

સમસ્ત પાટીદારની એકતાનું ધામ

સરદારધામ

વર્ષ-૬ • અંક-૨ • ૧ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૨૦

એક વિચાર

વલ્લભભાઈનો આદરભાવ

આફતને અવસરમાં બદલીએ

ભારતની કેળવણી

We are providing Foreign Exchange Facilities

- **First amongst UCBs to get AD-Category 1 license in Gujarat.**
- Nostro Correspondence relationship with HABIB American Bank -New York, Commerz Bank-Frankfurt and deal in all major currencies viz. USD, GBP, EURO, JPY and CAD.
- All types of fund based and non-fund based facilities available for exporters /importers at very attractive rates with very low handling charges
- Very competitive exchange rates provided without any branch margins and directly given by our International Business Division to exporters /importers.
- Handling Remittance facility for NRIs and Residents Individuals under various schemes of RBI.
- Hedging of foreign currencies effected at attractive rates.
- Eligible exporters can avail Interest equalization benefit of 5% as per trade policy i.e. 2015-2020 through our bank.
- Documents handling for exporters and importers is very fast and affordable.
- Our Department provide services on 24/7 basis and are live even on gmail and whatsapp to provide updates on real time basis to exporters and importers.

Contact :

Name of Contact Person	Contact No.	Email
● Pratik A Desai	(D) 079- 27543900 (M) 9925228644	padesai.ho@kalupurbank.com
● Jignesh Mehta	(D) 079-66215765 (M) 9825011497	jigneshmehta@kalupurbank.com
● Mitul Panchal	(D) 079- 66215742 (M) 9426359027	mitulpanchal@kalupurbank.com

International Business Division

Ground Floor, Annexi Building, Kalupur Bank Bhavan
 Ashram Road, Ahmedabad – 380 014
 Email : forex@kalupurbank.com

Head Office: Kalupur Bank Bhavan, Ashram Road,
 Ahmedabad-380014 **Ph.:** 079 - 27582020 to 26

Toll Free No. : 1800 233 99999 **Email:** info@kalupurbank.com
Website: www.kalupurbank.com

સરદારધામના લક્ષ્યબિંદુઓ...

૧. સમાજનું વૈશ્વિક જોડાણ

- ❖ ગામથી લઈ વિશ્વ સુધી પાટીદાર સમાજનું સામાજિક, આર્થિક અને ભાતીગળ જોડાણ.

૨. પગદંડીથી મહામુકામ તરફ પ્રયાણ

- ❖ પ્રથમ ચરણમાં ૨૦૦૦ દીકરા-દીકરીઓ માટે સુવિધાપૂર્ણ અને છાત્રાલયની ઉત્તમ વ્યવસ્થા.
- ❖ સમાજનું મધ્યસ્થ કાર્યાલય તથા કારકિર્દી ઘડતર તાલીમ કેન્દ્ર આકાર લેશે.
- ❖ બીજા ચરણમાં પર્યાપ્ત જમીન મેળવીને ૮૦૦૦ દીકરા-દીકરીઓ માટે સુવિધાપૂર્ણ છાત્રાલયની ઉત્તમ વ્યવસ્થા ઊભી કરવી અને સમય સાથે જરૂરિયાત મુજબ નવા કેન્દ્રો ઊભાં કરવાં.

૩. સમાજસેતુ યોજના

- ❖ સરકારશ્રીમાં પ્રવૃત્ત કે નિવૃત્ત અધિકારીઓ તથા સમાજ શ્રેષ્ઠીઓના સહયોગથી વિવિધ સમસ્યાઓના નિવારણ માટે માર્ગદર્શન કેન્દ્ર.

૪. અતિથિ ભવન

- ❖ ભારતવર્ષમાંથી તેમજ વિદેશમાંથી આવતા પાટીદાર પરિવારના અતિથિઓ માટે રહેવા-જમવાની વ્યવસ્થા સાથે ઉત્તમ સુવિધાપૂર્ણ અતિથિ ભવન.

૫. ઉજ્જવળ ભવિષ્ય યોજના

- ❖ પર્યાપ્ત ફંડની વ્યવસ્થા પછી ઉચ્ચ અભ્યાસ અર્થે સમાજના જરૂરિયાતમંદ તેજસ્વી વિદ્યાર્થીઓ માટે વગર વ્યાજની લોનની વ્યવસ્થા.
- ❖ વિદ્યાર્થીઓની ઉજ્જવળ કારકિર્દીના ઘડતર માટે યોગ્ય તાલીમ અને માર્ગદર્શન કેન્દ્ર ઊભું કરવું.
- ❖ શિક્ષિત દીકરા-દીકરીઓને સરકારી, ખાનગી કે જાહેરક્ષેત્રે સન્માનપૂર્વક રોજગારી પ્રાપ્ત થાય તે માટેના પ્રયત્નો કરવા.

સંસ્થાની હાલની પ્રવૃત્તિ

૧. હોસ્ટેલ બિલ્ડીંગ પ્રોજેક્ટ ૨૦૨૦
૨. GPSC/UPSC સિવિલ સર્વિસ કેન્દ્ર
૩. ગ્લોબલ પાટીદાર બિઝનેસ સમિટ (GPBS) ૨૦૧૮-૨૦-૨૨-૨૪-૨૬
૪. ગ્લોબલ પાટીદાર બિઝનેસ ઓર્ગેનાઈઝેશન (GPBO)
૫. યુવા તેજ-તેજસ્વિની સંગઠન
૬. દીકરી સ્વાવલંબન યોજના

સૂચિત પ્લાન

સમસ્ત પાટીદારની એકતાનું ધામ

સરદારધામ

વિશ્વ પાટીદાર સમાજ
સમાજ નિર્માણથી રાષ્ટ્ર નિર્માણ

તંત્રી
ગગણુ સુતરિયા

પરામર્શક સમિતિ

એચ. એસ. પટેલ (IAS, Retd.)
સી.ઈ.ઓ. સરદારધામ

ટી.જી. ઝાલાવાડિયા
માર્ગદર્શક સરદારધામ

સહતંત્રી
ડૉ. જાગૃતિ જે. પટેલ

કન્વીનર, સરદારધામ, દીકરી સ્વાવલંબન ચોળના

સંપાદક
કૃષ્ણકાંત જે. પટેલ

ડિઝાઇન
હિમાંશુ નાયક

જાહેર ખબર વિભાગ :
૭૫૭૫૦૦૧૪૨૮

નોંધ

આ માસિકમાં છપાતા લેખ, જાહેરાત અને માહિતી જે તે લેખક કે કંપનીના છે તેની સાથે તંત્રી કે સંસ્થા સહમત છે તેવું માનવું નહીં. સર્વ હક્ક પ્રકાશકને સ્વાધિન. ન્યાયતંત્ર અમદાવાદ

મુખ્ય કાર્યાલય
સરદારધામ

ઑફિસ : સરદારધામ, એસ. પી. રીંગ રોડ,
વૈષ્ણોદેવી સર્કલ, અમદાવાદ-૩૮૨૪૨૧

ફોન : ૭૫૭૫૦૦૧૫૪૮/૯૬/૯૭, ૭૫૭૫૦૦૧૪૨૮/૩૮
ઇ-મેલ: info.sardardham@gmail.com
વેબસાઇટ : www.sardardham.org
ડ્રસ્ટ રજી. નં. ઈ/૨૦૯૨૪/અમદાવાદ

તંત્રીલેખ

મારા બહાલા બંધુ-ભગિનીઓ,

પાટીદાર સમાજના આગેવાનો હંમેશાં સમાજના ઉત્કર્ષ માટે ચિંતિત રહેતા હોય છે. સમાજનો સર્વાંગી વિકાસ કેમ થાય અને સમાજની સુખાકારી કેમ વધે તે માટેના પ્રયત્નો કરતા હોય છે. અત્યારે પાટીદાર સમાજમાં જે કંઈ શિક્ષણ કે સમૃદ્ધિ છે તે આપણા વડીલોએ ભૂતકાળમાં કરેલ સમાજ સેવાનું પરિણામ છે. આજથી સો-સવાસો વર્ષ પહેલાં પાટીદાર સમાજના આગેવાનો એકદમ સામાન્યથી અતિ સામાન્ય સ્થિતિમાં જીવન ગુજારતા હતા અને વાહન વ્યવહારના અસરકારક કોઈ સાધનો ન હતા તેમ છતાં ગામડે ગામડે ફરી સમાજની સમૃદ્ધિ કેમ વધે તેવી તેમણે ખેવના રાખી હતી. આજથી સવાસો વર્ષ પહેલાં નાના-મોટા શૈક્ષણિક સંકુલો ઊભાં કરવાં, પાટીદાર સમાજના બાળકો તેમાં રહીને અભ્યાસ કરે તેવા છાત્રાલયો બનાવવાં, નાના-મોટા સમાજ ભવનો ઊભા કરવા જેવી પ્રવૃત્તિ કરી અને તેના કારણે આપણા સમાજના બાળકો સ્કૂલો અને છાત્રાલયોમાં રહી તથા અભ્યાસ કરીને દેશ અને વિદેશમાં પથરાયેલા છે. ધંધા-રોજગારમાં તથા જાહેર જીવનમાં ખૂબ પ્રગતિ કરી છે. સવાસો વર્ષ પહેલાં જે પાટીદારો પાસે ખેતીની જમીન હતી તેના આજે ટુકડા થતા ગામડાના આપણા ભાઈ-બહેનો સાવ સામાન્ય સ્થિતિમાં આવી ગયા છે. હવે ૫૦, ૬૦ કે ૭૦ વર્ષ પછી જમીનોના હજી પણ ટુકડા થતા ગામડાના આપણા ભાઈ-બહેનો મજૂરની સ્થિતિએ પહોંચે તેવું જણાઈ રહ્યું છે. તે જોતાં હાલમાં આપણા પાટીદાર સમાજના આગેવાનોએ આ બાબતે વિચારમંથન કરીને ભૂતકાળમાં આપણા વડવાઓએ જે સંસ્થાઓ ઊભી કરી તેને ધ્યાને લઈને આગામી ૫૦ – ૬૦ વર્ષ પછી આપણા ગ્રામ્ય સમાજના બાળકો પરવડે તેવા છાત્રાલયોમાં રહી પોતાની કારકિર્દી ઊભી કરે અને આવનાર ખરાબ સમયનો સામનો કરી પગભર થાય તે માટે પ્રયત્નો કરવા જોઈએ.

અત્યારે આપણા સમાજમાં સેવાનો સુવર્ણકાળ ચાલી રહ્યો છે. આપણા સમાજના આગેવાનો અને કાર્યકરો પાસે નાના-મોટા સાધનો પણ છે. તે માટે આપણે પણ એક થઈ-નેક થઈ યુવાનોને યોગ્ય પ્લેટફોર્મ અને વ્યવસ્થા પૂરી પાડવી પડશે. આજના યુવાનોને માત્ર અને માત્ર તેના વિકાસની વાતમાં જ રસ છે. તે માટે દરેક સમાજે એના સંકુલોમાં યુવાનોના વેપાર-ઉદ્યોગ-રોજગાર અને કારકિર્દીને લગતી પ્રવૃત્તિઓ કરવી પડશે. સરદારધામ ઈચ્છે છે કે યુવાઓ દ્વારા એક સબળ, સમૃદ્ધ, સક્ષમ, સ્વાવલંબી ભારતનું નિર્માણ થાય. યુવાનો દેશની આવતીકાલ છે. દેશ અને દુનિયા સાથે આપણા યુવાનો તાલ મિલાવી શકે અને તેમની તેજસ્વી આંખોના સપનાં સાકાર કરી શકે તે માટે નવી પેઢીને આપણે આગળ કરવી પડશે.

જય સરદાર... જય હિંદ...

આપનો કલ્યાણ મિત્ર,
ગગણુ સુતરિયા

Printed, Published by GAGJIBHAI G. Sutariya on behalf of SARDARDHAM and Published from Near Royal Heights, S.P. Ring Road, Vaishnodevi Circle, Ahmedabad-382421
Editor-GAGJIBHAI G. Sutariya

અનુક્રમણિકા

વલ્લભભાઈનો આદરભાવ રાજમોહન ગાંધી	૬	સ્ત્રી = છાલક ઠંડા પાણીની, શક્તિ ઝાંસી રાણીની	૨૮
આફતને અવસરમાં બદલીએ દીપ GPBO યુથ	૧૨	પાટીદાર સમાજનો લાંબી રેસનો દોડવીર	૩૪
GPBO સુરતની સફાયર વિંગનો ભવ્ય શુભારંભ	૧૫	ફિટનેસ	૩૬
GPSC પ્રવેશ પરીક્ષા પદ્ધતિ સી. એલ. મીના	૧૮	ગાંધીજી અને ગુરુદેવ	૪૧
જીવનમાં કેળવણીનું મહત્વ ગાંધીજી	૨૪	ભારતને કઈ કેળવણીની જરૂર છે ? સ્વામી વિવેકાનંદ	૪૫

ટીમ સરદારધામ

ઉપપ્રમુખશ્રી - કન્વીનરશ્રી GPBO	શ્રી નટુભાઈ એમ. પટેલ
ઉપપ્રમુખશ્રી	શ્રી કાંતિભાઈ એલ. ગઢિયા
ઉપપ્રમુખશ્રી (ઉત્તર ગુજરાત)	શ્રી વિષ્ણુભાઈ વી. પટેલ (સી.એ.)
ઉપપ્રમુખશ્રી (મધ્ય ગુજરાત)	શ્રી પારૂલભાઈ એલ. પટેલ
ઉપપ્રમુખશ્રી (દક્ષિણ ગુજરાત)	શ્રી દિયાળભાઈ કે. વાઘાણી
ઉપપ્રમુખશ્રી (સૌરાષ્ટ્ર ઝોન)	શ્રી પરેશભાઈ એમ. ગણેરા
મહામંત્રી	શ્રી જશવંતભાઈ એ. પટેલ
નાણાંમંત્રીશ્રી	શ્રી જગદીશભાઈ વી. ભુવા
બાંધકામ મંત્રીશ્રી	શ્રી સંજયભાઈ કે. સાવલિયા
ઔદ્યોગિક સંકલન મંત્રીશ્રી	શ્રી કે. આઈ. પટેલ

મંત્રીશ્રી (મધ્ય ગુજરાત)	શ્રી રમેશભાઈ એ. પટેલ
મંત્રીશ્રી (સૌરાષ્ટ્ર)	શ્રી કિશોરભાઈ વી. વિરમગામા
મંત્રીશ્રી (ઉત્તર ગુજરાત)	શ્રી પારસભાઈ એમ. પટેલ
મંત્રીશ્રી (સૌરાષ્ટ્ર)	શ્રી ભિપીનભાઈ બી. વેકરીયા
સહ નાણાંમંત્રીશ્રી	શ્રી ભાવિનભાઈ આર. પટેલ
માર્ગદર્શક	શ્રી કાંતિભાઈ વી. ઉકાણી
માર્ગદર્શક	શ્રી કાંતિભાઈ એન. પટેલ (રામ)
માર્ગદર્શક	શ્રી ત્રિકમભાઈ જી. ઝાલાવાડીયા
માર્ગદર્શક (રાજકોટ)	શ્રી નાથાભાઈ એમ. કાલરિયા
માર્ગદર્શક (રાજકોટ)	શ્રી મહેન્દ્રભાઈ વી. ગણેરા
ડિરેક્ટર સિવિલ સર્વિસ	શ્રી સી. એલ. મીના આઈ.એ.એસ.(બી)
સી.ઈ.ઓ.	શ્રી એચ. એસ. પટેલ આઈ.એ.એસ.(બી.)

એડવાઈઝર, સમાજ સુરક્ષા	શ્રી ડી. જે. પટેલ આઈ.પી.એસ.(બી.)
કન્વીનરશ્રી (ઉ. ગુ.)	શ્રી દશરથભાઈ વી. પટેલ
કન્વીનરશ્રી (કચ્છ)	શ્રી બી. કે. પટેલ (સી.એ.)
કન્વીનરશ્રી, GPBS/GPBO(ઉત્તર ગુજરાત)	શ્રી ગોવિંદભાઈ એમ. પટેલ
કન્વીનરશ્રી, GPBS/GPBO(ભાવનગર)	શ્રી જે. ડી. પટેલ
કન્વીનરશ્રી, GPBS/GPBO(ભરૂચ)	શ્રી વિપુલભાઈ વી. ગણેરા
કન્વીનરશ્રી, GPBS/GPBO(આણંદ)	શ્રી કાંતિભાઈ વી. ભુવા
કન્વીનરશ્રી, GPBS/GPBO(દક્ષિણ ગુજરાત)	શ્રી મનહરભાઈ જે. સાચપરા
કન્વીનરશ્રી, GPBS(અમદાવાદ, ગાંધીનગર)	શ્રી મનોજભાઈ ડોળરિયા
પ્રોજેક્ટ ચેરમેનશ્રી	શ્રી એમ. બી. ભાલાલા
પ્રમુખ સેવક	ગગજી જી. સુતરિયા

વલ્લભભાઈનો

રાજમોહન ગાંધી

જાણીતા રાજનીતિજ્ઞ અને ગાંધીજીના પૌત્ર

આદરભાવ

સરદાર : “તમારો દુખાવો અંગૂઠાથી શરૂ થઈને કોણી સુધી પહોંચ્યો છે. હવે ખભા સુધી ચડશે. હવે તો કાંતવાનું બંધ કરો.” બાપુ: “કોઈક દિવસ તો બીજાના ખભા પર ચડીને જવાનું જ છે.” સરદાર: “ના, ના, અમને રખડાવીને જશો નહીં. પહેલાં વહાણ બંદરમાં લાવો, પછી જ્યાં જવું હોય ત્યાં જજો, અને હું સાથે આવીશ.”

પછીનાં વરસોમાં સાથોસાથ દુનિયા છોડી જવાના કરાર અંગે ગાંધીજી અને વલ્લભભાઈ ઘણી વખત કહેતા, તેનું મૂળ કદાચ આ વાતચીતમાં રહેલું છે. આપણે એ પણ નોંધવું જોઈએ કે કસ્તૂરબા માટે વલ્લભભાઈનો આદરભાવ અને કસ્તૂરબાના વલ્લભભાઈ પરના હેતને કારણે ગાંધીજી અને વલ્લભભાઈના પ્રેમમાં ઉમેરણ થતું રહ્યું. માર્ચની ૧૬ મી તારીખે ચરવડામાં આ ત્રિપુટીને ખબર મળી કે ૬૩ વરસનાં કસ્તૂરબા જાન્યુઆરીમાં પકડાઈને થોડાં અઠવાડિયામાં છૂટયા હતા. તેમને ફરી પકડવામાં આવ્યા છે અને છ મહિનાની સજા થઈ છે. વલ્લભભાઈએ ગાંધીજી અને મહાદેવભાઈને કહ્યું, “ બા અહિંસાની સાક્ષાત મૂર્તિ છે. બીજી કોઈ સ્ત્રીના ચહેરા પર મેં આટલી અહિંસા જોઈ નથી. બાની નમ્રતા અને સાદાઈ અદ્ભુત છે.” બીજે પ્રસંગે થયેલી વાતચીત પરથી કસ્તૂરબા-ગાંધીજી-વલ્લભભાઈ વચ્ચેના પારસ્પરિક પ્રેમભાવના ત્રિકોણનું દર્શન થાય છે. ખરી રીતે તો આ ચોરસ છે કારણ કે તેમાં મહાદેવભાઈ પણ સમાયેલા છે:

(ગાંધીજી ૨૪ કલાકનું મૌન લેવાના હતા) ત્રણ વાગવાને થોડી મિનિટ બાકી હતી. તેથી વલ્લભભાઈએ કહ્યું કે, “ બોલવાની થોડી મિનિટ બાકી રહી છે, તેથી અમને કંઈ સૂચના આપવાની હોય તો કહી નાખો “ મેં કહ્યું, “ તમે તો બાપુએ જાણે આખરી વિલ કરી નાખવાનું હોય તેવી વાત કરો છો.” બાપુએ કહ્યું, “ ઠીક ત્યારે બોલ્યુંચાલ્યું

માફ કરજો.”

આ કહીને બાપુ હસવા લાગ્યા. એક મધુર યાદગીરીથી તેમને હસવું આવતું હતું. તેમણે કહ્યું, “બાએ પણ મને આજ કહ્યું હતું, બોલ્યુચાલ્યું માફ કરજો.”

વલ્લભભાઈએ પૂછ્યું, “ક્યારે કહ્યું હતું?” બાપુએ કહ્યું, “હું પકડાયો ત્યારે કહ્યું હતું. આ કહ્યું ત્યારે આંખમાં આંસુ ઉભરાતાં હતાં. હવે જીવતાં ફરી વખત મળાશે નહીં તેવો તેને ડર લાગતો હતો અને માફી મેળવ્યા સિવાય મરવું ન પડે તેવી આતુરતા હતી.”

વલ્લભભાઈ એ ક દિવસ પરબીડિયાં બનાવતા હતા, ત્યારે ગાંધીજીએ અચાનક પૂછ્યું, “સ્વરાજ પછીના મંત્રીમંડળમાં તમારે માટે કયો હોદ્દો અનામત રાખવાનું તમને ગમે?” વલ્લભભાઈએ કહ્યું, “હું તો માગવાનું શકોરું લઈને ફરીશ.” મહાત્માજીએ કહ્યું, “દાસ અને મોતીલાલ પોતાના હોદ્દાઓની ચર્ચા કરતા હતા. મહમ્મદઅલીને શિક્ષણમંત્રી થવું હતું અને શાંકર તાલુકાને સેનાપતિપદ જોઈતું હતું.” પછી ઉમેર્યું, “ઠીક

છે, સ્વરાજ તો હજુ આવવાનું છે.”

ઈરવિન જોડે કરાર થયા પછી તરત જ ગાંધીજીએ કહ્યું હતું કે ભારતના વડાપ્રધાનનું પદ “યુવાન માનસ અને મજબૂત હાથ માટે અનામત રાખવામાં આવશે.” યરવડામાં તેમણે વલ્લભભાઈને તેમના હોદ્દા અંગે પૂછ્યું. વલ્લભભાઈએ ‘માગવાનાં શકોરા’ નો ઉલ્લેખ કર્યો. એક વરસ અગાઉ કરાંચી અધિવેશન વખતે વલ્લભભાઈએ

પોતાના અને મહાત્માજીનો ઉલ્લેખ “અમે વૃધ્ધો” અને “આઝાદી માટે જંખતા લોકો” તરીકે કર્યો હતો. બે ગાંધીજીની અને બે વલ્લભભાઈની એમ મળીને આ ચારે ઉક્તિઓનો સાથે વિચાર કરીએ તો વાજબી ગણાય. આ ચારે ઉક્તિઓ સવા વરસના ગાળામાં કરવામાં આવી છે. તેને આધારે એવું કહી શકાય કે ભારતના પ્રથમ પ્રધાન મંડળમાં વલ્લભભાઈનો સમાવેશ થવો જોઈએ, તેવી અપેક્ષા ગાંધીજી સેવતા હતા. આ ઉક્તિઓથી ફલિત થતો

બીજો અર્થ એ છે કે સ્વરાજ આવતાંની સાથે પોતાનું કામ પૂરું થઈ જશે, તેવું વલ્લભભાઈ સમજતા હતા; સ્વરાજ મેળવવું તે તેમનું મુખ્ય ધ્યેય હતું. ત્રીજું, સ્વરાજ પછી રાજકીય બાબતોનો નિર્ણય ગાંધીજીએ કરવાનો હોય તો વલ્લભભાઈને વડાપ્રધાનનું પદ નહીં, પણ કેવળ મંત્રી પદ જ મળવાનું હતું. સંભવ છે કે આ હકીકત વલ્લભભાઈની જાણમાં હતી અને તેથી જ “માગવાના શકોરા” ની વાત તેમની જીભે ચડી આવી.

આ કહીને બાપુ હસવા લાગ્યા. એક મધુર યાદગીરીથી તેમને હસવું આવતું હતું. તેમણે કહ્યું, “બાએ પણ મને આજ કહ્યું હતું, બોલ્યુંચાલ્યું માફ કરજો.”

વલ્લભભાઈએ પૂછ્યું, “ક્યારે કહ્યું હતું?” બાપુએ કહ્યું, “હું પકડાયો ત્યારે કહ્યું હતું. આ કહ્યું ત્યારે આંખમાં આંસુ ઉભરાતાં હતાં. હવે જીવતાં ફરી વખત મળાશે નહીં તેવો તેને ડર લાગતો હતો અને માફી મેળવ્યા સિવાય મરવું ન પડે તેવી આતુરતા હતી.”

સન ૧૯૩૨ના જાન્યુઆરીની આખરમાં કસ્તૂરબાની સાથે મણિબહેન પણ પકડાયા હતા. આ બંનેએ બારડોલી જઈને સભાબંધીના હુકમનો અનાદર કર્યો હતો. થોડો વખત સુરત જેલમાં રાખ્યા પછી તેમને બેલગાંવ અને થોડા દિવસ પછી ત્યાંથી સાબરમતી જેલમાં મોકલવામાં આવ્યા હતા. પોતાની દીકરીના સમાચાર વલ્લભભાઈને ઘણા વખત પછી મળ્યા. સાબરમતી જેલમાં મણિબહેન પર

લખેલા પત્રમાં વલ્લભભાઈ લખે છે, “ મેં તમને એક પત્ર બેલગાંવ અને એક સાબરમતીના સરનામે લખ્યા છે, પણ બેમાંથી એકે પત્ર તમને મળ્યો લાગતો નથી.” ડાહ્યાભાઈ દર પખવાડિયે મુલાકાત માટે આવે છે તેવી ખબર વલ્લભભાઈએ જણાવી. ડાહ્યાભાઈના પત્ની અને છોકરો પણ આવ્યા હતા અને વલ્લભભાઈએ મણિબહેનને લખ્યું કે “બાબો અને યશોદા મજામાં છે.”

પણ મે મહિનામાં યશોદાનું અવસાન થયું. વલ્લભભાઈનો પૌત્ર બિપિન તે વખતે માત્ર પાંચ વર્ષનો હતો. યરવડામાં ફરી વખતની મુલાકાત અંગે ડાયરીમાં નોંધે છે કે “ ડાહ્યાભાઈ રડી પડ્યા પણ બાબો તો હસતો રહ્યો. બિચારું બાળક દુઃખમાં શું સમજે ?” મે માસની આખરમાં મણિબહેન છૂટ્યા પણ જુલાઈમાં ફરી પકડાયા.

આ વખતે તેમણે ખેડામાં સત્યાગ્રહ કર્યો હતો. તેમને સવા વરસની સજા મળી અને બેલગાંવ લઈ જવામાં આવ્યા. છૂટા હતા તે દરમિયાન મણિબહેન કરમસદ જઈ આવ્યા હતા. તેમની મારફતે વલ્લભભાઈને જાણવા મળ્યું કે, “ “તેમના વૃધ માતા હજી પણ રસોડામાં કામ કરતા હતા.” “કાશીભાઈ બધું પાસે લાવીને મૂકે અને ડોશીમા દાળ, ભાત અને શાક રાંધી આપે.” પણ વલ્લભભાઈ અને મણિબહેન બંને જેલમાં હતા ત્યારે ઓક્ટોબરમાં ૮૫ વરસના લાડબાનું અવસાન થયું. ઓક્ટોબરની ૨૭ મી તારીખે સરદારે મણિબહેન પર પત્ર લખ્યો,

“આજે કરમસદથી કાશીકાકાનો કાગળ આવ્યો છે. તેમાં ખબર છે કે આપણા વૃધ માતૃશ્રી ઓક્ટોબરની ૧૧મી તારીખ ને બુધવારે સવારે નવ વાગ્યે દેવલોક પામ્યા છે. શાંતિથી અને કશી વેદના વગર તેમનું અવસાન થયું. જીવતા રહ્યા હોત તો વધારે દુઃખી થયા હોત. તેથી તેમનું અવસાન થયું તે છૂટ્યા ગણાય. તમે જઈને છેલ્લી વખત મળી આવ્યા તે બહુ સારું થયું?” મણિબહેનને આ દુઃખદાયી ખબર જણાવતી વખતે સરદારની

આંખ ભીની થઈ હશે? કરમસદનું બાળપણ, નડિયાદ, ગાણા, ગોધરા, બોરસદ, લંડન, અમદાવાદ યાદ આવ્યા હશે? મણિબહેન, ડાહ્યાભાઈ અને નમાયા બિપિનની યાદ આવી હશે?

જે હોય તે ખરું, પણ સન ૧૯૩૨ની આફતનો હજી અંત આવ્યો ન હતો. લાડબાના જવાના સમાચાર પછી ખબર આવી કે ડાહ્યાભાઈ ગંભીર રીતે બીમાર છે અને તેમને ટાઈફોઈડ થયો છે. તાવ સાત અઠવાડિયાં રહ્યો. કેટલાક મિત્રોએ મણિબહેનને પેરોલ પર છૂટવાનો આગ્રહ કર્યો પણ સરદારે તે માટે રજા આપી નહીં. નસીબ જોગે ડાહ્યાભાઈ બચી ગયા. સન ૧૯૩૩માં લખાયેલા એક

પત્રમાં પોતાના દીકરા વિશે તેમણે લખ્યું છે કે “ ડાહ્યાભાઈ લગભગ મરણપથારીથી ઊઠ્યા.” આ બીમારી દરમિયાન મુંબઈમાં ભાડે રાખેલું ઘર ખાલી કરવાની ડાહ્યાભાઈને તાકીદ કરવામાં આવી. આ સમાચાર સરદારને મળ્યા. તેમને એવું પણ જણાવવામાં આવ્યું કે ડાહ્યાભાઈ બીજાઓ જોડે બહુ “ કડક અને ટાઢક” થી વર્તે છે. આને પરિણામે બાપે દીકરા પર લખેલા શિખામણના પત્ર પરથી એવું જણાય છે કે જેલમાં રહ્યાથી વલ્લભભાઈ ચિંતન કરતા

થાય. હતા. વલ્લભભાઈને ડાહ્યાભાઈ પરનો પત્ર, એકાદ બે બાબતમાં તમને લખવાનું વિચારતો હતો, પણ તમે પથારીવશ હતા તેથી લખ્યું નહીં. હવે થોડા સાજા થયા છો તેથી આ વાત લખું છું. તેનાથી માહું લગાડશો નહીં.

કડકાઈથી કે બીજાને માહું લાગે તેવું બોલવાથી કશો ફાયદો થતો નથી.....દુશ્મનો ઊભા કરવા નહીં....એક જમાનામાં મારો સ્વભાવ પણ ઘણો કડક હતો, પણ હવે મને તે માટે પારાવાર

પસ્તાવો થાય છે. આ તમને અનુભવની વાત લખું છું....

જેલમાં મહાદેવભાઈએ કૈંચ ભાષાનો, વલ્લભભાઈએ સંસ્કૃત ભાષાનો અને ગાંધીજીએ ખગોળશાસ્ત્રનો અભ્યાસ આદર્યો. મહાત્માજીએ કહ્યું છે : “ તારાઓ આપણને મૂંગા મૂંગા પાઠ ભણાવે છે. આ દોસ્તી અતિશય પવિત્ર છે. “ આ ત્રણેય જણ જેલની બિલાડી અને તેનાં બચ્ચાંને રમાડતા. વલ્લભભાઈ પ્રસંગોપાત “ કૂતરાં ભસતાં રહે પણ વણઝાર ચાલી જાય છે.” તેવું ભારતમંત્રી હોરનું વાક્ય કહીને બધાને ચીડવતા. ઓક્ટોબરમાં તેમણે આકાશમાં ઘરઘરાટી સાંભળી. વાઈસરોય વિલિંગ્ડન રેસમાં હાજરી આપવા

પૂના આવ્યા હતા. “ એક વખત રેસમાં હાજર રહેવા માટે હજારો રૂપિયાની બરબાદી કરે છે.” તેવું ગાંધીજી બોલી ઊઠ્યા. વલ્લભભાઈનો ઘૂંઘવાટ જુદી રીતે પ્રગટ થયો, “ અહીં આવીને વાઈસરોય એવું દેખાડવા માંગે છે કે પોતે રાજવી છે અને ગાંધી તો માત્ર એક કેદી છે.”

મેજર મહેતા નામના જેલરે એક વખત મુસોલિની અંગે તેમના વિચાર જણવાનો પ્રયાસ કર્યો. “ મુસોલિની નોંધપાત્ર અને આકર્ષક વ્યક્તિત્વ ધરાવે છે, ખરું ?” તેવા સવાલના

જવાબમાં મહાદેવભાઈએ કહ્યું કે “ વાઘ જેવા આકર્ષક ખરા.” આગલે વરસે ગાંધીજી મુસોલિનીને મળ્યા હતા અને તેની લુચ્ચાઈભરી આંખો જોઈ હતી. તેમણે મુસોલિનીને “ ઘાતકી માણસ” ગણાવ્યા. બીજે દિવસે વલ્લભભાઈએ આઠદસ વરસના ઈટાલિયન છોકરાઓ લશ્કરી ક્વાયત કરી રહ્યાનો ફોટો બતાવ્યો. “આ છોકરાઓ મોટા થશે ત્યારે દુનિયાનો નાશ કરવામાં મુસોલિનીના મદદગાર નીવડશે,” વલ્લભભાઈએ કહ્યું.

જેલમાં મહાદેવભાઈએ કૈંચ ભાષાનો, વલ્લભભાઈએ સંસ્કૃત ભાષાનો અને ગાંધીજીએ ખગોળશાસ્ત્રનો અભ્યાસ આદર્યો. મહાત્માજીએ કહ્યું છે : “ તારાઓ આપણને મૂંગા મૂંગા પાઠ ભણાવે છે. આ દોસ્તી અતિશય પવિત્ર છે. “ આ ત્રણેય જણ જેલની બિલાડી અને તેનાં બચ્ચાંને રમાડતાં. વલ્લભભાઈ પ્રસંગોપાત “કૂતરાં ભસતાં રહે પણ વણઝાર ચાલી જાય છે.”

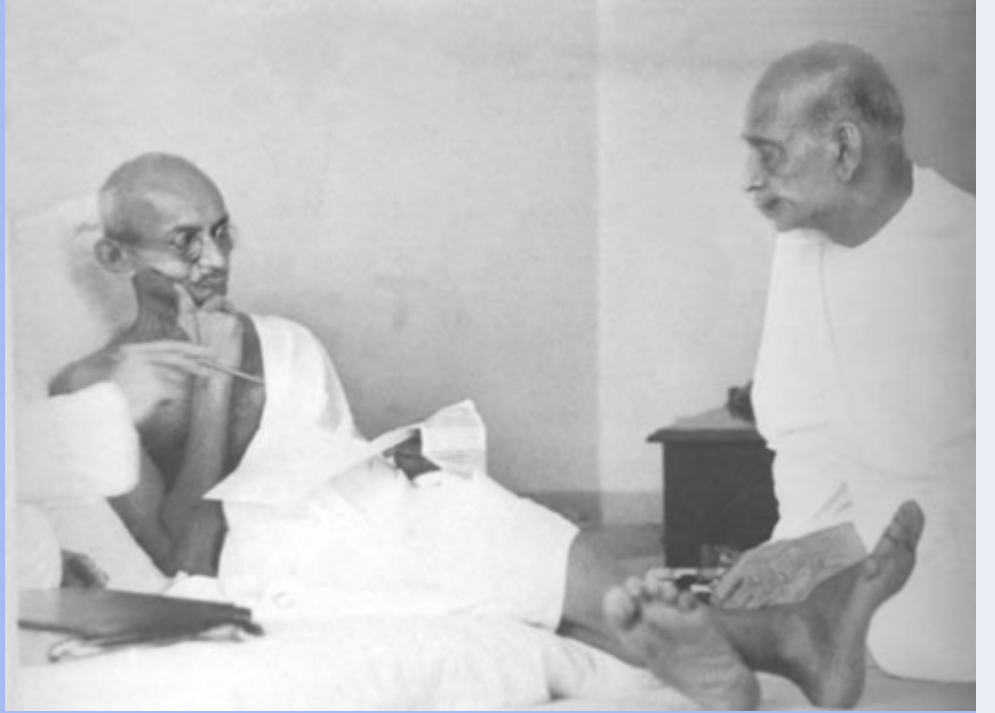
મહાત્માજીએ ટેકો આપ્યો, “તમારી વાત તદ્દન સાચી છે. અને વિન્સ્ટન ચર્ચિલ મુસોલિનીના જબરા પ્રશંસક છે.....આપણે કેવા દુશ્મનો જોડે લડવાનું છે ! પણ આખરી ક્ષણ સુધી આપણે તેમની સામે ટક્કર ઝીલવી જોઈએ.” બે દિવસ પછી વલ્લભભાઈએ પૂછેલા સવાલથી મહાદેવભાઈને અતિશય નવાઈ લાગી:

વિવેકાનંદ કોણ છે અને ક્યાંના છે તેવું વલ્લભભાઈએ મને પૂછ્યું. મેં તેમને કહ્યું કે એ તો બંગાળના છે ત્યારે વલ્લભભાઈએ કહ્યું કે રામકૃષ્ણ અને વિવેકાનંદ બંને બંગાળીઓ છે ! લીડરમાં લખાયેલા પત્રમાં સુભાષભોજે

વિવેકાનંદને પોતાના માટે આદર્શ પુરુષ લેખાવ્યા હતા. તેને કારણે વલ્લભભાઈને કુતૂહલ થયું હશે. હવે તેમણે રામકૃષ્ણ અને વિવેકાનંદ વિશે રોમેરોલાંએ લખેલાં પુસ્તકો વાંચવાનું ઠરાવ્યું.

યરવડા જેલમાંથી ગાંધીજીએ શસ્ત્ર ફેંક્યું. ભારતના અછૂતો અંગે અંગ્રેજ સરકારે કરેલા નિર્ણયના વિરોધમાં પોતે આમરણાંત ઉપવાસ કરશે, તેવું તેમણે વડાપ્રધાન રાસ્સે મેકડોનાલ્ડને જણાવ્યું. વલ્લભભાઈ અને ગાંધીજીની ધરપકડ થયા પછી સાત મહિના બાદ સન ૧૯૩૨ના ઓક્ટોબરમાં મુસલમાનો, શીખો અને અંત્યજોને અલગ મતાધિકાર આપતો કોમી ચુકાદો અંગ્રેજ સરકારે જાહેર કર્યો હતો. “ચુકાદો આપણી વિરુદ્ધમાં આવવાનો છે” તેવી

વલ્લભભાઈની માન્યતા સાચી ઠરી હતી. અને “અંત્યજોના અલગ મતાધિકારનો ખ્યાલ મેકડોનાલ્ડના ગળે ઉતરશે નહીં” તેવી મહાત્માજીની આશા ખોટી નીવડી હતી. મુસલમાનો અને શીખોને અલગ પાડવામાં આવે તે ગાંધીજીને ખૂંચતું હતું, પણ તેમનું ઉપવાસ શસ્ત્ર તો અંત્યજોના અલગ મતાધિકાર સામે

ઉગામવામાં આવ્યું

હતું, કારણ કે તેને પરિણામે હિંદુ સમાજના ટુકડા થઈ જવાના હતા. ગોળમેજી પરિષદ વખતે પણ આવા વિભાજન સામે તેમણે ઉપવાસ અંગે ઈશારો કર્યો હતો. પોતાની ધરપકડ પછી બે મહિને સન ૧૯૩૨ના માર્ચમાં હોર પર લખેલા પત્રમાં તેમણે આવી ચેતવણી ફરી ઉચ્ચારી હતી. આ પત્રના જવાબમાં અંગ્રેજ સરકારે કોમી ચુકાદાની જાહેરાત કરી અને ઉપવાસ દ્વારા ગાંધીજીએ તેનો પ્રત્યુત્તર આપ્યો.

ગાંધીજીનો નિર્ણય વલ્લભભાઈએ વખોડી કાઢ્યો. સરકાર ગાંધીજીને મરવા દેશે તેવી દલીલ કરીને તેમણે માર્ચમાં લખાયેલા કાગળનો પણ વિરોધ કર્યો હતો. મહાદેવભાઈનો જવાબ એ હતો કે સરકાર ગાંધીજીને મરવા દે તો લોકો એટલા ઉશ્કેરાશે કે જેની સરકારને કલ્પના પણ નહીં આવે. પણ હોરને લખાયેલા પત્રની બાબતમાં મહાદેવભાઈ પણ વલ્લભભાઈ જેવો જ મત ધરાવતા હતા. આ કાગળ મોકલાયા અગાઉ વલ્લભભાઈએ ગાંધીજીને કહ્યું હતું કે, “તમે લેવા ધારેલા પગલાંની સચ્ચાઈ અંગે મને જરા પણ ખાતરી પડતી નથી.” પણ તમને જે સાચું દેખાય તે કરવાની તમને છૂટ છે.” ૧૭મી ઓગસ્ટે મેકડોનાલ્ડ પર લખાયેલો પત્ર મોકલાયા પછી સરદાર ખૂબ ચિંતાતુર હતા.

વલ્લભભાઈ ઉપવાસની વિરુદ્ધમાં તો હતા જ પણ તે બાબતમાં ગાંધીજીએ આપેલાં સૂચનોથી પણ નારાજ હતા. મહાત્માજીએ પોતાના બંને સાથીઓને મુંગા રહેવાનો આદેશ આપ્યો હતો. અને હોર તથા મેકડોનાલ્ડને ખાતરી આપી હતી કે મારા બે સાથીઓ સિવાય પોતાના ઉદ્દેશ અંગે બીજા કોઈને કશી જાણકારી નથી.

સમસ્ત પાટીદારની એકતાનું ધામ

સરદારધામ

વિશ્વ પાટીદાર સમાજ

સમાજ નિર્માણથી રાષ્ટ્ર નિર્માણ

સમસ્ત પાટીદાર સમાજના ભાઈ-બહેનો,
મહેસૂલી, કાનૂની, સમાજસુરક્ષાને
સંલગ્ન પ્રશ્નોના ઉકેલ માટે સરદારધામની
આગવી પહેલ. (initiative)

સરદારધામના મિશન અંતર્ગત સમસ્ત પાટીદાર સમાજના ખેડૂત મિત્રો, રીઅલ એસ્ટેસ સાથે સંકળાયેલ ડેવલપર્સ, વ્યાપારી/ઓદ્યોગિક મિત્રો તેમજ સમાજસુરક્ષાને લગતા પ્રશ્નો અંગે તમામ ભાઈ-બહેનોને જણાવવાનું કે સરદારધામ-અમદાવાદ દ્વારા મહેસૂલી, કાનૂની તેમજ સમાજસુરક્ષાને લગતા પ્રશ્નોના ઉકેલ અને જરૂરી માર્ગદર્શન અર્થે નિ:શુલ્ક માર્ગદર્શન કેન્દ્ર શરૂ કરેલ છે, જેમાં નિવૃત્ત આઈ.એ.એસ. અધિકારીઓ, મહેસૂલી વિભાગના અનુભવી નિવૃત્ત અધિકારીઓ, આઈ.પી.એસ. અધિકારીઓ, પોલીસ વિભાગના નિવૃત્ત અધિકારીઓ, ગુજરાત હાઈકોર્ટના એડવોકેટ તેમજ કાયદાના તજજ્ઞોની સેવાઓ દ્વારા પ્રશ્નોના નિરાકરણ માટે સેવા આપવાનો નિર્ધાર કરેલ છે.

સરદારધામની વેબસાઈટ www.sardardham.org ઉપર ઉપલબ્ધ નિયત અરજી ફોર્મમાં અથવા સાદી અરજીમાં વિગતો દર્શાવી સરદારધામ-અમદાવાદ ખાતે મોકલી આપવા વિનંતી. આપના પ્રશ્નોના નિરાકરણ માટે સંબંધિત ક્ષેત્રની ટીમ સમક્ષ આપને રૂબરૂ બોલાવવામાં આવશે, જેની સૌ સંબંધકર્તાએ નોંધ લેવા વિનંતી.

સરદારધામ

વૈષ્ણોદેવી સર્કલ, એસ.પી.રીંગ રોડ, અમદાવાદ-૩૮૨૪૨૧

www.sardardham.org • info.sardardham@gmail.com • 91 7575001428

આફતને અવસરમાં બદલીએ

ગ્લોબલ પાર્ટીદાર બિઝનેસ ઓર્ગેનાઇઝેશન (જીપીબીઓ) એટલે સરદારધામ સંસ્થા દ્વારા યુવાઓના સર્વાંગી વિકાસને લક્ષમાં રાખીને થતી અનેકવિધ પ્રવૃત્તિઓમાંની એક પ્રવૃત્તિ. જેમાં આજ સુધી રાજ્યના વિવિધ શહેરોમાંથી ૧૪૦૦૦ થી વધુ બિઝનેસમેનનું સંગઠન કાર્યરત છે. જે અંતર્ગત સુરત ખાતે ટીમ જીપીબીઓની બે વીંગ કાર્યરત છે. જેના દ્વારા વર્તમાન સમયની તાતી જરૂરિયાત એવા ‘આફતને અવસરમાં બદલીએ’ વિષય પર વેબીનાર યોજાયો હતો. કોવિડ ૧૯ના આ કપરા સમયમાં જ્યારે વિશ્વસ્તરે મંદીનો માહોલ છે ત્યારે હતોત્સાહ અને નાસીપાસ થયેલા યુવાનોને મોટીવેટ કરવાના ઉમદા હેતુથી આ વેબીનારનું આયોજન કરાયું હતું. જેનો લાભ સેંકડો યુવા ઉદ્યોગકારોએ લીધો હતો.

સાંપ્રત પરિસ્થિતિમાં જ્યારે દેશ અને દુનિયા પર કોરોના રૂપી આફત આવી પડી છે ત્યારે આ આફતને કઈ રીતે અવસરમાં બદલી શકાય તે વિષય પર સરદારધામ પ્રમુખસેવક ગગજીભાઈ સુતરિયા દ્વારા અસરકારક, સચોટ અને સરળ માર્ગદર્શન આપવામાં આવ્યું હતું.. ગગજીભાઈ પોતે એક એવું વ્યક્તિત્વ છે જે મુંબઈ ખાતેની ૭૦૦ કરોડનો એક્સપોર્ટ કરતી કંપની છોડી રાષ્ટ્ર, સમાજ અને યુવાનોના સર્વાંગી વિકાસ

માટે કામ કરવાના પોતાના સપનાં સાકાર કરવા ૨૦૧૦માં અમદાવાદ સ્થાયી થયા. ત્યાં આવ્યા બાદ તેમણે રાત-દિવસ જોયા વગર અઢળક મુશ્કેલીઓની વચ્ચે ૨૦૧૨માં એમના સપનાં સમાન ‘સરદારધામ’ની સ્થાપના કરી. ત્યારબાદ તેમણે ક્યારેય પાછું વળીને જોયું નથી. સરદારધામની જેમ અનેક સંસ્થાઓ સાથે જોડાયેલા છે. સમગ્ર પાર્ટીદાર માટે ખાસ કરીને યુવાધન માટે તેમણે શૈક્ષણિક અને આર્થિક અભિયાન ઉપાડીને એક નવો ઈતિહાસ રચ્યો છે. તેમનું સમગ્ર જીવન આગેવાન કેવા હોવા જોઈએ તેનું એક આદર્શ ઉદાહરણ પૂરું પાડે એવું છે. તેમનો જોશ, જુસ્સો, હામ કોઈપણ યુવાનને શરમાવે એવા છે. તેમનું આખું જીવન સરદારધામને સમર્પિત કર્યું હોવા છતાં એ પોતાને સંસ્થાના આગેવાન કે ટ્રસ્ટી તરીકે નહીં પરંતુ સેવક તરીકે ઓળખાવવામાં માને છે તેઓ માત્ર ચાર ધોરણ ભણ્યા હોવા છતાં તેમની સૂઝબૂઝ, આત્મવિશ્વાસ,

સમયની સાથે નવું નવું શીખતા રહેવાની તત્પરતા એમના આગવા ગુણો છે.

મારા હીરલા, તારલા અને અંબાણી મિત્રોના સંબોધનથી જ્યારે ગગજીભાઈએ એમના વક્તવ્યની શરૂઆત કરી ત્યારે વક્તવ્ય ચાલુ કર્યા પહેલાં જ યુવાઓના દિલ જીતી લીધાં. તેમણે કહ્યું, સરદારધામ અને જીપીબીઓમાં હંમેશાં નામને નહીં કામને મહત્ત્વ અપાય છે. એનો મારે મન

ગર્વ છે. યુવાનો દેશની આવતીકાલ છે ત્યારે જેમ ક્રિકેટમાં ક્રિકેટર સામેવાળાની બોલીગને આગળ આવીને ખેલે છે અને ફોર કે સિક્સ લગાવે છે. તેમ તમે પણ આ મુશ્કેલ સમયનો આગળ આવીને નીડરતાથી સામનો કરો.

કોઈપણ વેપાર કે ધંધાના સંકલન અને વિસ્તરણ માટે નિર્ભયતા અને હિંમત જરૂરી છે. જીપીબીઓ એક કલ્પવૃક્ષ છે અને ટેંકનો લોજી, આઈડિયાલોજી અને માઈન્ડપાવરથી ગામથી લઈ વિશ્વ સુધીના નાના-મોટા-મધ્યમ ઉદ્યોગકારોને એકતાથી સમૃદ્ધિ સુધી લઈ જવાનું અભિયાન છે. જીપીબીઓ અને જીપીબીએસ એક સિક્કાની બે બાજુ છે. આગામી ૨૦૨૨ની સમિટ જ્યારે સુરત ખાતે યોજવાની છે ત્યારે હું આગોતરી આપ સહુને એની સફળતાની શુભકામના પાઠવું છું..

જીપીબીએસના ફાયદા જણાવતાં એમણે કહ્યું કે ૨૦૧૮માં સુરતથી

દીપક પટેલ હતા જેમણે સમિટમાં કાજુનો સ્ટોલ બુક કરાવ્યો હતો.. તેમણે સમિટ દરમ્યાન સારો એવો બિઝનેસ કર્યો..

તેવી જ રીતે મારા દીકરાની વાત કરું તો ૨૦૨૦ની સમિટમાં સોસેનો સ્ટોલ બુક કરાવ્યો ત્યારે તેના ૩ સ્ટોર હતા. આજની તારીખમાં એના ૧૩ સ્ટોર છે. તેવી જ રીતે ગોપાલ નમકીન, સમર્થ ડાયમંડ, ઓરેવા, શીતલ

આઈસક્રીમ જેવી કંપનીઓને પણ ફાયદો થયો. સમિટમાં ૭૯% લોકોને સારો બિઝનેસ મળ્યો હતો.. વાવેલું ક્યાંય જતું નથી. ક્યારેક તો ઊગીને બહાર આવે જ છે.

આફતને અવસરમાં બદલીએ વિષયમાં વધુ માર્ગદર્શન આપતાં એમણે જણાવ્યું કે દરેક આફત અવસર લઈને આવતી હોય છે. આફત એટલે આત્મદર્શન, અવલોકન અને પૂર્વતૈયારી માટેનો અવસર, જેમ રફ ડાયમંડને પોલીશ કર્યા બાદ તે ચમકી ઊઠે છે એમ અત્યારે આપણી પોલીશ થઈ રહી છે. ઘાટ ઘડાઈ રહ્યો છે. એના બાદ આપણે ડબલ ચમકથી ચમકી ઊઠીશું અને નવી ચમક, કોઠાસૂઝ, નવી જીવનશૈલી, નવા વિચારો સાથે એક વર્ષ પછી જે તેજી આવવાની

છે તેનો ભરપૂર લાભ ઉઠાવીશું. એમણે યુવાનોને વિશ્વાસ અપાવ્યો કે આપના ધંધાના વિસ્તરણ માટે સરદારધામ સાથે

ગ્લોબલ પાટીદાર બિઝનેસ ઓર્ગેનાઇઝેશન (જીપીબીઓ) એટલે સરદારધામ સંસ્થા દ્વારા યુવાઓના સર્વાંગી વિકાસને લક્ષમાં રાખીને થતી અનેકવિધ પ્રવૃત્તિઓમાંની એક પ્રવૃત્તિ. જેમાં આજ સુધી રાજ્યનાં વિવિધ શહેરોમાંથી ૧૪૦૦૦થી વધુ બિઝનેસમેનનું સંગઠન કાર્યરત છે. જે અંતર્ગત સુરત ખાતે ટીમ જીપીબીઓની બે વીંગ કાર્યરત છે. જેના દ્વારા વર્તમાન સમયની તાતી જરૂરિયાત એવા ' આફતને અવસરમાં બદલીએ' વિષય પર તા. ૨૫-૦૭-૨૦૨૦ને શનિવારના રોજ વેબિનાર યોજાયો હતો. કોવિડ ૧૯ના આ કપરા સમયમાં જ્યારે વિશ્વસ્તરે મંદીનો માહોલ છે ત્યારે હતોત્સાહ અને નાસીપાસ થયેલા યુવાનોને મોટીવેટ કરવાના ઉમદા હેતુથી આ વેબિનારનું આયોજન કરાયું હતું. જેનો લાભ સેંકડો યુવા ઉદ્યોગકારોએ લીધો હતો.

જોડાયેલ ૩૮૭ ટ્રસ્ટીઓમાંથી કોઈપણ જોડે આપનું સંકલન કરવાનું થશે તો સંસ્થા ચોકકસ આપની મદદ કરશે. પરંતુ એના માટે આપે પણ પૂરતી તૈયારી અને લાયકાત કેળવવી પડશે.

યુવાનોને સફળતાનો મંત્ર આપતાં એમણે જણાવ્યું કે યાત્રા-કથા-સત્સંગ-ગુરુ-મંત્રની પરિભાષા બદલો. યાત્રા કરવી હોય તો સફળ બિઝનેસમેનોની ફેક્ટરીની કરો, એમનાં સફળ જીવનની કરો, કથા કરવી હોય તો રાષ્ટ્રકથા કરો-વિકાસકથા કરો, સત્સંગ કરવો હોયતો વિકાસનો કરો. ગુરુ બનાવવા હોયતો ટાટા- બીરલા-અંબાણી-ગોદરેજ-SRK-કિરણ જેવી કંપનીઓના સફળ બિઝનેસમેનને બનાવો. મંત્ર બોલવો હોય તો વિકાસનો મંત્ર બોલો.

જ્યારે હું તમારી વચ્ચે તમારો બનીને આવું છું ત્યારે હું જે અનુસરું છું તે જ જરૂરી મુદ્દા અત્યારે આપની સમક્ષ મુકું છું. જેમકે આપ નિયમિત કસરત-યોગા કરી શરીરને ખડતલ બનાવી આત્મવિશ્વાસ હાંસિલ કરો. પરીવાર અને મિત્રો સાથે સંવાદ કરી હળવા થાવ. બિનજરૂરી ખર્ચા ઘટાડી સાદી જીવનશૈલી અપનાવો. સફળ બિઝનેસમેન અને

વ્યક્તિઓના જીવનચરિત્ર વાંચો. અલગ-અલગ ધંધો કરતા અને અલગ-અલગ જ્ઞાતિઓના લોકો રહેતા હોય ત્યાં જઈને વસો. સ્થળાંતરથી ડરો નહીં. ધંધામાં બિનજરૂરી લાગણીઓનો છેદ ઉડાડી દો. બિનજરૂરી વપરાતાં સમયનું ગણિત કરો. દુનિયાની તમામ દુર્ઘટના અને વિઘટનાઓથી અલિપ્ત બની જાવ. તમારાં લક્ષ્યને સાધના બનાવી દો. કોઈપણ ધંધો નાનો-મોટો નથી. જે તક મળે તેને સ્વીકારી લો. ભગવાન બુદ્ધના તારણ પ્રમાણે કોઈ ગુરુ, ઉપદેશક કે સંસ્થા તમારાં ભલું કરવા આવવાના નથી. તમારાં ભલું તમારે પોતે જ કરવાનું છે. તમારા તેજસ્વી આંખોના સપનાં તમારે જ સાકાર કરવાનાં છે. ૧૩૭ કરોડની જનતામાં આપણે ક્યાં? એ સહુએ પોતાને સવાલ કરવાનો છે, લોકો આપણને સારા કામ, સારા વિચાર અને સારી સિધ્ધિથી જ યાદ કરે છે.

યુવાનોને વક્તવ્યના આખરી ચરણમાં સંદેશો આપતાં ગગજીભાઈએ કહ્યું કે તમારા લક્ષ માટે લાગ્યા રહો અને એમાં સફળ થાવ. હંમેશાં ફીટ રહો.. હીટ રહો અને વિકાસની મીટ કરતા રહો.

સંકલન જીપીબીઓ યુથ સુરત ટીમ

જીપીબીઓમાં જોડાવા માટે સંપર્ક : ૭૫૭૫૦૦૭૧૮૩

GPBO સુરતની સફાયર વિંગનો ભવ્ય શુભારંભ

વર્તમાન પરિસ્થિતિમાં વૈશ્વિક સ્તરે જયારે ધંધા-રોજગાર ક્ષેત્રે મંદીનો માહોલ છે ત્યારે અડગ મનના માનવીને જે મહિમાલય પણ નડતો નથી તેમ સુરતી યુવાનોને કોરોનાનો કહેર પણ નડ્યો નથી. કોવિડ-૧૯ના કપરા કાળમાં પણ વેપાર-ધંધામાં

જોનના લગભગ ૧૮૦ જેટલા બિઝનેસમેને લીધો હતો.

આ વિંગ લોન્ચિંગ વેબિનારમાં એમના નામ પ્રમાણે પોતાની સારપ વડે લોકોના મનને હરનારા શ્રી મનહરભાઈ ઇસાયપરા (એમ.ડી. & ચેરમેન -યુરો ઇન્ડિયા ફેશ ફૂડ લી.

એવમ સ્થાપક

નેટવર્કિંગ દ્વારા પરસ્પર એકબીજાને ઉપયોગી થવા જી.પી.બી.ઓ. (ગ્લોબલ પાર્ટીદાર બિઝનેસ ઓર્ગેનાઈઝેશન) સુરત ટીમ દ્વારા તારીખ:૧૧-૦૮-૨૦ મંગળવારે વધુ એક વિંગનું ઓનલાઈન લોન્ચિંગ કરવામાં આવ્યું. GPBO (ગ્લોબલ પાર્ટીદાર બિઝનેસ ઓર્ગેનાઈઝેશન) યુવાશક્તિના સર્વાંગી વિકાસ માટે સરદારધામની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાંની એક પ્રવૃત્તિ છે. જેમાં ૧૪૦૦૦ થી વધુ નાના-મધ્યમ બિઝનેસમેનના સંગઠન દ્વારા જુદા જુદા જોનમાં ટોટલ ૧૦ વિંગ છે. તેમાં હાલ સુરતમાં જ તેની ૨ વિંગ કાર્યરત છે. એમાં ઇગા સમાન વધુ એક વિંગનું લોન્ચિંગ કરીને વિકાસ તરફ જાણે વધુ એક સીડી મુકવામાં આવી. આ વેબિનારનો લાભ અલગ અલગ

ટ્રસ્ટીશ્રી સરદારધામ) એ યુવાનોમાં નવો જોમ ભરવા ગેસ્ટ સ્પીકર તરીકે 'વેપારમાં ધીરજનું મહત્ત્વ' વિષય પર વક્તવ્ય આપવા હાજરી આપી હતી. મનહરભાઈએ જે રીતે તેમની દીઘદ્રષ્ટિ અને કુશળ વહીવટ દ્વારા સફળતાના શિખરો સર કર્યા છે તે આજના યુવાનો માટે સફળ બિઝનેસમેન બનવા માટેનું એક આદર્શ ઉદાહરણ છે. ૨૦૧૨માં શરૂ કરેલી તેમની કંપનીએ ખૂબ જ ટૂંકા ગાળામાં હરણફાળ ભરીને ગુજરાત, મહારાષ્ટ્ર, કર્ણાટક, રાજસ્થાન, દિલ્હી અને મુંબઈમાં યુરો બ્રાન્ડથી સ્નેક્સ અને બેવેરેજીસ પ્રોડક્ટમાં પોતાનું આગવું માર્કેટ ઊભું કર્યું છે. આ ઉપરાંત વિદેશમાં પણ યુરો ફૂડ્સનો ચાહક વર્ગ બહોળા પ્રમાણમાં છે. મનહરભાઈએ હરહંમેશ તેમની સફળતાનો શ્રેય

પરિવાર અને સમાજને અર્પણ કર્યો છે. તે કારણથી જ તેઓએ અનાથાશ્રમ, હોસ્પિટલ, વૃધ્ધાશ્રમ, સ્કૂલો અને વિવિધ સંસ્થાઓમાં દાન અને સમર્પણ દ્વારા આગવું દ્રષ્ટાંત ઊભું કર્યું છે. વેબિનારમાં યુવાનોને પ્રોત્સાહિત કરતાં જણાવ્યું કે કોઈપણ બિઝનેસમાં સફળ થવું હોય તો ધીરજ ખૂબ જરૂરી છે. પોતાની જાતને અને પોતાના ધંધાને વિક્સવા માટે પૂરતો ટાઈમ આપો. પોતાનો અનુભવ વર્ણવતાં એમણે કહ્યું કે મારા બિઝનેસની શરૂઆતના ત્રણ વર્ષ ખૂબ કસોટીવાળા હતાં. પણ હું હિંમત હાર્યા વગર ધીરજ રાખીને મારા નક્કી કરેલા ગોલ-મિશનને મક્કમતાથી વળગી રહ્યો. તેના ફળસ્વરૂપે આજે સફળતાનો સ્વાદ ચાખી શક્યો છું. તમે પણ બિઝનેસમાં રાહ જુઓની નીતિ અપનાવો. તમારા મિશન, વિઝન અને ગોલ મોટા રાખો. તમારા કલાકોનું ટાઈમટેબલ બનાવો. બિઝનેસ સાથે પરિવારને પણ ટાઈમ આપો. એ પણ એટલું જ જરૂરી છે. પોતાના અનુભવનું ભાથું પીરસતાં વધુમાં તેમણે જણાવ્યું કે કોઈપણ બિઝનેસમાં ટાઈમ મેનેજમેન્ટ, આત્મવિશ્વાસ, ક્વોલિટી, કમિટમેન્ટ, સર્વિસ, ઓનેસ્ટી, હાર્ડવર્ક એ તમામ એના મૂળભૂત પાયા છે. જેના પર સફળતાની ઈમારત રચાય છે.

પોતાની વાત આગળ વધારતાં મનહરભાઈએ કહ્યું પાટીદાર સમાજ હંમેશાં સૌને સાથે લઈને આગળ વધતો સમાજ છે. બીજા સમાજોને તે હંમેશાં કંઈક નવું કરવાની પ્રેરણા આપતો રહે છે ત્યારે સરદાર સાહેબના વંશજ હોવાના નાતે આપ પણ સ્વબળે આગળ વધો. કોરોનાથી આ ગભરાવાનો સમય નથી. પણ થોડી સાવચેતી રાખીને એકબીજાના સાથ, સહકાર અને હૂંફથી આગળ વધવાનો સમય છે. જ્યાં આપ મૂંઝાઓ ત્યાં કોઈપણ બિઝનેસ અગ્રણી પાસે જઈ ખુલીને વાત કરો. હરહંમેશ હું અને મારા જેવા બીજા તમામ અગ્રણીઓ આપને મદદ કરવા, સલાહ સૂચન આપવા હંમેશાં તત્પર છીએ અને રહીશું. હું ઈચ્છું છું કે સરદારધામ જી.પી.બી.ઓ. દ્વારા જ્યારે યુવાનોને નવી રાહ ચીધીને પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડે છે ત્યારે પરસ્પર સંઘ ભાવના - પરિવાર ભાવનાથી સાથે મળીને આપ સૌ વિકસો અને મિશાલ બની પાટીદાર સમાજના ઈતિહાસમાં આપની નોંધ લેવાય તેવી કામગીરી કરો. આ શુભકામના સાથે એમણે

એમના વક્તવ્યને વિરામ આપ્યો.

વેબિનારમાં સુરત ટીમના યુવાનોના દરેક સાહસમાં એમની સાથે અગ્રેસર રહી, ખભે ખભો મિલાવીને સાથ આપતા એવા શ્રી કાનજીભાઈ ભાલાળા (ચેરમેન - વરાછા કો.ઓ.બેંક) એ પણ હાજરી આપી હતી. કાનજીભાઈ ભાલાળા એક એવું વ્યક્તિત્વ છે જે પોતાના માટે ઓછું અને સમાજ માટે વધુ જીવે છે. તેમણે સુરત શહેરમાં વર્ષોથી સેવાકીય કાર્યમાં સખત પરિશ્રમ, કોઠાસૂઝથી અનેક કાર્યોને નવી દિશા આપી નવી ઊંચાઈએ પહોંચાડ્યા છે. શ્રી સૌરાષ્ટ્ર પટેલ સેવા સમાજના પ્રમુખશ્રી એવમ્ મોટીવેશનલ સ્પીકર, પોલિટિકલ સાયન્સમાં ઉત્તીર્ણ થનાર કાનજીભાઈ આજની પેઢી માટે પ્રેરણાસ્ત્રોત છે. કાનજીભાઈએ સરદારધામ પ્રમુખસેવક ગગજીભાઈ સુતરિયા અને જી.પી.બી.ઓ. ટીમ સુરતને વીગ લોન્ચિંગ બદલ શુભકામના પાઠવી. તેમણે જણાવ્યું કે અત્યાર સુધી જી.પી.બી.ઓ. વિશે માત્ર સાંભળ્યું હતું આજે ખુદ અનુભવ્યું કે જી.પી.બી.ઓ. આજના ડિજિટલ યુગની જરૂરિયાત છે. જેમાં વિવિધતા છે, હરીફાઈ છે, દરેક ડિજિટલ સેક્ટરના લોકો એક જ પ્લેટફોર્મ પર છે. જેમાં સૌ માટે સમાન તક છે. પ્રવર્તમાન સમયમાં અમને વડીલોને યુવાનોની ચિંતા હતી તે ચિંતા હવે દૂર થઈ છે. એમ.બી.એ. અને બી.બી.એ. માં આપ ચાર વર્ષની મહેનત બાદ ડિગ્રી મેળવો છો જ્યારે અહીં જી.પી.બી.ઓ.માં ખૂબ ટૂંકા ગાળામાં આપનું વ્યક્તિત્વ ઘડાય છે. બિઝનેસ કઈ રીતે કરવો એનું પ્રેક્ટિકલ પ્રશિક્ષણ અપાય છે. તેમજ બ્રાન્ડિંગ ઈમેજ કઈ રીતે ઊભી કરી શકાય એનું લાઈવ ટ્રેનિંગ સેશન યોજાય છે, આ એક મેનેજમેન્ટ કોલેજ છે.

વેબિનારના અંતિમ ચરણમાં તેમણે જણાવ્યું કે હું જી.પી.બી.ઓ.ની કામગીરીની ખૂબ પ્રભાવિત થયો છું. તેના દ્વારા વિકાસની ખૂબ ઉમદા, સરાહનીય અને અફલાતુન કામગીરી થઈ રહી છે. જી.પી.બી.ઓ. સરદારધામે યુવાનોને આપેલી અમુલ્ય ભેટ છે. આવી ૧૧ નહીં પરંતુ ૧૧૧ વિંગ થવી જોઈએ. દેશનો દરેક યુવાન એકબીજાના સાથ-સહકારથી સફળતાને વરશે તો વિશ્વમાં આપણા દેશને મહાસત્તા બનતા કોઈ રોકી શકશે નહીં.

સંકલન જીપીબીઓ સુય

સુરત ટીમ

જીપીબીઓમાં જોડાવા માટે સંપર્ક : ૭૫૭૫૦૦૭૧૮૩

સમસ્ત પાટીદારની એકતાનું ધામ

સરદારધામ

વિશ્વ પાટીદાર સમાજ

સમાજ નિર્માણથી રાષ્ટ્ર નિર્માણ

તમામ ઔદ્યોગિક-વેપારી મિત્રો માટે સોનેરી અવસર

GPBS (ગ્લોબલ પાટીદાર બિઝનેસ સમિટ-૨૦૧૮/૨૦૨૦) ની ભવ્ય સફળતા બાદ સમાજના પ્રથમ હરોળના ૧૦૦૦૦ તેમજ ૧૫૦૦૦ જેટલાં નાના - મધ્યમ બિઝનેસમેન, સમાજના વિવિધ પ્રોફેશનલ અંગો અને સરદારધામ યુવા તેજ-તેજસ્વીની (૧ લાખ સંગઠન) મળીને લાખો લોકો સુધી આપની કંપનીની પ્રોડક્ટના માર્કેટિંગ, ડ્રાઈવિંગ અને લોન્ચિંગ માટેનું ઉત્તમ પ્લેટફોર્મ એટલે “સરદારધામ-એક વિચાર” ઇ-મેગેઝિન.

તો આવો મિત્રો...સાંપ્રત પરિસ્થિતિ તેમજ આજના ટેકનોલોજીના યુગમાં સમયની સાથે તાલ મિલાવવા **પરવડે તેવા જાહેરાતના નવા દર** સાથેના અજોડ માધ્યમ એવા “સરદારધામ-એક વિચાર” ઇ-મેગેઝિનમાં જાહેરાત આપી સરદારધામ વેબસાઈટ – સોશિયલ મીડિયા, ફેસબુકના માધ્યમથી આપણાં બિઝનેસનો બહોળો પ્રચાર કરી સફળતાના શિખરો સર કરીએ...જય સરદાર...

“સરદારધામ-એક વિચાર” - ઇ-મેગેઝિન માટે જાહેરાતના નવા દર

વાર્ષિક (માસિક કુલ-૧૨ અંક)

બીજું
ટાઇટલ (અંદરનું)
રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/-
A-4 સાઇઝ
GST INCL.

જાહેરાતના દર
(તારીખ :- ૦૧-૦૮-૨૦ થી લાગુ)

મેગેઝિનની અંદરના કોઈપણ એક ક્વાર્ટર પેજ માટે રૂ. ૧૫,૦૦૦/- એ-૪ સાઇઝનું ક્વાર્ટર પેજ GST INCL.

ત્રીજું
ટાઇટલ (અંદરનું)
રૂ. ૭૫,૦૦૦/-
A-4 સાઇઝ
GST INCL.

મેગેઝિનમાં ઓછામાં ઓછા ૧ વર્ષ માટે જાહેરાત આપવી જરૂરી છે.

મેગેઝિનની અંદરના કોઈપણ એક હાફ પેજ માટે રૂ. ૨૫,૦૦૦/- A-4 સાઇઝનું હાફ પેજ GST INCL.

ચોથું
ટાઇટલ (બહારનું)
રૂ. ૬૦,૦૦૦/-
A-4 સાઇઝ
GST INCL.

મેગેઝિનમાં આપની કંપનીની જાહેરાત માટે ડિઝાઇન આપના તરફથી આપવાની રહેશે.

મેગેઝિનની અંદરના કોઈપણ એક ફુલ પેજ માટે રૂ. ૫૦,૦૦૦/- A-4 સાઇઝ GST INCL.

૧ વર્ષની જાહેરાતની રકમનો ચેક અને ડિઝાઇન એડવાન્સમાં એક સાથે મોકલી આપવાના રહેશે.

મેગેઝિનમાં જાહેરાત માટે કે અન્ય કોઈ માહિતી માટે ૯૮૭૯૯૯૪૯૬૭ / ૭૫૭૫૦૦૧૫૯૬ પર સંપર્ક કરવો.

સરદારધામ, યૈષ્ણોદેવી સર્કલ,
એસ.પી.રીંગ રોડ, અમદાવાદ-૩૮૨૪૨૧

[/Sardardham1](https://www.facebook.com/Sardardham1) • [sardardham_](https://www.instagram.com/sardardham_) • www.sardardham.org • info.sardardham@gmail.com
+91 7575001548 • [@sardardham_](https://www.twitter.com/sardardham_) • [Sardardham_Info](https://www.linkedin.com/company/Sardardham_Info) • [/Sardardham](https://www.youtube.com/Sardardham)

સી. એલ. મીના (IAS Retd.)
ડાયરેક્ટર, સિવિલ સર્વિસ સેન્ટર
સરદારધામ એવમ્ ડેવલપ્મેન્ટ ડિવિઝન

GPSC

પ્રવેશ પરીક્ષા પદ્ધતિ

(નાયબ કલેક્ટર/DYSP અને અન્ય સેવાઓ)

ભારત સરકારના અધિનિયમ, ૧૯૩૫ હેઠળ ફેડરલ પબ્લિક સર્વિસ કમિશનની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી. આ કાયદા હેઠળ, પ્રાંતીય સ્તરે જાહેર સેવા આયોગની રચના માટે પ્રથમ વખત જોગવાઈ કરવામાં આવી હતી. આ જોગવાઈને વર્ષ ૧૯૪૭માં ભારતીય બંધારણમાં ઉમેરવામાં આવી. જેને આધિન ૧૯૫૧માં ૧૭ પ્રાંત અને ૧૪ રાજ્યો માટે જાહેર સેવા આયોગ(PCS)ની શરૂઆત થઈ. વર્ષ ૧૯૬૦ સુધી ગુજરાત અને મહારાષ્ટ્ર એક જ રાજ્ય હોવાથી પ્રાંતીય સ્તરે ભરતી મહારાષ્ટ્ર જાહેર સેવા આયોગ દ્વારા થતી પરંતુ વર્ષ ૧૯૫૬માં થાયેલ મહાગુજરાત યળવળના ફળસ્વરૂપે ૧૯૬૦માં ગુજરાતને અલગ રાજ્ય તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યું.

ત્યારબાદ ગુજરાત રાજ્યમાં અરજદારોની યોગ્યતા અને અનામતના નિયમો અનુસાર ગુજરાત રાજ્યમાં સિવિલ સર્વિસ માટે અરજદારોની પસંદગી કરવાના ઉદ્દેશ્યથી અનુચ્છેદ-૩૧૫(૧) હેઠળ ૧ મે ૧૯૬૦ના રોજ ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ(GPSC) ની રચના

કરવામાં આવી હતી.

GPSC દ્વારા લેવાતી ગુજરાત વહીવટી સેવા અને ગુજરાત મુલ્કી સેવા વર્ગ ૧ અને ૨ની પરીક્ષા છે. આ પરીક્ષા દ્વારા નાયબ કલેક્ટર અને નાયબ પોલીસ અધિક્ષક(Dy.S.P) સહિતની અન્ય ૧૮ કરતાં વધારે વિવિધ રાજ્ય સેવાઓમાં પસંદગી મેળવી શકાય છે. આ

તમામ સેવાઓ કારકિર્દીની સુવર્ણ તક પૂરી પાડે છે. જેમાં જૂથ ૧માં ગુજરાત વહીવટી સેવા, નાયબ કલેક્ટર/નાયબ જિલ્લા વિકાસ અધિકારી, નાયબ પોલીસ અધિક્ષક(Dy.S.P), મદદનીશ રાજ્ય કર કમિશનર, નાયબ નિયામક-વિકસતી જાતિ, નાયબ નિયામક-અનુસૂચિત અને સહાયક કમિશનર-આદિજાતિ વિકાસ જાતિનો સમાવેશ થાય છે. જ્યારે

જૂથ ૨માં સેક્શન ઓફિસર-સચિવાલય, સેક્શન ઓફિસર-જી.પી.એસ.સી, મામલતદાર, રાજ્ય કર અધિકારી(STO), તાલુકા વિકાસ અધિકારી(TDO), સરકારી શ્રમ અધિકારી(GLO), આદિજાતિ વિકાસ અધિકારી(TDO), જિલ્લા નિરીક્ષક જમીન રેકોર્ડ, સહાયક નિયામક ખાદ્ય અને નાગરિક

પુરવઠો, સમાજ કલ્યાણ અધિકારી (વિકસતી જાતિ), અધિકારક પ્રતિબંધ અને આબકારી અધિકારી અને મ્યુનિસિપલ ચીફ ઓફિસર વર્ગ-૨નો સમાવેશ થાય છે. ગુજરાત વહીવટી સેવા અને ગુજરાત મુલ્કી સેવા વર્ગ ૧ અને ૨ની પરીક્ષા આપીને અનેકવિધ વિભાગોમાં કામ કરવાની, રાજ્યની સેવા કરવાની અને વ્યક્તિત્વનો વિકાસ કરવાની સુવર્ણ તક મળી શકે છે.

ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ દ્વારા વહીવટી અને મુલ્કી સેવાઓ માટેની પરીક્ષા લેવાની શરૂઆત ૧૯૬૨માં થઈ. ૧૯૬૨થી ૧૯૮૦ સુધી આ પરીક્ષા પદ્ધતિમાં ત્રણ તબક્કા હતા. જેમાં પ્રથમ તબક્કામાં ૧૦૦ ગુણનું ગુજરાતી, ૧૦૦ ગુણનું સામાન્ય અંગ્રેજી, ૧૦૦ ગુણનું સામાન્ય જ્ઞાન પ્રશ્નપત્ર અને GPSCની સૂચિત ૨૨ વૈકલ્પિક વિષય પૈકી ૧ વિષય માટે

૧૦૦ ગુણનું પ્રશ્નપત્ર હતું. જેમાં ગુજરાતી, અંગ્રેજી અને વૈકલ્પિક વિષય માટે ૩ કલાક અને સામાન્ય જ્ઞાન માટે ૨ કલાકનો સમય નિર્ધારિત કરવામાં આવેલો હતો. આ તમામ પ્રશ્નપત્ર વર્ષનામક સ્વરૂપે લખવાના રહેતા હતા. બીજા તબક્કામાં GPSCની સૂચિત ૨૨ વૈકલ્પિક વિષય પૈકી ૧ વિષયના (આ વિષય પ્રથમ તબક્કામાં હોય તેના સિવાયનો પસંદ કરવાનો રહેતો) બે પ્રશ્નપત્ર વર્ષનાત્મક સ્વરૂપે લખવાના રહેતા જેના માટે બંને પ્રશ્નપત્રના મહત્તમ ૧૦૦-૧૦૦ ગુણ મળવા પાત્ર હતા. ત્રીજા તબક્કામાં ૨૦૦ ગુણની વ્યક્તિત્વ કસોટી રાખવામાં આવેલી હતી. વૈકલ્પિક વિષયોમાં ગણિત, આંકડાશાસ્ત્ર, ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર, વનસ્પતિશાસ્ત્ર, પ્રાણીશાસ્ત્ર, ભૂસ્તરશાસ્ત્ર, ભૂગોળ, ભારતનો ઇતિહાસ, વિશ્વનો ઇતિહાસ, અર્થશાસ્ત્ર,

ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ, ગાંધીનગર

રાજનીતિશાસ્ત્ર, તત્વજ્ઞાન, માનવશાસ્ત્ર, કાયદો, વાણિજ્ય અને હિસાબ, સામાજિક માનવશાસ્ત્ર સહિત સમાજશાસ્ત્ર, મજૂર કાયદા અને મજૂર કલ્યાણ, જીવાણુ શાસ્ત્ર, કૃષિ, એપ્લાઈડ મિકેનિક્સ અને સાહિત્ય(ગુજરાતી, હિન્દી અને અંગ્રેજી)નો સમાવેશ કરવામાં આવેલો હતો.

૧૯૮૫માં થયેલા પરીક્ષા પદ્ધતિ ફેરફારમાં ત્રીજા તબક્કામાં ૨૦૦ ગુણની વ્યક્તિત્વ કસોટીને સ્થાને ૮૦ ગુણ કરવામાં આવ્યા સાથે વૈકલ્પિક વિષયોમાં સંસ્કૃત સાહિત્ય ઉમેરવામાં આવ્યું.

વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪માં ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ દ્વારા લેવામાં આવતી વહીવટી અને મુલકી સેવાઓ માટેની પરીક્ષા ગુજરાતી અને અંગ્રેજી બંને માધ્યમમાં લેવાવાની શરૂઆત થઈ. પ્રારંભિક પરીક્ષામાં MCQ પ્રકારના ૩ પ્રશ્નપત્ર હતા. જેમાં પ્રશ્નપત્ર-૧માં ૭૫ ગુણનું અંગ્રેજી અને ૭૫ ગુણનું ગુજરાતી, પ્રશ્નપત્ર-

૨માં ૭૫ ગુણનું તાર્કિક કસોટી અને ૭૫ ગુણનું ગણિત અને પ્રશ્નપત્ર-૩માં સામાન્ય જ્ઞાન (૨૦૦ ગુણ) સામેલ હતું. જાહેર સેવા આયોગના નિયમ મુજબ પ્રારંભિક પરીક્ષામાં મેરીટ આધારિત કુલ જગ્યાના ૧૦ ગણા ઉમેદવારોને મુખ્ય પરીક્ષા માટે લાયક ઠેરવવામાં આવતા. મુખ્ય પરીક્ષામાં ૫ પ્રશ્નપત્રો હતા જેમાં ગુજરાતી(૨૦૦ ગુણ), અંગ્રેજી(૧૦૦), વૈકલ્પિક વિષય(૨૦૦ ગુણ) વર્ષનાત્મક પ્રશ્નપત્રો હતા જ્યારે સામાન્ય જ્ઞાન ૧ અને ૨ MCQ પ્રકારોના (૨૦૦-૨૦૦ ગુણ) પ્રશ્નપત્રો હતા. જેમાં સામાન્ય જ્ઞાન-૧ના પ્રશ્નપત્રમાં ઈતિહાસ અને ભારતીય સંસ્કૃતિ વારસો, સામાન્ય આર્થિક બાબતો, જાહેર વહીવટ, રાજ્ય શાસ્ત્ર જેવા વિષયો સામેલ હતા. સામાન્ય જ્ઞાન-૨ના પ્રશ્નપત્રમાં વર્તમાન બાબતો, સમાજશાસ્ત્ર, અને વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી જેવા વિષયો સામેલ હતા. મુખ્ય પરીક્ષા પછી કુલ જગ્યાના ૩ ગણા ઉમેદવારોને

વ્યક્તિત્વ કસોટી(ઇન્ટરવ્યૂ) માટે બોલાવવામાં આવતા જેના માટે ૧૦૦ ગુણ નિર્ધારિત કરવામાં આવેલા છે. અંતે મુખ્ય પરીક્ષા અને વ્યક્તિત્વ કસોટીના ગુણોને આધારે ઉમેદવાર દ્વારા આપવામાં આવેલી પ્રાથમિકતા મુજબ સેવાઓની ફાળવણી કરવામાં આવે છે.

વર્ષ ૨૦૧૭થી ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ દ્વારા લેવામાં આવતી વહીવટી અને મુલ્કી સેવાઓ માટેની પ્રારંભિક પરીક્ષામાં MCQ પ્રકારના ૨ પ્રશ્નપત્રો રાખવામાં આવેલા છે. જેમાં સામાન્ય જ્ઞાન-૧માં ઇતિહાસ, સાંસ્કૃતિક વારસો, ભારતીય રાજ્ય વ્યવસ્થા, બંધારણ, સામાજિક ન્યાય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધો અને સામાન્ય બૌદ્ધિક ક્ષમતાનો સમાવેશ થાય છે જ્યારે સામાન્ય જ્ઞાન-૨માં ભારતીય અર્થતંત્ર અને આયોજન, ભૂગોળ, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી અને પ્રાદેશિક, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય

કક્ષાની મહત્વની સાંપ્રત ઘટનાઓનો સમાવેશ થાય છે. જાહેર સેવા આયોગના નિયમ મુજબ પ્રારંભિક પરીક્ષામાં મેરીટ આધારિત કુલ જગ્યાના ૮ ગણા ઉમેદવારોને મુખ્ય પરીક્ષા માટે લાયક ઠેરવવામાં આવશે. મુખ્ય પરીક્ષામાં ૬ પ્રશ્નપત્રો રાખવામાં આવેલ છે જેમાં ગુજરાતી(૧૫૦ ગુણ), અંગ્રેજી(૧૫૦ ગુણ), અને નિબંધનું પ્રશ્નપત્ર (૧૫૦ ગુણ) ઉમેરવામાં આવ્યા સાથે સામાન્ય જ્ઞાન ૧ અને ૨ MCQ પ્રકારોના પેપરોમાં નીતિશાસ્ત્ર વિષય ઉમેરી ૩ પ્રશ્નપત્રો વિભાજિત કરી MCQ માંથી વર્ણનાત્મક બનાવવામાં આવ્યા. સામાન્ય જ્ઞાન-૧માં(૧૫૦ ગુણ) ભારતનો ઇતિહાસ, સાંસ્કૃતિક વારસો અને ભૂગોળ સમાવેશ થાય છે. સામાન્ય જ્ઞાન-૨માં(૧૫૦ ગુણ) ભારતીય રાજ્ય વ્યવસ્થા અને બંધારણ, લોકપ્રશાસન અને શાસન, લોકસેવામાં નીતિશાસ્ત્રનો સમાવેશ થાય છે. સામાન્ય જ્ઞાન-૩માં(૧૫૦ ગુણ) વિજ્ઞાન અને

ટેકનોલોજી, ભારતીય અર્થતંત્ર અને આયોજન અને પ્રાદેશિક, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય કક્ષાની મહત્વની સાંપ્રત ઘટનાઓનો સમાવેશ થાય છે. મુખ્ય પરીક્ષા પછી કુલ જગ્યાના ૩ ગણા ઉમેદવારોને વ્યક્તિત્વ કસોટી(ઇન્ટરવ્યૂ) માટે બોલાવવામાં આવતા જેના માટે ૧૦૦ ગુણ નિર્ધારિત કરવામાં આવેલા છે. અંતે મુખ્ય પરીક્ષા અને અને વ્યક્તિત્વ કસોટીના કુલ ૧૦૦૦ ગુણમાંથી મેળવેલા ગુણને આધારે ઉમેદવાર દ્વારા આપવામાં આવેલી પ્રાથમિકતા મુજબ સેવાઓની ફાળવણી કરવામાં આવે છે.

વર્ષ ૨૦૧૮માં ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ દ્વારા લેવામાં આવતી વહીવટી અને મુલકી સેવા પરીક્ષામાં પ્રાથમિક પરીક્ષામાં કોઈ ફેરફાર કરવામાં આવ્યો ન હતો જ્યારે મુખ્ય પરીક્ષાના સામાન્ય અભ્યાસ-૧, ૨ અને ૩ના પ્રશ્નપત્ર માળખામાં ફેરફાર કરવામાં આવેલો જેમાં વર્ષ ૨૦૧૭ના પ્રશ્નપત્રોમાં ૩ ગુણના ૧૦ પ્રશ્નો, ૫ ગુણના ૬ પ્રશ્નો અને ૧૦ ગુણના ૮ પ્રશ્નોના સ્થાને ૩ ગુણના પ્રશ્નોને ૨૬ કરી ૫ ગુણના ૧૦ પ્રશ્નો અને ૧૦ ગુણના ૧૦ પ્રશ્નો કરવામાં આવ્યા હતા.

છેલ્લા ૩ વર્ષથી દર વર્ષે ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ દ્વારા વહીવટી અને મુલકી સેવા વર્ગ ૧ અને ૨ પરીક્ષા લેવામાં આવે છે. ગુજરાત વહીવટી અને મુલકી સેવા વર્ગ ૧ અને ૨ ની પરીક્ષા આપવા માટે શૈક્ષણિક

લાયકાત સ્વરૂપે કોઈપણ પ્રવાહમાં સ્નાતક કક્ષાના છેલ્લા વર્ષમાં અથવા સેમેસ્ટરમાં અભ્યાસ કરતા અથવા સ્નાતક કક્ષા સુધીનો અભ્યાસ પૂર્ણ કરેલ હોવો જરૂરી છે. આ પરીક્ષા માટે જનરલ કેટેગરીની વય મર્યાદા ૨૦થી ૩૫ વર્ષ છે, જ્યારે OBC, SC, STની સાથે વર્ષ ૨૦૧૮થી, આર્થિક રીતે નબળા વર્ગ(EWS) કેટેગરી ઉમેરવામાં આવી તે તમામ કેટેગરીની વય મર્યાદા ૫ વર્ષની છૂટછાટ મળે છે સાથે તમામ કેટેગરીની મહિલા ઉમેદવારને વય મર્યાદામાં ૫ વર્ષની છૂટછાટ મળે છે સાથે વર્ષ ૨૦૧૮માં પણ ૨૦૧૮ મુજબ જ ગુજરાત જાહેર સેવા આયોગ દ્વારા લેવામાં આવતી વહીવટી અને મુલકી સેવા પરીક્ષામાં પ્રાથમિક પરીક્ષામાં કોઈ ફેરફાર કરવામાં આવ્યો ન હતો જ્યારે મુખ્ય પરીક્ષાના સામાન્ય અભ્યાસ-૧, ૨ અને ૩ના પ્રશ્નપત્ર માળખામાં ફેરફાર કરવામાં આવેલો જેમાં વર્ષ ૨૦૧૮ના પ્રશ્નપત્રોમાં ૫ ગુણના ૧૦ પ્રશ્નો અને ૧૦ ગુણના ૧૦ પ્રશ્નોના સ્થાને ૧૦ ગુણના ૧૫ પ્રશ્નો કરવામાં આવ્યા. GPSCનું વિગતવાર માળખું નીચે મુજબ છે.

પ્રાથમિક પરીક્ષા	વિષયો	માર્ક્સ	સમય
પ્રશ્નપત્ર-૧	સામાન્ય જ્ઞાન-૧ (ઇતિહાસ, સાંસ્કૃતિક વારસો, ભારતીય રાજ્ય વ્યવસ્થા, બંધારણ, સામાજિક ન્યાય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સંબંધો, સામાન્ય બૌદ્ધિક ક્ષમતા)	200	૨ કલાક
પ્રશ્નપત્ર-૨	સામાન્ય જ્ઞાન-૨ (ભારતીય અર્થતંત્ર અને આયોજન, ભૂગોળ, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી, પ્રાદેશિક રાષ્ટ્રીય અને આંતર રાષ્ટ્રીય કક્ષાની સાંપ્રત ઘટનાઓ)	200	૨ કલાક

- બંને પ્રશ્નપત્રો- MCQ – આધારિત છે. (વૈકલ્પિક પ્રશ્નો)
- ૨ કલાક સમય
- નેગેટિવ માર્કિંગ (૦.૩૩%)

મુખ્ય પરીક્ષા	વિષયો	માર્ક્સ	સમય
પ્રશ્નપત્ર-૧	ગુજરાતી	૧૫૦	૩ કલાક
પ્રશ્નપત્ર-૨	અંગ્રેજી	૧૫૦	૩ કલાક
પ્રશ્નપત્ર-૩	નિબંધ	૧૫૦	૩ કલાક
પ્રશ્નપત્ર-૪	સામાન્ય અભ્યાસ-૧ (ભારતનો ઇતિહાસ, સાંસ્કૃતિક વારસો, ભૂગોળ)	૧૫૦	૩ કલાક
પ્રશ્નપત્ર-૫	સામાન્ય અભ્યાસ-૨ (ભારતીય રાજ્ય વ્યવસ્થા અને બંધારણ, લોકપ્રશાસન અને શાસન, લોકસેવામાં નીતિશાસ્ત્ર)	૧૫૦	૩ કલાક
પ્રશ્નપત્ર-૬	સામાન્ય અભ્યાસ-૩ (વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી, ભારતીય અર્થતંત્ર અને આયોજન, પ્રાદેશિક રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય કક્ષાની મહત્વ ની સાંપ્રત ઘટનાઓ)	૧૫૦	૩ કલાક
મુખ્ય પરીક્ષા કુલ માર્ક્સ		૮૦૦	-
ઈન્ટરવ્યૂ		૧૦૦	
કુલ માર્ક્સ		૧૦૦૦	

આમ જો સુદૃઢ ઈચ્છા શક્તિ હોય તો જિંદગીમાં સફળતા મેળવવી મુશ્કેલ નથી, ફક્ત તે વસ્તુ પ્રાપ્ત કરવાની જવલંત દ્રઢ આત્મવિશ્વાસ(Self Confidence), સતત પરિશ્રમ (Constant Efforts) ઈચ્છા શક્તિ (Strong Will Power), યોગ્ય માર્ગદર્શનનો સમન્વય જરૂરી છે. પ્રથમ ત્રણ સોપાનમાં તૈયારી બતાવનાર વિદ્યાર્થીઓને ચોથું સોપાન માર્ગદર્શન જે સરદારધામ અને કેળવણીધામ પૂરું પાડશે. આમ ચારેયના સમન્વયથી વિદ્યાર્થીનું ગુજરાત સરકારના ક્લાસ-૧ & ૨ અધિકારી બનવાનું લક્ષ્ય પૂર્ણ થશે. ગત ૩ વર્ષમાં સરદારધામ અને કેળવણીધામના સંયુક્ત ઉપક્રમે ચાલતા સિવિલ સર્વિસ કેન્દ્રમાંથી ૩૮૮થી વધારે વિદ્યાર્થીઓ સફળ થયેલા છે જેમાં ગુજરાત વહિવટી અને મુલ્કી સેવામાં ૭ નાયબ કલેક્ટર, ૨ જિલ્લા રજિસ્ટ્રાર, ૭ મામલતદાર, ૬ સેક્શન ઓફિસર, ૬ રાજ્યવેરા

અધિકારી, ૪ તાલુકા વિકાસ અધિકારી, ૧ નાયબ નિયામક વિકાસતી જાતી, ૨ સરકારી શ્રમ અધિકારી, અને ૨ નગરપાલિકા મુખ્ય અધિકારી તરીકે વિદ્યાર્થીને ગુજરાત સરકારમાં જોડવામાં સરદારધામ અને કેળવણીધામનો પ્રયાસ સફળ રહ્યો છે.

GPSC પરીક્ષા પદ્ધતિની વિગતવાર માહિતી માટે સરદારધામ દ્વારા “GPSC પ્રવેશ માર્ગદર્શિકા” તૈયાર કરવામાં આવી રહી છે જેમાં GPSC દ્વારા લેવાતી ક્લાસ-૧-૨ અને ૩ સેવાઓ સાથે તકનીકી સેવાઓની કામગીરી, અભ્યાસક્રમ, જરૂરી સંદર્ભ પુસ્તકયાદી વગેરે વિશે વિગતવાર માહિતી આપવામાં આવશે. જે ગુજરાતના ભાવી યુવાનો માટે ઉપયોગી નિવડશે એવી શ્રધ્ધા છે.

જીવનમાં કેળવણીનું મહત્વ ગાંધીજી

નવી કેળવણી

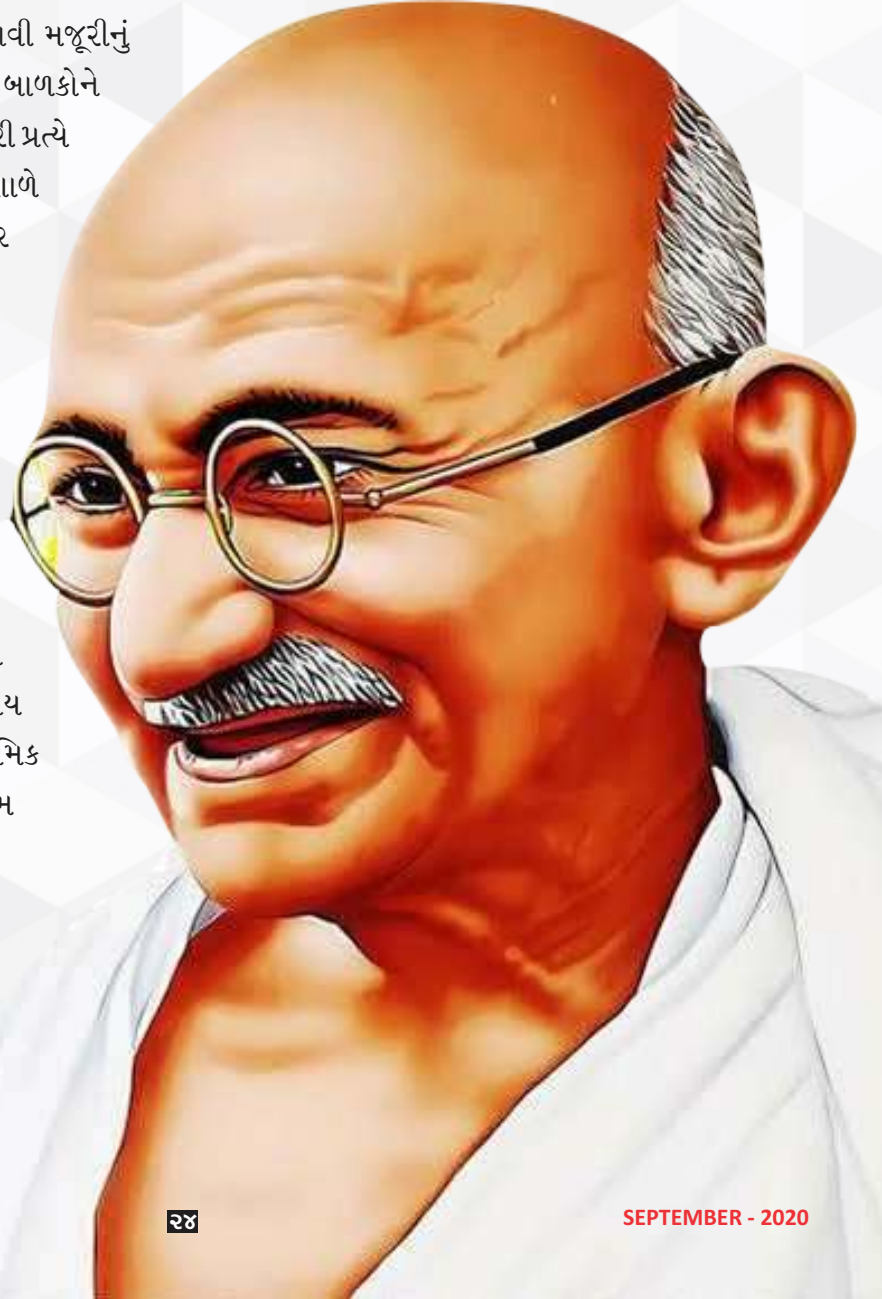
બીજા દેશોની બાબતમાં ગમે તે હોય પણ હિંદમાં, જ્યાં વસ્તીના એંસી ટકાથી વધુ લોકો ખેતીમાં અને બીજા દસ ટકા ઉદ્યોગોમાં રોકાયેલા છે, ત્યાં કેવળ અક્ષરજ્ઞાનની કેળવણી આપવી, અને છોકરાછોકરીઓને ભણતર પૂરું કર્યા પછીના જીવનમાં શારીરિક શ્રમ કરવા માટે નાલાયક બનાવવાં, એ ગુનો છે. હું ખચીત માનું છું કે આપણો મોટા ભાગનો સમય રોટલો મેળવવા માટે મજૂરી કરવામાં જતો હોવાથી આપણાં બાળકોને બચપણથી આવી મજૂરીનું ગૌરવ શીખવાડવું જ જોઈએ. આપણાં બાળકોને એવું શિક્ષણ ન આપવું જોઈએ કે જેથી મજૂરી પ્રત્યે તેમને સૂગ ચડે. કોઈ ખેડૂતનો છોકરો નિશાળે ગયા પછી, આજે બને છે તેમ, ખેતમજૂર તરીકે નકામો નિવડવાનું કશું કારણ નથી. આપણાં શાળાએ જતાં બાળકો શરીરશ્રમ પ્રત્યે ધૃણાની નહીં તોયે નાખુશીની નજરે જુએ છે એ દુઃખની વાત છે.

યંગ ઈન્ડિયા, ૧-૯-'૨૧, ૨૭૭

મારો મત એવો છે કે આ ભૂખે મરતાં કરોડો માણસની ભૂમિમાં પુષ્ક ઉંમરનાં માણસો પાસે તેમની બુદ્ધિનો ઉપયોગ થાય એવી મજૂરી કરાવવી એટલી એક જ પ્રાથમિક કેળવણી તેમને અત્યારે તો આપી શકાય તેમ છે. અક્ષરજ્ઞાન તો હસ્તકૌશલના જ્ઞાન પછી આવે. હાથે કામ કરવાની આવડત એ મનુષ્ય અને પશુ વચ્ચેનો એકમાત્ર દેખાઈ આવે એવો ભેદ છે. વાંચતાંલખતાં આવડયા વિના માણસનો પૂર્ણ વિકાસ થવો અશક્ય છે એમ

માનવું એ વહેમ છે. અક્ષરજ્ઞાન મનુષ્યજીવનને અલંકૃત કરે છે એમાં શંકા નથી; પણ એના વિના માણસનો નૈતિક, શારીરિક અને આર્થિક વિકાસ થઈ જ ન શકે એવું જરાયે નથી.

હરિજનબંધુ, ૧૦-૩-'૩૫, ૪૧૨

બુદ્ધિનો ખરો વિકાસ હાથ, પગ, કાન ઈત્યાદિ અવયવોના સદુપયોગથી જ થઈ શકે; એટલે કે, શરીરનો જ્ઞાનપૂર્વક ઉપયોગ કરતાં બુદ્ધિનો વિકાસ સારામાં સારી રીતે ને વહેલામાં વહેલો થાય. આમાં જો પારમાર્થિક વૃત્તિ ન ભળે તોય શરીર ને બુદ્ધિનો વિકાસ એકતરફી થાય છે. પારમાર્થિક વૃત્તિ એ હૃદયનું એટલે આત્માનું ક્ષેત્ર છે. તેથી એમ કહી શકાય કે બુદ્ધિના શુદ્ધ વિકાસને સારુ આત્માનો અને શરીરનો વિકાસ સાથે સાથે ને એકસરખી ગતિએ ચાલવો જોઈએ. એટલે કોઈ કહે કે આ વિકાસો એક પછી એક થઈ શકે, તો તે ઉપરની વિચારશ્રેણિકા પ્રમાણે બરોબર ન હોવું જોઈએ.

હરિજનબંધુ, ૧૧-૪-'૩૭, ૩૬

હૃદય, બુદ્ધિ અને શરીર વચ્ચે મેળ ન હોવાથી જે દુઃસહ પરિણામ આવ્યું છે તે પ્રસિદ્ધ છે, છતાં અવળા સહવાસને લીધે આપણે તે જોઈ નથી શકતા.

હરિજનબંધુ, ૧૧-૪-'૩૭, ૩૬

મનુષ્ય માત્ર બુદ્ધિ નથી, માત્ર શરીર નથી, માત્ર હૃદય કે આત્મા નથી. ત્રણેયના એકસરખા વિકાસમાં મનુષ્યનું મનુષ્યત્વ સહાય. આમાં ખરું અર્થશાસ્ત્ર છે.

હરિજનબંધુ, ૧૧-૪-'૩૭, ૩૬

કેળવણી એટલે બાળક કે મનુષ્યના શરીર, મન અને આત્મામાં જે ઉત્તમ અંશો હોય તેનો સર્વાંગી વિકાસ સાધીને

તેને બહાર આણવા. અક્ષરજ્ઞાન એ કેળવણીનું અંતિમ ધ્યેય નથી તેમ તેનો આરંભ પણ નથી. એ તો સ્ત્રી અને પુરુષને કેળવણી આપવાનાં અનેકમાંનું એક સાધન માત્ર છે. અક્ષરજ્ઞાન એ સ્વતંત્રપણે કંઈ કેળવણી નથી. એટલે હું તો બાળકની કેળવણીનો આરંભ તેને કંઈક ઉપયોગી હાથઉદ્યોગ શીખવીને અને તેની કેળવણીનો આરંભ થાય તે ક્ષણથી એને કંઈક નવું સર્જન કરવાનું શીખવીને જ કરું...હું માનું છું કે આ શિક્ષણપદ્ધતિમાં મન અને આત્માનો ઊંચામાં ઊંચો વિકાસ સાધવો શક્ય છે. માત્ર દરેક હાથઉદ્યોગ આજે શીખવાય છે તેમ જડ યંત્રવત્ નહીં પણ શાસ્ત્રીય રીતે શીખવાવો જોઈએ; એટલે કે, બાળકને દરેક ક્રિયા શા માટે કરવામાં આવે છે તે સમજાવવું જોઈએ.

હરિજનબંધુ, ૧-૮-'૩૭, ૧૬૫

મારી યોજના અનુસાર હાથ ચિત્ર પાઠે કે અક્ષર લખે તે પહેલાં બાળક ઓજાર વાપરવા લાગશે. આંખ જેમ જગતની બીજી વસ્તુઓને જુએ છે તેમ અક્ષરો અને શબ્દોનાં ચિત્રો વાંચશે. કાન ચીજો અને વાક્યોનાં નામ અને અર્થો ઝીલી લેશે. આ આખી શિક્ષણપ્રગતિ સ્વાભાવિક હશે, બાળકને રસ પમાડે એવી હશે, ને તેથી દેશમાં ચાલતી બધી પદ્ધતિઓના કરતાં એ વધારે વેગવાળી ને સસ્તી હશે.

હરિજનબંધુ, ૨૯-૮-'૩૭, ૧૯૪

શારીરિક કામને આખી કેળવણીના કેન્દ્રમાં રાખવું પડશે....હાથપગની કેળવણીમાં નિશાળના સંગ્રહસ્થાન માટે ચીજો પેદા કરવાનો કે કશી કિંમત વિનાનાં રમકડાં પેદા કરવાનો સમાવેશ નહીં થાય. બજારમાં વેચી શકાય એવી ચીજો પેદા થવી જોઈએ. સંચાવાળાં કારખાનાંના આરંભકાળમાં બાળકો ચાબુકની બીકે કામ કરતાં તેવી રીતે આ કામ નહીં કરે. પણ એમને એમાં રસ પડે છે ને તેમની બુદ્ધિ જાગ્રત થાય છે તેથી એ કામ કરશે.

હરિજનબંધુ, ૧૨-૯-'૩૭, ૨૧૬

હું માનું છું કે કેળવણી ફરજિયાત અને મફત હોવી જ જોઈએ. પણ બાળકોને ઉપયોગી ઉદ્યોગ આપી તે મારફતે જ તેમનાં મન ને શરીર કેળવવાં જોઈએ.

આમ થવાને સારુ મને જે અત્યારે સૂઝે છે એ તો પીજણથી માંડીને કાંતણ સુધીના ઉદ્યોગો છે.....આમ થતાં શહેર-ગ્રામનો સંબંધ નૈતિક ને શુદ્ધ થાય. બંનેની વૃદ્ધિ થાય ને આજનાં અવ્યવસ્થા, ભય , શંકા, દ્વેષ નિર્મૂળ થાય અથવા મોળાં પડે. ગામડાંઓનો પુનરુદ્ધાર થાય...એક છેડે ભૂખમરો ને બીજે છેડે જે તવંગરી ચાલી રહ્યાં છે તે માટે બંનેનો મેળ સઘાય, ને વિગ્રહ તથા ખુનામરકીનો જે ભય

આપણને સદાય થથરાવી રહ્યો છે તે દૂર થાય.

હરિજનબંધુ, ૨૬-૯-'૩૭, ૨૨૮-૯

પાયાની કેળવણી

ગામડાંનાં બાળકોને ઘડીને નમૂનેદાર ગામવાસીઓ બનાવવાનો આ કેળવણીનો આશય છે. તેની યોજના મુખ્યત્વે તેમનો ખ્યાલ રાખીને કરવામાં આવી છે. એ યોજનાની મૂળ પ્રેરણા પણ ગામડાંઓમાંથી આવી છે....પાયાની કેળવણી ગામડાંમાં શું કે શહેરોમાં શું, હિંદુસ્તાનનાં બધાંયે બાળકોને હિંદનાં જે કંઈ ઉત્તમ તેમ જ કાયમનાં તત્વો છે તેમની સાથે સાંકળી દે છે. એ કેળવણી બાળકનાં મન તેમ જ શરીર બંનેનો વિકાસ કરે છે; બાળકને પોતાની ભૂમિ સાથે જડી રાખે છે; તેને પોતાના તથા પોતાના મુલકના ભાવિનું ગૌરવપૂર્ણ ચિત્ર બતાવે છે, અને તે ચિત્રમાં જોયેલું ભાવિ હિન્દ રચવાના કાર્યમાં દરેક છોકરો કે છોકરી પોતે નિશાળે જતાં થાય તે દિવસથી જ પોતાનો ફાળો આપે એવી ગોઠવણ કરે છે.

રચનાત્મક કાર્યક્રમ, ૨૦

પાયાની કેળવણીના કાર્યક્રમમાં મૂકેલી કોઈ પણ વસ્તુ પાછળ એક જ હેતુ હોઈ શકે અને તે કેળવણીનો. પાયાની

કેળવણીનો હેતુ હાથકારીગરીના વાહન દ્વારા બાળકોની શારીરિક, બૌદ્ધિક તેમ જ નૈતિક ખીલવણી સાધવાનો છે. છતાં હું એમ પણ માનનારો છું કે જે કોઈ યોજના શિક્ષણ દ્રષ્ટિએ સંગીન હોય તેનો કુશળતાથી અમલ થાય તો આર્થિક દ્રષ્ટિએ પણ તે સંગીન નીવડે જ. દા.ત. આપણે આપણાં બાળકોને માટીનાં રમકડાં બનાવતાં શીખવીએ જેને પાછળથી ભાંગી નાખવામાં આવે. એથી પણ એમની બુદ્ધિ તો ખીલશે. પણ એ રીતે કામ કરવામાં એક બહુ મહત્વનો નૈતિક સિદ્ધાંત અવગણાય છે, અને તે એ કે માણસની મહેનત અને સામગ્રી કદી પણ વેડફાવાં ન જોઈએ, અગર તો બિનઉત્પાદનની રીતે એ વપરાવાં ન જોઈએ એ સિદ્ધાંત ઉપર ભાર મૂકવો એ ઉત્તમ નાગરિક તૈયાર કરનારી કેળવણી છે અને એવી પાયાની કેળવણી અનાયાસે સ્વાશ્રયની અને સ્વયંપૂર્ણ બની જાય છે.

હારિજનબંધુ, ૧૯-૫-'૪૦, ૭૫

પાયાની કેળવણીના પાયા વિચારી જોઈએ.

૧. બધી કેળવણી સ્વાશ્રયી હોવી જોઈએ; એટલે કે સરવાળે મૂડી બાદ કરતાં બધું ખર્ચ પોતે ઉપાડે.
૨. એ કેળવણીમાં છેવટ લાગી હાથનો પૂરો ઉપયોગ થતો હોય એટલે કે, હાથ વડે કંઈક ઉદ્યમ છેવટ લગી થતો હોય.

૩. કેળવણી માત્ર પોતાના પ્રાંતની ભાષામાં આપવી જોઈએ.
૪. આમાં સાંપ્રદાયિક ધર્મને સ્થાન નથી. સાર્વજનિક નીતિને પૂરું સ્થાન હોય.
૫. આ કેળવણી એવી છે કે જેને બાળક કે બીજા શીખે એટલે તે વિદ્યાર્થીના ઘરમાં ને ગામમાં પ્રવેશ કરે.
૬. વળી, આ કેળવણી લેતાં કરોડો વિદ્યાર્થીઓ, પોતાને હિંદુસ્તાનનું અવિભાજ્ય અંગ ગણશે. તેથી બધા પ્રાંતના વિદ્યાર્થી સમજી શકે એવી એક ભાષા હોવી જોઈએ. આ ભાષા બંને લિપિ-નાગરી અને ઉર્દુ- માં લખાતી હિન્દુસ્તાની જ હોઈ શકે.

હરિજનબંધુ, ૨-૧૧-'૪૭, ૩૪૮

શરીરશ્રમની તાલીમ દાખલ કરવાથી આપણા જેવા ગરીબ દેશમાં બેવડો હેતુ સરશે. તેમાંથી આપણાં બાળકોની કેળવણીનો ખર્ચ નીકળશે અને તેમને એક એવો ઉદ્યોગ શીખવવામાં આવશે જેથી તેઓ શિક્ષણ પૂરું કર્યા પછી પોતાના ગુજરાન માટે ઈચ્છે તો તેનો આશરો લઈ શકશે. આવી પદ્ધતિ આપણાં બાળકોને જરૂર સ્વાશ્રયી બનાવશે. આપણે મજૂરી પ્રત્યે તિરસ્કાર કેળવીએ તેના જેટલું દેશને નીતિભ્રષ્ટ કરનારું બીજું કશું નહીં હોય.

યંગ ઈન્ડિયા, ૧-૯-'૨૧, ૨૭૭

વુંદા મનજીવ
જાણીતા લેખિકા

સ્ત્રી = છાલક ઠંડા પાણીની, શક્તિ ઝાંસી રાણીની

એ દિવસો ગયા જ્યારે સ્ત્રીઓ બાળકો માટે ઘરેલુ કામકાજ કરનારી અને વડીલોની કાળજી રાખવા કરતાં વધુ કંઈ નહોતી. સાચું કહીએ તો સમાજે તેને એવો દરજ્જો આપી દીધો હતો કે પછી એવું કહીએ કે 'થપ્પો' લગાવી દીધો હતો કે તે માત્ર આટલું જ કરી શકે. પરંતુ આજે 'સ્ત્રી'એ જબરજસ્ત ઊંચાઈઓ હાંસલ કરી છે અને સમાન માન્યતા અને આદરની તે સતત માંગ કરી રહી છે.

ખરેખર, તે ભલે જીન્સનું પેન્ટ પહેરે કે કોટ-પેન્ટ અને ટાઈ અને ઊંચી એડીના સેન્ડલ પહેરે પરંતુ તેના દિલમાં રહેલો વાત્સલ્યનો દીપક હજુ બુઝાયો નથી. તે પ્રેમની મૂરત છે, વ્હાલનો દરિયો છે, વાત્સલ્યનો મહાસાગર છે, તે દેવી સમાન છે અને આવી તો અનેક ઉપમાઓ તેને અપાય છે. સહનશક્તિની વાત કરીએ તો તે જેને પ્રેમ કરતી હોય તેના તરફથી થતા અત્યાચાર કે અન્યાયને પ્રાણ નીકળી જાય ત્યાં

સુધી સહન કરી શકે છે. પણ જો તેના સ્વાભિમાન કે આત્મસન્માન પર કોઈ ચોટ કરે તો તે દુર્ગાનો અવતાર પણ બની જાણે છે.

ગુજરાત રાજ્યે એવું બીડું ઝડપ્યું છે કે પ્રત્યેક સ્ત્રીના જીવનમાં સુધારણા લાવવી અને તેમને આગળ વધતાં ક્યારેય ન રોકવી. ગુજરાતની મહિલાઓએ પણ તમામ ક્ષેત્રોમાં આગળ વધવાનું જાણે પ્રશ્ન લઈ લીધું છે તેમ એક પછી એક સોપાનો સર કરતી જ જાય છે.

આત્મનિર્ભર ભારત સહાય યોજના અંતર્ગત નાના વ્યાપારીઓને સરકારી સહાયતા આપવા માટે લોનની વ્યવસ્થા કરવામાં આવી છે.

જેમાં બેકરી શોપ, કપડાંની દુકાન, નાની હોટલો અને એવા અન્ય વેપારો જેમાં મહિલાઓ પોતે કામ કરતી હોય, સામેલ છે.

તમને જાણીને નવાઈ લાગશે કે આત્મનિર્ભર ભારત સહાય યોજનામાં લોન વિતરણ કરવામાં ગુજરાતનું ત્રીજું સ્થાન છે.

સુરતમાં ૩૦૪૧, અમદાવાદમાં ૧૨૨૫, રાજકોટમાં ૧૦૫૧, ગાંધીનગરમાં ૩૮૦ લાભાર્થીઓએ આ યોજનામાં લોન પ્રાપ્ત કરી પોતાનો વ્યાપાર વધારવાની શરૂઆત કરી છે. જાણવા યોગ્ય છે કે આ યોજનાનો લાભ લેવામાં ૫૦ ટકા મહિલાઓ જ આગળ છે.

ઉલ્લેખનીય છે કે સ્વતંત્ર ભારતમાં મહિલાઓ તેમની અથાક મહેનત અને પ્રશંસનીય કાર્યો દ્વારા દિવસે ને દિવસે રાષ્ટ્રીય પટલ પર પોતાની ઓળખ બનાવવામાં સફળ થઈ રહી છે. મહિલાઓને નવા ભારતની શરૂઆતની મહત્વપૂર્ણ કડી તરીકે જોવામાં આવે છે. કોઈપણ ક્ષેત્રમાં ડોકિયું કરો, વિજ્ઞાન, વ્યાપાર, અંતરિક્ષ, રમતગમત,

રાજનીતિ, રંગમંચ, સંગીત, નૃત્ય, એન્જિનિયરિંગ, મેડિકલ બધે મહિલાઓનું વર્ચસ્વ જોવા મળી રહ્યું છે. દેશના સ્તરે થોડાં નામ ગણીએ તો અમૃતા શેરગીલ, અરૂણા અસફ અલી, લતા મંગેશકર, કિરણ બેદી, પીટી ઉષા, કલ્પના યાવલા, કિરણ મજુમદાર શો, ઈન્દિરા ગાંધી અને વધુ નામો લખવા માંડીએ તો આખો લેખ નામોથી જ ભરાઈ જાય.

માત્ર ગુજરાતની પ્રખ્યાત મહિલાઓમાં કસ્તુરબા ગાંધી, મણિબેન પટેલ, ઈલાબેન ભટ્ટ, દિવાળીબેન ભીલ, મલ્લિકા સારાભાઈ, સરિતા જોશી સામેલ છે.

ઉચ્ચ શિક્ષણ પ્રાપ્ત કરીને તેમજ સખત મહેનત કરીને આજે ભારતીય મહિલાઓ એ સમગ્ર વિશ્વમાં પોતાની છાપ છોડી છે. અનિતા આનંદ કે નેડાના કેબિનેટમાં સામેલ થનારી પ્રથમ હિન્દુ મહિલા છે અને હવે તે પબ્લિક સર્વિસીસ અને પ્રોક્યોરમેન્ટ માટેની જવાબદારી સંભાળે છે. આ અગાઉ તે ટોરોન્ટો યુનિવર્સિટીમાં કાયદાની અધ્યાપક

હતી. બ્રિટનના કન્ઝર્વેટિવ પાર્ટીના વડા પ્રધાન બોરિસ જહોન્સનના મંત્રીમંડળમાં ભારતીય વંશની પ્રીતિ પટેલ ગૃહ સચિવનું પદ સંભાળે છે. પંજાબી મૂળની નીક્કી હેલી યુનાઈટેડ નેશન્સમાં યુએસ એમ્બેસેડર હતા પરંતુ ૩૧ ડિસેમ્બર ૨૦૧૮ના રોજ તેમણે તેમના પદ પરથી રાજીનામું આપ્યું હતું તે અગાઉ તેઓએ સાઉથ કેરોલિનાના ૧૧૬મા ગવર્નર તરીકેનું પદ સંભાળ્યું હતું. હાલના એક સમાચાર પ્રમાણે અમેરિકાના ઉપરાષ્ટ્રપતિ પદના ઉમેદવાર તરીકે ભારતીય મૂળના સેનેટર કમલા હેરિસની પસંદગી થઈ છે જેની પેક્સિકોના ભૂતપૂર્વ પ્રમુખ ઈન્દ્રા નૂયી સહિતના અગ્રણી ભારતીય-અમેરિકન જૂથો અને વ્યક્તિઓએ પ્રશંસા કરી છે.

મહિલા સશક્તિકરણ માટે સરકાર સતત કટિબદ્ધ રહે છે પરંતુ તે સાથે મહિલાએ પણ આગળ આવવા પ્રયત્ન કરવા જોઈએ. મહિલાઓની પ્રગતિમાં અવરોધરૂપ અને તેમને બંધનમાં રાખનારી પડદા પ્રથા, તીન તલાક, હલાલા અને એના જેવી અનેક પ્રથાઓ બંધ થઈ ગઈ. આમ ઘરની દીકરીઓ સ્વાભિમાનથી, આત્મવિશ્વાસથી બહાર આવી અને પોતાની ક્ષમતાઓનું પ્રદર્શન કરવા લાગી. મહિલાઓની સાક્ષરતાનો દર દિવસે દિવસે વધતો ગયો. આજે જ્યાં શિક્ષણ સંસ્થાઓમાં પણ સફળતામાં દીકરીઓ આગળ જ જેવા મળે છે.

સામાન્ય ધારણાથી વિપરીત ગ્રામીણ અને શહેરી બંને સ્થાનોએ મહિલાઓની મોટી સંખ્યા કામકાજ છે. કૃષિ હોય કે સોફ્ટવેર ઉદ્યોગ બંનેમાં મહિલાઓ જોવા મળે છે. કેટલાક અત્યંત જીવંત અને પ્રખ્યાત દાખલા છે જેમાં મહિલાઓએ પોતાનો ફાળો આપ્યો છે. આણંદની અમુલ ડેરીનું નામ આજે સમગ્ર વિશ્વમાં પ્રચલિત છે જેમાં મહિલાઓની મહેનત અને ફાળો અત્યંત પ્રશંસનીય છે. દૂધ કોઓપરેટીવ મંડળીઓ બનાવી મહિલાઓએ આ ઉદ્યોગને દેશ વિદેશ સુધી પહોંચાડ્યો છે. તે સાથે ઉદ્યોગ સાહસિકતામાં જસુબેન પિઝા અને લિજજત પાપડનું નામ ન લઈએ તો અન્યાય જ ગણાય. માત્ર લિજજત પાપડથી શરૂઆત કરેલ ઉદ્યોગની શરૂઆત માત્ર સાત મહિલાઓથી થઈ હતી જેમાં સમગ્ર ભારતમાં ૪૩૦૦૦ બહેનો કાર્યરત છે. આ મહિલા સંગઠનમાં માત્ર પાપડ જ નહીં પરંતુ

મસાલા, ઘઉંનો લોટ, ડિટર્જન્ટ પાઉડર, ડિટર્જન્ટ કેક અને ડિટર્જન્ટ લિક્વિડ પણ બને છે.

દેશમાં ચારેય બાજુથી લિંગ અસમાનતાની વાતો થાય છે અને એવું પણ કહેવાય છે કે મહિલાઓને ‘ચાન્સ’ નથી મળતો. તો એ વાત સામે સદીઓ પહેલાં પ્રખ્યાત થયેલી તેમના ‘ક્ષેત્ર’માં પ્રથમ રહી નવો ચીલો ચાતર્યો હોય એવી કેટલીક મહિલાઓની વાત કરીએ.

પ્રથમ મહિલા પાર્લટ — પ્રેમ માથુર

વૈશ્વિક સ્તર પર આજે ૧,૩૦,૦૦૦ એરલાઈન પાર્લટોમાં લગભગ ૪૦૦૦થી વધુ મહિલાઓ છે. ૨૧મી સદીમાં તથા કથિત ‘પ્રોગ્રેસિવ’ મહિલાઓ છેલ્લા દોઢ દશક પછી પણ મહિલા પાર્લટ બનવા ઉત્સુકતા દેખાડતી નથી. એવામાં આઝાદી પછી ભારતને પ્રથમ મહિલા પાર્લટ મળી હતી. કેપ્ટન પ્રેમ માથુર કમર્શિયલ પાર્લટ બનનારી પ્રથમ ભારતીય મહિલા હતી. તેઓએ ૧૯૪૭માં વાણિજ્યિક પાર્લટ લાયસન્સ પ્રાપ્ત કર્યું હતું અને ૧૯૪૯માં નેશનલ એર રેસ પણ જીતી હતી અને ડેક્કન એરવેઝમાં ૧૯૫૧માં પ્રથમ ઉડાન ભરી હતી.

પ્રથમ આઈપીએસ અધિકારી — કિરણ બેદી

કિરણ બેદી માત્ર એમના સમયમાં નહીં પરંતુ આજે પણ સૌથી લોકપ્રિય, હિંમતવાન અને નીડર મહિલા તરીકે

ઓળખાય છે. તેમણે પોલિટિકલ સાયન્સના લેક્ચરર તરીકે કારિયરની શરૂઆત કરી હતી. ૧૯૭૨માં ભારતીય પોલીસ સેવામાં પ્રવેશ કર્યો ત્યારે તેઓ ભારતના પ્રથમ મહિલા આઈપીએસ ઓફિસર બન્યા હતા. ત્યાર પછી તેઓ સંયુક્ત રાષ્ટ્ર શાંતિ કાર્ય સંચાલનમાં નાગરિક પોલીસ સલાહકાર પણ રહ્યા હતા. સ્વેચ્છાએ સેવા નિવૃત્તિ લેતાં પહેલાં કિરણ બેદીએ અનેક ઉચ્ચ પદો પર પોતાની સેવાઓ આપી છે.

પ્રથમ સુપ્રીમ કોર્ટ જજ - એમ. ફાતિમા બીવી

એમ. ફાતિમા બીવી ભારતની સુપ્રીમ કોર્ટના પ્રથમ મહિલા ન્યાયાધીશ બન્યા હતા. તેઓએ કેરળમાં નીચલી ન્યાયપાલિકાથી તેમના કારિયરની શરૂઆત કરી હતી. ત્યાર પછી ૧૯૭૨માં ચીફ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ બન્યા હતા. વર્ષ ૧૯૮૪માં તેઓ હાઈકોર્ટના પરમેનન્ટ જજ બન્યા અને ત્યાર પછી સુપ્રીમ કોર્ટના જજ તરીકે કાર્યભાર સંભાળ્યો હતો.

પ્રથમ લેફ્ટનેન્ટ જનરલ, ભારતીય સેના લેફ્ટનેન્ટ પુનીતા અરોડા

પુનિતા અરોડા ભારતીય સર્વોચ્ચ સશસ્ત્ર બળનાં લેફ્ટનેન્ટ જનરલ અને ત્યાર પછી ભારતીય નેવીનાં વાઈસ એડમિરલ નિયુક્ત કરવામાં આવ્યાં હતાં. ૧૯૬૩માં આર્મ્ડ ફોર્સિસ મેડિકલ કોલેજ પૂનામાં નિયુક્ત થયાં હતાં. તેઓએ ૩૬ વર્ષ ઈન્ડિયન આર્મ્ડ ફોર્સિસમાં

પોતાની સેવાઓ આપી. તેઓની કારકિર્દી દરમિયાન તેઓને ૧૫ વિવિધ મેડલથી પુરસ્કૃત કરવામાં આવ્યા હતા.

પ્રથમ બિઝનેસવુમન - કિરણ મજૂમદાર શો

બાયોકોન લિમિટેડની ચેરપર્સન અને મેનેજિંગ ડિરેક્ટર કિરણ મજૂમદાર શો, ૧ અરબ ડોલરની નેટવર્થ સુધી પહોંચનારી પ્રથમ ભારતીય વ્યવસાયી મહિલા છે. તેઓ ઓસ્ટ્રેલિયાની બેલરેટ કોલેજ ઓફ એડવાન્સ એજ્યુકેશનમાં મેલિટિંગ અને બ્રુઈંગનો અભ્યાસ કરનારાં પ્રથમ મહિલા હતા. અનેક તકલીફો વેઠીને તેમણે પોતાનો વ્યવસાય શરૂ કર્યો અને આજે તેઓ દેશની સફળતમ વ્યવસાયી મહિલાઓમાંની એક છે.

બોક્સ

ઐતિહાસિક સ્વર્ણક્ષિર

- આઝાદ ભારતમાં સરોજિની નાયડૂ સંયુક્ત રાજ્યની પ્રથમ મહિલા રાજ્યપાલ બન્યા.
- વર્ષ ૧૯૫૧માં પ્રેમ માથુર ડેક્કન એરવેજના પ્રથમ ભારતીય મહિલા વ્યાવસાયિક પાઈલટ બન્યા.
- વર્ષ ૧૯૫૯માં અન્ના ચાણ્ડી કેરળ ઉચ્ચ ન્યાયાલયના પ્રથમ મહિલા જજ બન્યા.
- વર્ષ ૧૯૬૩માં સુચેતા કૃપલાની ઉત્તર પ્રદેશના પ્રથમ મહિલા મુખ્ય મંત્રી બન્યા.
- વર્ષ ૧૯૬૬માં કમલાદેવી ચટ્ટોપાધ્યાયને સમુદાયના નેતૃત્વ માટે રોમન મેગસેસે એવોર્ડ મળ્યો હતો.
- વર્ષ ૧૯૬૬માં ઈન્દિરા ગાંધી ભારતના પ્રથમ મહિલા પ્રધાનમંત્રી બન્યા હતા.
- વર્ષ ૧૯૭૨માં કિરણ બેદી ભારતીય પોલીસના પ્રથમ મહિલા આઈપીએસ ઓફિસર હતા.
- વર્ષ ૧૯૯૭માં કલ્પના ચાવલા પ્રથમ મહિલા

અંતરિક્ષ યાત્રી બન્યા હતા.

● વર્ષ ૨૦૦૭ પ્રતિભા દેવી સિંહ પાર્ટિલ ભારતના પ્રથમ મહિલા રાષ્ટ્રપતિ બન્યા.

● વર્ષ ૨૦૦૮માં મીરા કુમાર લોકસભાના પ્રથમ મહિલા અધ્યક્ષ બન્યા.

● વર્ષ ૨૦૧૭માં નિર્મલા સીતારમન પ્રથમ પૂર્ણકાલિક મહિલા રક્ષામંત્રી બન્યા.

અહીં એક વધુ રસપ્રદ વાત કરવાની છે. હવે ભારતીય સેનામાં મહિલાઓ પણ પુરુષો સાથે મળીને ચાલવા તૈયાર છે. આજના સમયમાં મહિલાઓ પોલીસ ફોર્સ અને આર્મી ફોર્સ જેવી નોકરી માટે પણ અરજી કરી રહી છે. સૂત્ર પ્રમાણે, હાલમાં મહિલા સૈનિકોની ભરતી માટે ૧૦૦

પોસ્ટની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી જેમાં લગભગ બે લાખથી વધુ મહિલાઓ આવેદન કરી ચૂકી છે. અત્યાર સુધી સૈન્યમાં મહિલાઓના ભાગે માત્ર તબીબી, કાનૂની, કલર્ક કે અન્ય જગ્યાઓ જ આવતી પરંતુ હવે મહિલા સૈનિક ફ્રન્ટ પર પણ લડવા જઈ શકશે. આ મહિલાઓ માટે ખરેખર કેટલી મોટી સિદ્ધિ કહેવાય!??!

ચાલો બહેનો, સૌ સાથે મળીને થોડો બદલાવ લાવીએ.

સૌ પ્રથમ તો એક પ્રશ્ન. શું વર્ષો પહેલાં ઉપર જણાવેલી મહિલાઓ વિવિધ ક્ષેત્રોમાં જ્યાં પુરુષોનું વર્ચસ્વ હતું તે ગઢમાં પોતાની મહેનતથી પ્રવેશ કર્યો... આટલું નહીં તો થોડું તો કરી જ શકીએ, હા કે ના?

સારાંશ એ છે કે મહિલાઓએ પોતાની બહેતરી માટે સાથે મળીને કુત્સિત અને રુઢિવાદી માનસિકતાથી બહાર નીકળવું પડશે. પ્રત્યેક મહિલા શિક્ષિત થાય એવી વ્યવસ્થા કરવી પડશે. જેને વ્યવસાય કે નોકરી કરવી હોય તેને પ્રત્યેક સ્થાનો પર બરાબરીનું સ્થાન મળે તે માટે લડાઈ લડવી પડશે.

સાચા અર્થમાં નારી શક્તિ જ સામાજિક ધુરી અને

દરેકનો વાસ્તવિક આધાર છે. મહિલાઓના ઉત્થાન માટે સરકાર દ્વારા અનેક યોજનાઓ શરૂ કરવામાં આવે છે તેને પરિણામ સુધી પહોંચાડવી પડશે.

શું આજે એક પ્રશ્ન કરી શકીએ? થોડું વિચારો અને અમલમાં લાવો.

● આપણી આસપાસ ગામડામાં કે શહેરમાં કિશોરીઓને શિક્ષણ આપી શકીએ?

● આપણી આસપાસ ગામડામાં કે શહેરમાં ચાલતી આંગણવાડીઓમાં જ્યાં મધ્યાહ્ન ભોજન આપવામાં આવે છે ત્યાં પૌષ્ટિક ભોજન અપાય છે કે નહીં તે તપાસ કરી શકીએ? મહિનામાં એકાદ વાર વારાફરતી પૌષ્ટિક ભોજન બનાવી બાળકોને જમાડવાની જહેમત લઈ શકીએ?

● અભણ મહિલાઓને સિલાઈ મશીન ચલાવતા શીખવી શકીએ? જો આટલું થાય પછી તેમને કપડાની થેલીઓ બનાવવાનું કામ સોંપી શકીએ? જો આ થઈ શકશે તો નાના નગર, ગામ, શહેર, સોસાયટીઓને પોલિથિનમુક્ત બનાવી શકીએ?

● નાની સોસાયટીઓ, એપાર્ટમેન્ટ, ફ્લેટ, આસપાસની દુકાનો, મંદિરો વગેરેમાં મહિનામાં એકાદ છોડવાની લીલોતરી કરી શકીએ?

આ કામોને નાના ના સમજતા, આ તો આવનારી પેઢી માટે પ્રેરણા આપે એવાં કામો છે. દીકરીઓ ભણશે, સ્વસ્થ રહેશે, તેમની જવાબદારી સમજશે તો ઉન્નત રાષ્ટ્રનું નિર્માણ કરવામાં પોતાનો ફાળો આપી શકશે.

યુગનાયક અને રાષ્ટ્ર નિર્માતા સ્વામી વિવેકાનંદજીએ કહ્યું હતું કે, 'જે જાતિને નારીનું સન્માન કરતાં નથી આવડતું તે ન તો અતીતમાં ઉન્નતિ કરી શકી છે ન ભવિષ્યમાં કરી શકશે.' આપણે ભારતીય સનાતન સંસ્કૃતિની 'યત્ર નાર્યસ્તુ પૂજ્યન્તે રમન્તે તત્ર દેવતા'ની ધારણાને સાકાર કરતાં મહિલાઓને આગળ વધારવામાં સદૈવ સહયોગ કરવો રહ્યો.

જુપીબીઓ વિશે

સરદારધામ દ્વારા પ્રસ્થાપિત મિશન ૨૦૨૬ અંતર્ગત પ્રથમ હરોળના ૧૦,૦૦૦થી વધુ ઉદ્યોગપતિઓને સંગઠિત કરવા માટે ગ્લોબલ પાર્ટીદાર બિઝનેસ ઓર્ગેનાઈઝેશનની (GPBO) રચના કરવામાં આવી છે.

જુપીબીઓના નેટવર્કને જિલ્લા, રાજ્ય અને વિવિધ દેશોમાં વિસ્તારવાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે. જુપીબીઓ દ્વારા ઉદ્યોગ જગત માટે ઉપયોગી એવા

- મોટીવેશનલ પ્રોગ્રામ
- ટ્રેઈનિંગ પ્રોગ્રામ
- સેક્ટર આધારિત B2B મીટિંગ્સ
- નવીન ટેકનોલોજી અને આધુનિક ધંધાકીય અભિગમ માટેના આયોજનો કરવામાં આવે છે.

મુખ્ય ઉદ્દેશ

- ✓ એકબીજા સાથે નેટવર્કિંગ દ્વારા વ્યાપાર ઉદ્યોગમાં પરસ્પર ઉપયોગી થવું
- ✓ સમાજમાં નવા ઉદ્યોગ સાહસિકો તૈયાર કરવામાં ઉપયોગી થવું
- ✓ શિક્ષિત અને સક્ષમ યુવાઓને રોજગારીની તકો પુરી પાડવામાં ઉપયોગી થવું

P2P નેટવર્ક

GPBO દ્વારા પ્રસ્થાપિત P2P ઓનલાઈન બિઝનેસ નેટવર્ક ગામથી લઈને શહેર અને દેશ-વિદેશના તમામ પાર્ટીદાર ઉદ્યોગકારો માટે નેટવર્કિંગનું શ્રેષ્ઠ માધ્યમ બની રહેશે. જેમાં નાના વ્યાપારીઓથી લઈને મોટા ઉદ્યોગપતિઓ પોતાના વ્યવસાયનું રજિસ્ટ્રેશન કરાવી શકે છે.

P2P ઓનલાઈન નેટવર્ક આપના ઉત્પાદનો અને સેવાઓને પ્રમોટ કરવાનું શ્રેષ્ઠ પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડશે. આ ઉપરાંત P2P ઓનલાઈન નેટવર્ક દ્વારા ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળો કાર્યો માલ મેળવી શકશો તેમજ અન્ય જરૂરીયાતો માટેના સપ્લાયર્સ સાથે આપ સીધો સંપર્ક કરી શકશો.

કોણ જોડાઈ શકે?

- ✓ નાના-મોટા બિઝનેસમેન
- ✓ પ્રોફેશનલ્સ
- ✓ સર્વિસ પ્રોવાઈડર્સ

કેવી રીતે ઉપયોગી છે?

- ✓ પ્રોડક્ટ, સર્વિસ વિશેની માહિતી
- ✓ ઈ-મેઈલ અથવા ફોનથી સંપર્ક
- ✓ ધંધાકીય જોડાણ

કઈ વિગતો અપલોડ કરી શકાય?

- ✓ કંપનીનું નામ તથા લોગો
- ✓ માલિકનું નામ તથા ફોટો
- ✓ સંપર્કની વિગતો
- ✓ કંપનીનું પ્રોડક્ટ લીસ્ટ તથા ફોટો
- ✓ કંપનીની પ્રોડક્ટ વિશે માહિતી
- ✓ કંપનીને જરૂરી રો-મટીરીયલ, સેવાઓ તથા જોબવર્કની વિગતો
- ✓ કંપનીને જરૂરી સ્ટાફની વિગતો

સમસ્ત પાર્ટીદારની એકતાનું ધામ
સરદારધામ
વિશ્વ પાર્ટીદાર સમાજ
આયોજીત

મિશન ૨૦૨૬ અંતર્ગત
ગ્લોબલ પાર્ટીદાર
બિઝનેસ ઓર્ગેનાઈઝેશન

GPBO

૧૦ લાખ
બિઝનેસમેનનું જોડાણ
SARDARDHAM

પાટીદાર સમાજનો લાંબી રેસનો દોડવીર

ટીમ કેળવણી ધામ

૪૨ દિવસમાં ૧૭૭૩ કિ.મી. અંતર કાપી ચેલેન્જ પૂરી કરી.

મૂળ અમરેલી જિલ્લાના ખાંભા તાલુકાના પીપળવા (ગીર) ગામના પાટીદાર સમાજના ઘનશ્યામ રમેશભાઈ સુદાણી રોજ ૪૨ કિ.મી. દોડે છે.

ખોરાકમાં બાજરીના રોટલા અને કેળાં લે છે, જેથી કેલરી મળી રહે.

અનલોક-૨ પછી રોજ દોડવાની શરૂઆત કરેલી અને અત્યાર સુધી ૧૭૭૩ કિ.મી. દોડી ચૂક્યા છે.

ઈન્ટરનેશનલ રનર બનવાનું સપનું ધરાવતા ઘનશ્યામ ઈક્વિપમેન્ટ વગર સ્પોર્ટ્સ પર્સન બનવાનો મેસેજ આપવા માગે છે.

સમગ્ર વિશ્વમાં કોરોના કહેર દિવસે ને દિવસે વધતો જાય છે ત્યારે હજુ દરેક વ્યક્તિએ પોતાની ઈમ્યુનિટી પર

ખાસ ધ્યાન આપવાની જરૂર છે. આ બાબતે અમદાવાદના નાગરિકોને જાગૃત કરવા માટે શીલજના ૨૫ વર્ષીય ઘનશ્યામ સુદાણીએ ઈમ્યુનિટી વધારવા માટે દોડવું શ્રેષ્ઠ વિકલ્પ છે તેવો સંદેશો આપવા ૪૨ દિવસની રનિંગ ચેલેન્જ લીધી છે અને તેઓ દરરોજ ૪૨ કિલોમીટર દોડી રહ્યા છે. ઘનશ્યામ સુદાણી છેલ્લા ત્રણ વર્ષથી અમદાવાદમાં સ્થાયી થયા છે. તેમનું સપનું ઈન્ટરનેશનલ રનર બનવાનું છે. તેઓએ કહ્યું કે, કોરોના વાઈરસ કેટલો સમય આપણી વચ્ચે રહેશે તેનો કોઈ ચોક્કસ સમયગાળો નથી અને રિસર્ચ મુજબ તેનું જોખમ હજુ રહેશે ત્યારે ઈમ્યુનિટી બુસ્ટઅપ ખૂબ જરૂરી બની ગયું છે. લોકડાઉનના સમયમાં મેં જોયું કે ત્રણ મહિના સંપૂર્ણ ઘરે બેસી રહેવાને કારણે લોકો પહેલાં જેટલા એક્ટિવ હતા તેટલા પણ ના રહ્યા અને ચાલવા-

સમસ્ત પાટીદારની એકતાનું ધામ
સરદારધામ
વિશ્વ પાટીદાર સમાજ
સમાજ નિર્માણથી રાષ્ટ્ર નિર્માણ

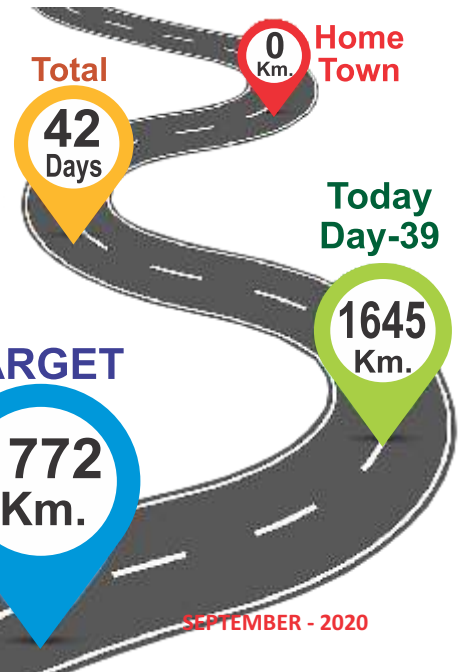

શ્રી લેઉઆ પટેલ પ્રગતિ મંડળ
કેળવણીધામ
શ્રી ઘરમશીભાઈ એચ. મોરડિયા
કુમાર છાત્રાલય

COVID-19 લોકજાગૃતિ મેરેથોન

અમરેલી જિલ્લાના ખાંભા તાલુકાના
ગામ પીપળવા ગીરનો
દોડવીર હાવજ

ઘનશ્યામ રમેશભાઈ સુદાણી

SARDARDHAM

SEPTEMBER - 2020

દોડવાનું બંધ હતું, ત્યારે અનલોક-૨ પછીના પહેલા જ દિવસથી મેં રનિંગ માટે ૪૨ દિવસની ચેલેન્જ લીધી છે જે જન્માષ્ટીના દિવસે ૧૭૭૩ કિ.મી. દોડીને પૂરી કરી છે. અત્યારે હાલ રોજ ૨૫ કિ.મી. થી ૩૦ કિ.મી. દરરોજ દોડે છે. તેમણે મહારાષ્ટ્રના ડુંગરાઓમાં ૫૩ કિ.મી. અને ૨૨૦ કિ.મી.ની અલગ-અલગ દોડ પૂરી કરેલ છે. અત્યારે હાલ નિયમિત રીતે દોડ્યા પછી હું ઈલેક્ટ્રોનિક વસ્તુ રીપેરિંગની જોબ કરું છું, એટલે આટલું રનિંગ કર્યા પછી હું નોકરી પણ કરું છું. મારે ઈન્ટરનેશનલ રનર બનવું છે, પરંતુ એક સ્પોર્ટ્સ પર્સન

બનવું પણ એટલું જ મોંઘું છે, જેટલું ડોક્ટર બનવું. સ્પોર્ટ્સ પર્સન બનવા માટે ફિઝીકલ ફિટનેસ જાળવવી ખૂબ જ જરૂરી છે. આજે વ્યસનથી અને મોબાઈલથી માયકાંગલા થઈ ગયેલા યુવાનો માટે ઘનશ્યામ રમેશભાઈ સુદાણી એક મિસાલ છે. જે દેશનું યુવાધન શક્તિશાળી હોય તે દેશ સુરક્ષિત જ હોય ! આપણું ગતિશીલ ગુજરાત આ ઘનશ્યામની ગતિશીલતાની નોંધ લે તો સારું. ખૂબ ખૂબ અભિનંદન ઘનશ્યામ. હજી ખૂબ પ્રગતિ કરો તેમજ તા.૫ સપ્ટેમ્બર ૨૦ના રોજ શિક્ષક દિને પોતાના વતનથી અમરેલી સુધી ૭૪ કિ.મી. દોડ માટે શુભકામના.

ડો. મુકુંદ મહેતા

ફિટનેસ

ભયાનક રોગ ડાયાબિટીસની નવા જૂની વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થાના જણાવ્યા પ્રમાણે

૧. ૨૦૧૮ના વર્ષમાં આખા જગતમાં એક કરોડ અને એંશી લાખ વ્યક્તિઓ “ભયાનક રોગ ડાયાબિટીસ” ની બીમારીથી પીડાય છે.
૨. ૨૦૩૦ ના વર્ષ સુધીમાં આ આંકડો બમણો થઈ જશે.
૩. ડાયાબિટીસને કારણે મૃત્યુ પામનારા મોટા ભાગના લોકો ૬૫ વર્ષથી નાના છે.
૪. આપણા દેશમાં અંદાજે ૭ કરોડ લોકો ડાયાબિટીસના રોગથી પીડાય છે.
૫. ગુજરાતમાં ૩૦ વર્ષથી ઉપરના સ્ત્રીપુરુષોમાં ૨૫ ટકા લોકોમાં ડાયાબિટીસ જોવા મળ્યો છે.

વિશ્વ આરોગ્ય સંસ્થાએ બીજું ચોકાવનારું નિવેદન કર્યું છે કે સમાજના ૫૦ ટકા લોકોને નિયમિત મેડિકલ તપાસ નહીં કરાવવાને કારણે પોતાને ડાયા બિટીસ છે તેની ખબર હોતી નથી.

ડાયાબિટીસ રોગના પ્રકાર કેટલા :

ડાયાબિટીસનો રોગ બે પ્રકારનો ગણાય છે.

૧. ટાઈપ - ૧ ડાયાબિટીસ જે વારસાગત ગણાય છે
૨. ટાઈપ - ૨ ડાયાબિટીસ જે ૩૦ વર્ષ પછી થઈ શકે

ડાયાબિટીસ થવાના કારણો :

૧. વારસાગત એટલે કે દાદા, દાદી, નાના, નાની, માતા અને પિતાના “જિન્સને કારણે પેન્ક્રિયાસ વારસામાં નબળું મળ્યું હોય જેથી તે પૂરતા પ્રમાણમાં અથવા ઈન્સ્યુલિન બિલકુલ ઉત્પન્ન ના કરી શકે આવે વખતે ટાઈપ ૧ ડાયાબિટીસ થાય. આને એક પ્રકારનો “ઓટોઈમ્યુન ડીસીઝ” પણ કહેવાય.
૨. “ઈન્સ્યુલિન” એક પ્રકારનો હોર્મોન છે. ઈન્સ્યુલિનનું કામ તમે ખોરાકમાં લીધેલી સુગરનું નિયમન

કરવાનું છે, જો તમને ખાવા પીવાનો ખૂબ શોખ હોય અને તેમાં પણ ખૂબ ગળપણ વાળા ખોરાક ખાઓ તો તેને કારણે વધારે ઈન્સ્યુલિન નીકળે. આમ વધારે વખત ચાલે તો પેન્ક્રિયાસ નબળું પડી જાય અને ઈન્સ્યુલિન ઓછું નીકળે અને મોટી ઉંમરે થનારો ટાઈપ-૨ ડાયાબિટીસ થાય

આ રોગ પહેલા “નોન ઈન્સ્યુલિન ડિપેન્ડન્ટ” અથવા “એડલ્ટ ઓનસેટ” ડાયાબિટીસ તરીકે ઓળખાતો હતો જેનું કારણ શરીરમાં ઈન્સ્યુલિન નીકળે છે ખરું પણ શરીર એનો યોગ્ય ઉપયોગ કરી શકતું નથી. આને “ઈન્સ્યુલિન રેઝિસ્ટન્સ” કહેવાય આખા જગતના ડાયાબિટીસના રોગવાળા બધાજ દર્દીઓમાં ૮૦ થી ૯૦ ટકા

લોકો આ રોગ જે મોટી ઉંમરે થાય છે તેના કારણોમાં વધારે વજન અને કસરત કે શ્રમનો અભાવ અને જાડાપણું છે.

૩. પેન્ક્રિયાસ નબળું પાડવાના બીજા કારણોમાં કોઈ રોગ થયા હોય જેવા કે ‘સિસ્ટીકફાઈબ્રોસિસ’, ‘હિમોકોમેટોસિસ’ અને હોર્મોનગ્રંથીના રોગ જેવા કે ‘એકોમેગલી’, ‘કશિંગ સિન્ડ્રોમ’, હાઈપરથાયરોડીઝમ થયા હોય, પેન્ક્રિયાસમાં પથરી હોય, કે એક્સિડન્ટમાં ઈજા થઈ હોય અને પેન્ક્રિયાસનું ઓપરેશન થયું હોય ત્યારે ઈન્સ્યુલિન યોગ્ય પ્રમાણમાં અથવા બિલકુલ નીકળે નહીં ત્યારે ડાયાબિટીસ થાય. આ ઉપરાંત અમુક દવાઓ જેવી કે નાયાસીન, ડાયયુરેટીક્સ, આંચકી માટે, માનસિક રોગો માટે, એચ.આઈ.વી. માટે, દમ માટે, રૂમેટોઈડ આર્થ્રાઈટીસ અને સંગ્રહણી માટે અને કોલેસ્ટ્રોલ ઓછું કરવા માટે આપવામાં આવતી દવાઓ લાંબો વખત લીધી હોય ત્યારે પેન્ક્રિયાસના બીટા સેલ્સ નબળા પડી ગયા હોય કે નાશ પામ્યા હોય એટલે “ઈન્સ્યુલિન” નીકળે નહીં ત્યારે ડાયાબિટીસ

થાય તમને “ડાયાબિટીસ” છે કે નહીં તેની ખબર કેવી રીતે પડે?

૧. ખૂબ તરસ લાગે, મોં અને ગળું વારેવારે સુકાય ૨. ખાધા પછી પણ ભૂખ લાગે ૩. શરીરે ખાસ કરીને ગુમાંગોમાં ખજવાળ આવે ૪. ઊબકા અને ઊલટી થાય પેટમાં દુખાવો થાય ૫. વારે વારે બાથરૂમ જવું પડે ૬. ભૂખ લાગે અને પેટ ભરીને ખાવા છતાં વજન ઘટવા માંડે ૭. ખૂબ નબળાઈ લાગે અને થાક લાગે ૮ આંખે ઝાંખું દેખાવા માંડે ૯ શ્વાસ લેવામાં તકલીફ પડે જેને કારણે ઊંડા શ્વાસ લેવા પડે. ૧૦. વારે વારે ચેપ લાગે એટલે કે ચામડી ઉપર ગુમડા થાય, પેશાબના માર્ગમાં ચેપ લાગે જેને કારણે પેશાબ કરતાં બળતરા અને દુખાવો થાય ૧૧. જાતીય શક્તિના પ્રોબ્લેમ થાય આ ઉપરાંત ૧૨. જેને ઈમરજન્સી કહેવાય તેવા લક્ષણોમાં (એ) દર્દીની શ્વાસ લેવાની ગતિ વધી જાય (બી) તેના શ્વાસની ફળ જેવી સુગંધ આવે (સી) પેટમાં દુખાવો થાય અને (ડી) કોઈક વાર દર્દી બેભાન પણ થઈ જાય.

ડાયાબિટીસ થયો હોય ત્યારે શું કરવું જોઈએ ?

૧. વારસાગત ડાયાબિટીસ જેને એક પ્રકારનો “ઓટોઈમ્યુન ડીસીઝ” પણ કહેવાય તે તમારા માતા, પિતા, દાદા, દાદીને હોય તે તમને થાય. આ રોગ જેને આગળ જણાવ્યા પ્રમાણે ટાઈપ – ૧ ડાયાબિટીસ કહેવાય અને મોટી ઉંમરે થનારો ટાઈપ – ૨ ડાયાબિટીસ હોય તેમણે ડાયાબિટીસના નિષ્ણાત ડૉક્ટર જેને ડાયાબિટોલોજિસ્ટ કહેવાય તેની પાસે સારવાર કરાવવી પડે.

૨. નિયમિત ગમતી કસરત ૩૦ થી ૪૦ મિનિટ કરવી જોઈએ જેથી જે સુગર શરીરમાં વપરાતી નથી અને પેશાબ

મારફતે બહાર નીકળી જાય છે તે વપરાઈ જાય અને લોહી માં વધે નહીં ૩. ખોરાકમાં ગળપણ ના આવે તે માટે મનને ખૂબ કાબૂમાં રાખી ને તેનું ખાસ ધ્યાન રાખવું જોઈએ. ૪. એ જ રીતે તમારું વજન વધે નહીં એટલે કે તમારો બી.એમ.આઈ. ૨૫થી વધે નહીં તેનું ધ્યાન રાખવું જોઈએ.

ટાઈપ-૨ ડાયાબિટીસ માટે અગમચેતીના પગલાં કયા :

૧. તમારો બોડી માસ ઈંડેક્સ (બી.એમ.આઈ.) ૧૮ થી ૨૫ ની અંદર રાખો.

બોડી માસ ઈંડેક્સ કાટવાની રીત :

તમારું વજન અને ઊંચાઈ માપી લો. તમારું વજન કિલોગ્રામમાં હોય તેને તમારી ઊંચાઈ મિટરમાં હોય તેના સ્કવેરથી ભાગો અને જે આંકડો આવે તે તમારો બોડી માસ ઈંડેક્સ (બી.એમ.આઈ.) કહેવાય

તમારું વજન ૮૦ કિલોગ્રામ હોય અને ઊંચાઈ ૬ ફીટ એટલે $૧.૮ \text{ મિટર હોય તો } ૮૦ \text{ ભાગ્યા } (૧.૮ \times ૧.૮) (૩.૩૪) = ૨૪.૬$ આ તમારો બી.એમ. આઈ. કહેવાય.

૨. મોટી ઉંમરે થનારો ટાઈપ - ૨ ડાયાબિટીસ હોય તે મણે ડાયાબિટીસના નિષ્ણાત ડૉક્ટર જે ને

ડાયાબિટોલોજિસ્ટ કહેવાય તેની પાસે સારવાર કરાવવી પડે. તેમની સલાહ પ્રમાણે દર ત્રણ મહિને લોહી અને પેશાબની તપાસ એકેડીટેડ પેથોલોજી લેબોરેટરીમાં કરાવવી જોઈએ. ભૂખ્યા પેટે લોહીમાં સાકરનું પ્રમાણ ૯૦ મિલીગ્રામ્સ / ડેસિ. લિટર અને જમ્યા પછી ૨ કલાક પછી ૧૩૦ મિલીગ્રામ્સ / ડેસિ. લિટર હોવું જોઈએ. એક નવી જાતની લોહીની સાકર માટેની તપાસ આવે છે જેમાં ત્રણ મહિનાની એવરેજ (સરેરાશ) સુગર કેટલી છે તેની ખબર પડે. આ રીડિંગ ૭ થી વધારે આવવું ના જોઈએ.

ડાયાબિટીસ કાબૂમાં ના રહે તો શું થાય :

૧. હાર્ટ એટેક (હૃદય રોગ) અને બ્રેઈન એટેક (સ્ટ્રોક)
૨. નેફ્રોપથી (કિડનીને નુકસાન) ૩. રેટિનોપથી (આંખોની તકલીફ) ૪. લોહીનું પરિભ્રમણ બરોબર ના થાય ૫. જ્ઞાનતંતુ ને નુકસાન થાય “ગેંગ્રીન” થાય અને પગ કાપવો પડે. ૫. દાંતની તકલીફ થાય ૬. લોહીમાં સુગર ઓછી થઈ જાય જેને હાયપોગ્લાયસેમિયા કહેવાય.

નીચે જણાવેલા લક્ષણો હોય તો ડાયાબિટોલોજિસ્ટને બતાવી સારવાર શરૂ કરી દેશો

૧. કોઈ કારણ વગર છેલ્લા ૬ માસમાં પથી ૧૦ કિલો

વજન ઓછું થઈ ગયું હોય. ૨. તમને વારે વારે તરસ લાગતી હોય. ૩. એજ પ્રમાણે જમ્યા પછી થોડાક જ સમય પછી ભૂખ લાગે. ૪. વારે વારે બાથરૂમ જવું પડે ૫. વારે વારે શરદી થાય. ૬. પેશાબમાં બળતરા થાય ૭. અઠવાડિયે અઠવાડિયે તાવ આવે. ૮. આંખે ઝાંખું દેખાવા માંડે ૯. તપાસ કરાવતા બ્લડ પ્રેશર છે તેમ ખબર પડે. ૧૦. છાતીમાં વારે વારે દુખાવો થતો હોય.

ડાયાબિટીસ ૧નું નિદાન કેવી રીતે થાય?

૧. પેથોલોજી લેબોરેટરીમાં લોહી અને પેશાબની સુગર માટે તપાસ કરવામાં આવે ૨. ખાસ તપાસમાં જરૂર લાગે તો લોહીમાં ઈન્સ્યુલિનની તપાસ કરવામાં આવે અહીં એક વાત યાદ રાખવાની છે કે ડાયાબિટીસ થયો પછી તેને વધતો

જતો અટકાવી શકાય પણ તેને થતો રોકવાનો કોઈ રસ્તો નથી.

ડાયાબિટીસની સારવાર કેવી રીતે થાય :

એક વાત ચોક્કસ ખ્યાલ રાખશો કે ડાયાબિટીસ કદાપી મટે નહીં પણ તેને યોગ્ય ઉપાયથી કાબૂમાં રાખી શકાય જે રોગ માટે તેમ ના હોય તેની હજાર દવા હોય તેમ આ રોગ માટે પણ અનેક પ્રકારના દેશી, પરદેશી નુસખા તમને જાણવા મળશે તેનો પ્રયોગ તમારી જાત પર કદાપી ના કરશો.

ડાયાબિટીસને જિંદગીભર કાબૂમાં રાખવા નીચેના ઉપાય કરો :

૧. કોઈ પણ પ્રકારના ડાયાબિટીસના દર્દીએ ડાયાબિટીસના નિષ્ણાત ડોક્ટર જેને ડાયાબિટોલોજિસ્ટ કહેવાય તેની પાસે સારવાર કરાવવી પડે. તેમની સલાહ પ્રમાણે દર ત્રણ મહિને લોહી અને પેશાબની તપાસ કરાવી અને બ્લડ સુગરનું પ્રમાણ નક્કી કરીને આખી જિંદગી ડાયાબિટીસ કાબૂમાં રાખવાની ગોળીઓ અથવા ઈન્જેક્શન લેવા પડે

૨. નિયમિત ગમતી કસરત ૩૦ થી ૪૦ મિનિટ કરવી જોઈએ જેથી જે સુગર શરીરમાં વપરાતી નથી અને પેશાબ મારફતે બહાર નીકળી જાય છે તે વપરાઈ જાય અને લોહીમાં વધે નહીં. ૩. ખોરાકમાં ગળપણ ના આવે તે માટે મન ને ખૂબ કાબુમાં રાખીને તેનું ખાસ ધ્યાન રાખવું જોઈએ. ૪. એજ રીતે તમારું વજન વધે નહીં એટલે કે તમારો બી.એમ.આઈ. ૨૪ થી વધે નહીં તેનું ધ્યાન રાખવું જોઈએ

ડાયાબિટીસની નવા જૂની :

૧. કેનેડામાં એક વર્ષ થયેલા એક સંશોધન અનુસાર

“ડાયાબિટીસ ટાઈપ ૨ પર સહેલાઈથી કાબૂ મેળવી શકાય છે.

૨. હાર્વર્ડ યુનિવર્સિટીમાં થયેલા એક સંશોધન અનુસાર ડાયાબિટીસ ટાઈપ-૧ ઉપર કાબૂ મેળવી શકાશે

૩. ટાઈપ-૧ ડાયાબિટીસ માટે થયેલા સંશોધન અનુસાર પેન્ક્રિયાસના કોષમાં ફેરફાર કરીને ડાયાબિટીસ ટાઈપ-૧ પર કાબૂમાં મેળવી શકાય છે.

૪. થોડા સમયમાં અમેરિકાની સંસ્થા “એ.એફ.ડી.” એપ્રૂવ ઈન્સ્યુલિનના ઈન્જેક્શનને બદલે હવે “ઈન્સ્યુલિન ઈનહેલર” બજારમાં મળશે જે ડાયાબિટીસના દર્દીઓ માટે ખૂબ જ ઉપયોગી નીવડશે.

૫. ફક્ત એક જ ઓપરેશનથી પેન્ક્રિયાસના કોષ “આઈલેટસ ઓફ લેન્જરહાન્સ” બદલીને નવા નાખી શકાશે.

૬. અમેરિકા સ્થિત “ક્લિવલેન્ડ ક્લિનિક”, “આર્ટિફિશિયલ પેન્ક્રિયાસ” અંગે સંશોધન ચાલે છે અને ટૂંક જ સમયમાં જ માનવ શરીરમાં “આર્ટિફિશિયલ પેન્ક્રિયાસ” ઈમ્પ્લાન્ટ થઈ શકશે.

૮. અમેરિકા સ્થિત “મેડિકેશન ફોર ડાયાબિટીસ કેર ક્લબ” ના એક પરિપત્ર અનુસાર કુદરતી ઉપચારથી “ડાયાબિટીસ” મટાડી શકશે.

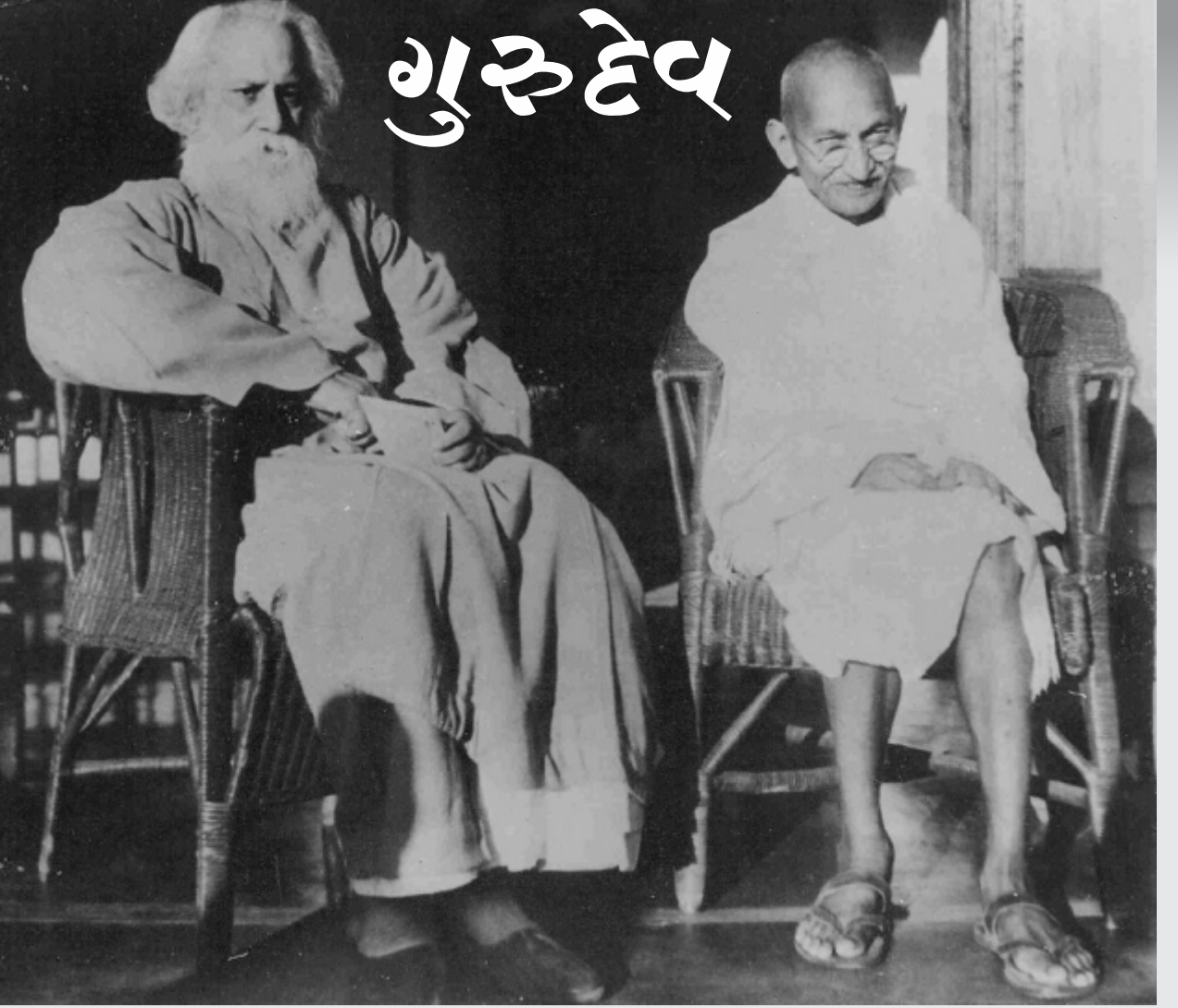
ગાંધીજી અને

પન્નશ્રી ગુણવંત શાહ

ગુજરાતના લઘુપ્રતિષ્ઠિત કટાર લેખક

ગુરુદેવ

તારીખ છઠ્ઠી મે, ૧૯૪૧ના દિવસે ગુરુદેવ ટાગોરની ૮૦મી વર્ષગાંઠ હતી. મહાત્મા ગાંધીએ કવિને પત્રમાં લખ્યું : ‘ચાર વીસી પૂરતી ન ગણાય, તમે પાંચ વીસી પૂરી કરો’ કવિએ મહાત્માને જવાબમાં લખ્યું : ‘તમારા સંદેશા માટે આભાર, પણ ચાર વીસી ઉદ્દંડતા છે અને પાંચ વીસી તો અસહ્ય છે.’ સન ૧૯૧૫માં ગાંધીજી દક્ષિણ આફ્રિકાથી ભારત પાછા આવ્યા તે જ વર્ષે રવીન્દ્રનાથને મળવા ખાસ શાંતિનિકેતન ગયેલા. આચાર્ય કૃપાલાની ગાંધીજીની સાથે ગયેલા.

મહાત્માજી પ્રત્યે આદર પ્રગટ કરવામાં ગુરુદેવે કોઈ જ

કસર છોડી ન હતી. ગાંધીજી પણ કવિવરને કાયમ ‘ગુરુદેવ’ કહીને સંબોધતા. તા. ૨૦-૦૯-૧૯૩૨ ને દિવસે યરવડા જેલમાં ગાંધીજીના ઉપવાસ શરૂ થયા. મળસકે ત્રણ વાગે મહાત્માએ ગુરુદેવને પત્રમાં લખ્યું : ‘આજે બપોરે મારો અગ્નિપ્રવેશ થશે.’ આમરણ ઉપવાસ પર ઉતરેલા ગાંધીજી માટે ગુરુદેવના શબ્દો હતા : ‘તેઓ એકાદ હજાર વર્ષો બાદ આવ્યા છે. શું આપણે તેમને ફરીથી ખાલી હાથે મોકલી દઈશું ?’ છેવટે ગાંધીજી અને આંબેડકર વચ્ચે સમાધાન થયું અને ‘પૂના-કરાર’ થયા. ગાંધીજી ઉપવાસ છોડવા સંમત થયા. ટાગોરે ‘ગીતાંજલિ’ માંથી જાણીતું

ભજન ગાયું. એ ઘણું પ્રિય હતું :

**જીવન જવ સુકાઈ જાય
કરુણા વર્ષન્તા આવો !
માધુરી માત્ર છુપાઈ જાય
ગીત સુધા ઝરન્તા આવો !**

ટાગોરે ગાયેલા ભજન બાદ ‘વૈષ્ણવજન’ ગવાયું. ત્યાર પછી પંદર વર્ષની ઈન્દિરા નેહરુએ સંતરાનો રસ કાઢીને મહાત્માને ધર્યો હતો. ઈન્દિરાએ જેલનિવાસી પિતા જવાહરલાલને પત્ર

લખીને જણાવે લું : ‘ચિંતાથી ભરેલા એ દિવસે અમે પછી સુખેથી ઘરે ગયા !’

બે સમકાલીન મહાનુભાવો વચ્ચે સહજ આદરભાવ ઝટ જોવા નથી મળતો. બુદ્ધ અને મહાવીર કદી એકબીજાને મળ્યા ન હતા. ક્યારેક તો બંને મહામાનવોના પડાવ વચ્ચે માત્ર ચાર કિલોમીટર જેટલું જ અંતર હતું તોય મળવાનું બન્યું ન હતું. શ્રી અરવિંદ અને ગાંધીજી ક્યારેય મળ્યા નથી. કન્ફ્યુશિયસ અને લાઓ ત્સુ મળ્યા હતા. કન્ફ્યુશિયસ લાઓ ત્સુને મળવા ગયેલા. બંનેના વિચારો સાવ જુદા હતા, પરંતુ મતઐક્ય ન હોવા છતાંય એ મના

મનઐક્યમાં ક્યારેય ખલેલ પહોંચી ન હતી. બંનેનું આભિજાત્ય ઊંચેરું હતું. માત્ર બે ઉદાહરણો આ વાત

સમજવા માટે પૂરતાં છે.

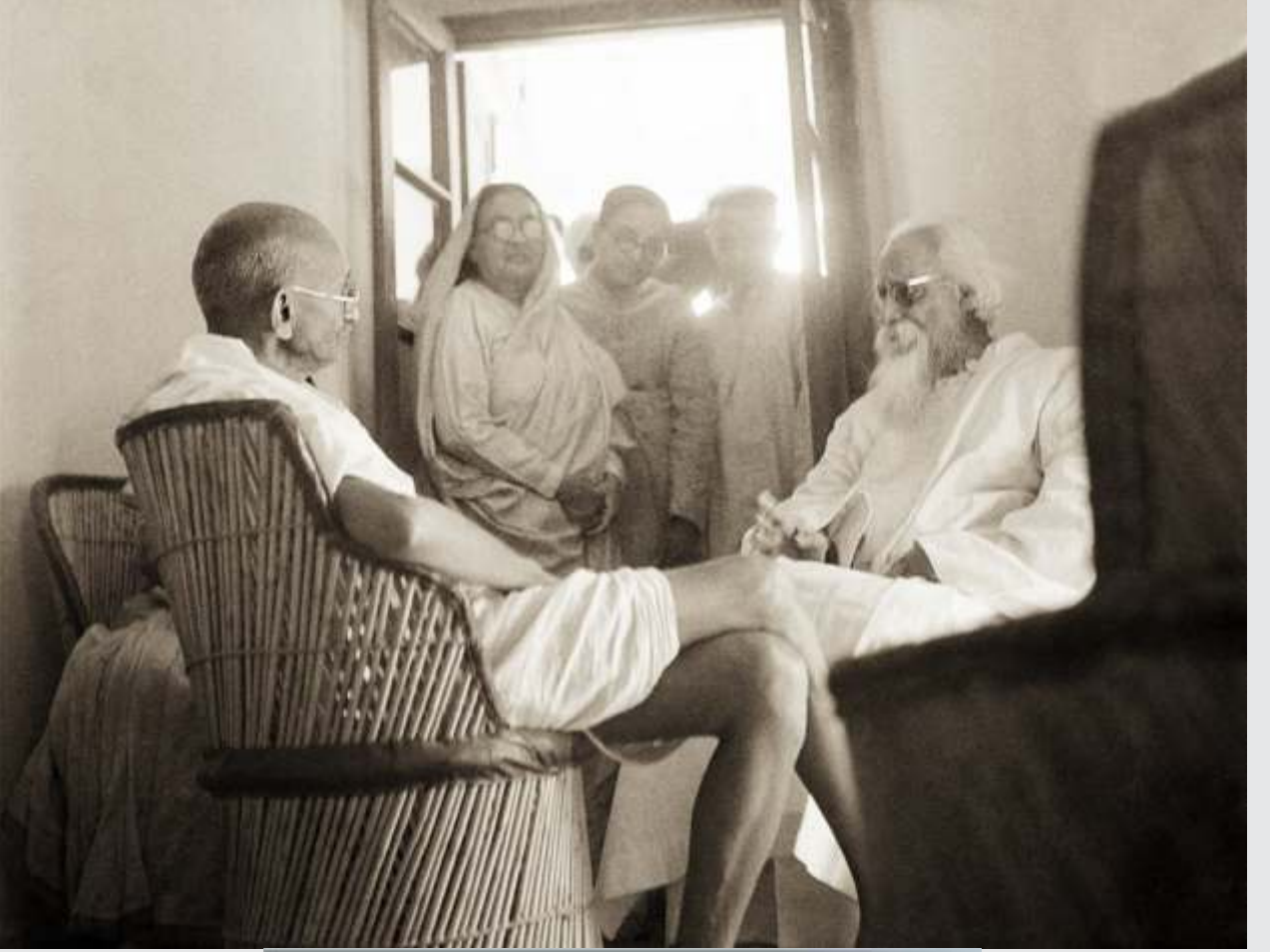
નોબલ પારિતોષિક પ્રાપ્ત થયા પછી રવીન્દ્રનાથ યુરોપના પ્રવાસે ગયા ત્યારે એક પત્રકારે પૂછ્યું : ‘તમારા દેશમાં તમને મળે તેના કરતાંય ગાંધીને વધારે આદર મળે તેનું રહસ્ય શું ?’ રવીન્દ્રનાથના જવાબમાં પ્રગટ થતું આભિજાત્ય જુઓ ! એમણે પત્રકારને કહ્યું : ‘હું જંગલમાં એકલો જતો હોઉં અને ઓચિંતો વાઘ નજીક આવી પડે તો

મારા મોં માંથી ભયસૂચક ઉદ્દગાર નીકળી પડે. ગાંધીનું આવું નહીં બને.’ હવે ગાંધીજીનું આભિજાત્ય કેવું તે સમજ લઈએ. સ્વરાજની લડત પૂરજોશમાં ચાલતી હતી ત્યારે કોઈ કાર્યકર્તાએ પૂછ્યું : બાપુ ! ટાગોર વાત તો ઘણી કરે છે, પરંતુ આપણી લડતમાં સક્રિય રીતે જોડાતા નથી, તેનું શું ?’ ગાંધીજીનો જવાબ હતો : ‘ઘોડાનું કામ ઘોડા કરે, ગાયનું કામ ગાય કરે.’ બંને મહાનુભાવો વચ્ચે જો આવી મોટપ ના હોત તો સંબંધને સદી જતાં વાર નથી લાગતી.

રવીન્દ્રનાથો ગાંધીજીને જે પત્રો લખ્યા તે રવીન્દ્રનાથની જીવનકથામાં સચવાયા છે. ગુરુદેવે મહાત્માને પૂરા પ્રેમથી નવાજ્યા

છે. અન્ય કોઈ પ્રસંગે એમણે કહેલું : ‘હું દેશપ્રેમમાં માનતો

બે સમકાલીન મહાનુભાવો વચ્ચે સહજ આદરભાવ ઝટ જોવા નથી મળતો. બુદ્ધ અને મહાવીર કદી એકબીજાને મળ્યા ન હતા. ક્યારેક તો બંને મહામાનવોના પડાવ વચ્ચે માત્ર ચાર કિલોમીટર જેટલું જ અંતર હતું તોય મળવાનું બન્યું ન હતું. શ્રી અરવિંદ અને ગાંધીજી ક્યારેય મળ્યા નથી. કન્ફ્યુશિયસ અને લાઓ ત્સુ મળ્યા હતા. કન્ફ્યુશિયસ લાઓ ત્સુને મળવા ગયેલા. બંનેના વિચારો સાવ જુદા હતા, પરંતુ મતઐક્ય ન હોવા છતાંય એમના મનઐક્યમાં ક્યારેય ખલેલ પહોંચી ન હતી. બંનેનું આભિજાત્ય ઊંચેરું હતું. માત્ર બે ઉદાહરણો આ વાત સમજવા માટે પૂરતાં છે.

નથી. હું તો માનું છું કે દેશપ્રેમ જેવી બાબત હવે બહુ થોડાંક વર્ષો સુધી માણસને આકર્ષી શકશે. હું એના કરતાં વિશ્વપ્રેમને અધિક ગણું છું. દેશપ્રેમ કરતાં માનવતાવાદનો ગુણ મને વધારે ગમે છે અને શાંતિનિકેતનમાં હું વૈશ્વિક કલ્ચર સ્થાપવા માગું છું.’ રવીન્દ્રનાથે આજની સંસ્કૃતિને ‘નર-સંસ્કૃતિ’ ગણાવેલી કારણકે એમાં પુરુષ અને સ્ત્રી સાથે જોડાયેલાં તત્વોમાં

ગુરુદેવે કહેલું : આપણી ત્રણ જન્મભૂમિઓ છે. પહેલી જન્મભૂમિ છે પૃથ્વી, જ્યાં સર્વત્ર મનુષ્યનું નિવાસસ્થાન છે. મનુષ્યની બીજી જન્મભૂમિ છે સ્મૃતિજગત. અતીતના પૂર્વજોનો ઇતિહાસ સમયનો માળો તૈયાર કરે છે. એ માળો સ્મૃતિની જ રચના છે. મનુષ્યની ત્રીજી જન્મભૂમિ છે આત્મલોક. એને આપણે માનવચિત્તનો મહાદેશ કહી શકીએ.

સંતુલન ન હતું. યીની પરિભાષામાં આજની સંસ્કૃતિ યાંગ (masculine) થી પ્રભાવિત કહી શકાય. આ મુદ્દાને પ્રગટ કરનારા એ મના નાટકનું નામ હતું : ‘રક્ત કરબી.’ (લાલ કરેણ)

રવીન્દ્રનાથને અનુયાયીઓ વળગે તે પસંદ ન હતું. સન ૧૯૧૧માં કોલકાતાની એક વિચારગોષ્ઠિમાં તેમણે કહેલું : ‘મને કોઈ ગુરુદેવ કહે તે બિલકુલ

નથી ગમતું. મારા અનુયાયીઓ હોય એવી કલ્પના પણ હું નથી કરી શકતો. હું તમારામાંનો, તમારા જેવા જ ગુણો-અવગુણો ધરાવતો એક અપૂર્ણ માણસ છું અને કવિ છું.’

સન ૧૯૩૧ની બીજી ઓક્ટોબરે (ગાંધીજીની જન્મતિથિ) રવીન્દ્રનાથે ગાંધીજી માટે આવા શબ્દો પ્રયોજેલા : ‘મહાત્માગાંધી એક અજોડ મહાપુરુષ છે અને અહિંસા તથા સત્યપ્રેમ જેવા ગુણોને કારણે હવે મને વિશ્વાસ બેઠો છે કે તેઓ આપણને સાચા અર્થમાં આઝાદી અપાવી શકશે. મહાત્મા ગાંધીના આપણે વર્ષો સુધી ઋણી રહીશું.’ ગાંધીજીને ગુરુદેવ પ્રત્યે ઊંડો આદર હતો. શાંતિનિકેતનમાં આર્થિક મુશ્કેલી સર્જઈ ત્યારે રવીન્દ્રનાથ નાટકમાં અભિનય આપવા તૈયાર થયા. આ વાતની ગાંધીજીને ખબર પડી ત્યારે એમણે મહાદેવભાઈને બિરલાને ત્યાં મોકલીને પૈસાની વ્યવસ્થા કરાવેલી. મહાનતા ખૂટી પડે ત્યારે મહાન ગણાતા માણસો પણ અન્યની મહાનતાને મૂલવવામાં ઊણા ઉતરતા જણાય છે. ગાંધી અને ગુરુદેવ આ બાબતે અનોખા હતા.

આચાર્ય કૃપાલીનીએ પોતાની આત્મકથામાં રવીન્દ્રનાથ અને ગાંધીજી વચ્ચે શાંતિનિકેતનમાં જે પ્રથમ મુલાકાત ૧૯૧૫ના માર્ચમાં થઈ તેનું વર્ણન કર્યું છે. દક્ષિણ આફ્રિકાની લડતને કારણે જાણીતા થયેલા મો.ક. ગાંધીની શાંતિનિકેતનમાં રાહ જોવાતી હતી. કૃપાલીનીજી લખે છે : “એક દિવસ સાંજે, ગાંધીજી અને હું, અમારું ભોજન પતાવીને કવિને મળવા ગયા. થોડીવાર પછી તેમનું ભોજન તેમના ઓરડામાં પીરસવામાં

આવ્યું. તેમાં મુખ્ય વસ્તુ ‘લુચી’ (મેંદાની તળેલી પૂરી) હતી.

એ જોઈને ગાંધીજીએ કહ્યું : ‘મેંદો તો ઝેર છે.’ કવિએ હસતાં હસતાં કહ્યું : ‘મિસ્ટર ગાંધી, એ બહુ જ ધીમું ઝેર હોવું જોઈએ.’ આ રીતે કવિએ તેમના ખોરાકમાં સુધારો કરવાના પ્રયત્નને વિનોદથી ઉડાવી દીધો.” કૃપાલીનીજીએ ગાંધીજીના ખોરાક વિષે પણ નોંધ કરી છે : ‘તેઓ જે ખોરાક લઈ રહ્યા હતા તે હું ધ્યાનથી જોતો હતો. એમાં સૂકો મેવો, મગફળી, બદામ અને પિસ્તા હતા. પણ તેઓ જે પ્રમાણમાં એ ખાતા હતા તે મને જરા ઉદાર લાગ્યું.’

ગાંધીજીએ કહ્યું : ‘સત્ય એ જ પરમેશ્વર.’ ગુરુદેવે ‘માનવ-સત્ય’ પર ગંભીર ચિંતન કર્યું. બંગાળની લોક-પરંપરામાં બાઉલ ગીતોમાં સૌથી ઊંચા સત્ય તરીકે માનવ સત્યનું સ્થાન છે. ગુરુદેવે કહેલું : આપણી ત્રણ જન્મભૂમિઓ છે. પહેલી જન્મભૂમિ છે પૃથ્વી, જ્યાં સર્વત્ર મનુષ્યનું નિવાસસ્થાન છે. મનુષ્યની બીજી જન્મભૂમિ છે સ્મૃતિજગત. અતીતના પૂર્વજોનો ઇતિહાસ સમયનો માળો તૈયાર કરે છે. એ માળો સ્મૃતિની જ રચના છે. મનુષ્યની ત્રીજી જન્મભૂમિ છે આત્મલોક. એને આપણે માનવચિત્તનો મહાદેશ કહી શકીએ.’ ‘નિર્ઝરેર સ્વપ્રભંગ’ ની આ પંક્તિઓ જુઓ :

આજે કોણ જાણે શું થયું ! પ્રાણ જાગી ઊઠ્યો.

દૂરથી જાણે મેં મહાસાગરનું ગીત સાંભળ્યું.

એ જ સાગર ભણી હાદય દોડે છે.

એના જ કિનારા પર જઈને જીવન શેષ થવા ઈચ્છે છે.

ભારતને કઈ કેળવણીની જરૂર છે ?

હવે કાર્ય વિશે. જે દિવસથી કેળવણી અને સંસ્કારિતા ધીરે ધીરે ઉચ્ચ વર્ગમાંથી આમ જનતામાં પ્રસરવા માંડયા, તે દિવસથી પાશ્ચાત્ય દેશો જેવી આધુનિક સંસ્કૃતિ અને ભારત, ઈજિપ્ત, રોમ વગેરેની પ્રાચીન સંસ્કૃતિ વચ્ચેનો ભેદભાવ વધ્યો. હું મારી આંખે સ્પષ્ટ જોઈ શકું છું કે કોઈ પણ પ્રજાની આમ જનતામાં શિક્ષણ અને બુધ્ધિશક્તિનો જે પ્રમાણમાં ફેલાવો થયો હોય તે પ્રમાણમાં તે પ્રજા પ્રગતિશીલ હોય. ભારતના વિનાશનું ખરું કારણ તો આ દેશની તમામ બુધ્ધિશક્તિ અને જ્ઞાનનો ઈજારો, કુળાભિમાન અને રાજસત્તાને જોરે માત્ર મુઠ્ઠીભર માણસોના હાથમાં જઈ પડ્યો એ છે. જો આપણે ફરી ઊભા થવું થવું હોય તો આપણે પણ તે જ રસ્તે એટલે કે આમ જનતામાં શિક્ષણ ફેલાવીને જ જવું પડશે. સમાજસુધારા અંગે અરધા સૈકા સુધી પુષ્કળ ધાંધલ મચાવવામાં આવી છે. છેલ્લાં દસ વર્ષ દરમિયાન ભારતનાં વિવિધ સ્થળોએ પ્રવાસ કરતાં કરતાં મેં દેશમાં અનેક સ્થળોએ સમાજસુધારક સંસ્થાઓ જોઈ. પણ

સ્વામી વિવેકાનંદ

‘સદગૃહસ્થ’ તરીકે ઓળખાતા લોકો જેમનું લોહી પી-પીને પોતે ‘સદગૃહસ્થ’ બન્યા છે અને ઓળખાય છે, તે સામાન્ય લોકોને માટે એક પણ સંસ્થા મેં જોઈ નહીં ! મુસલમાનો કેટલા સિપાહીઓને સાથે લાવ્યા હતા ? દેશમાં અંગ્રેજોએ કેટલા છે ? ભારત સિવાય બીજે ક્યાં એવા લાખો માણસો છે, કે જેઓ માત્ર છ રૂપિયા સારુ પોતાના બાપ અને ભાઈઓનાં ગળા કાપે ? મુસલમાની અમલના સાતસો વર્ષોમાં છ કરોડ મુસલમાનો થયા, અને ખ્રિસ્તીઓના એક સો વરસના અમલમાં વીસ લાખ ક્રિશ્ચિયનો થયા છે. આમ કેમ બને છે ? મૌલિકતા આ દેશને છોડીને કેમ ચાલી ગઈ છે ? યુરોપિયનોની સામે હરીફાઈમાં ટકી ન શકવાથી આપણા હસ્તઉદ્ધોગમાં પ્રવીણ એવા કારીગરો શા માટે અસ્ત થવા માંડ્યા છે ? ઘણા સૈકાથી ઊંડા મૂળ ધાલી બેઠેલ દઢ અંગ્રેજ મજૂરને હલાવી નાખવામાં જર્મન શ્રમજીવી કઈ શક્તિને જોરે સફળ થયો છે ?

શિક્ષણ, શિક્ષણ અને શિક્ષણ જ ! યુરોપનાં ઘણાં શહેરોમાં મુસાફરી કરતાં કરતાં હું ત્યાંના ગરીબ માણસોનાં પણ સુખ, સાધન અને શિક્ષણ નિહાળતો અને ત્યારે આપણા પોતાના ગરીબ માણસોનો વિચાર મારા મનમાં આવતો અને હું આંસુ સારતો. આવો તફાવત શા કારણે થયો ? ઉત્તર મળ્યો : શિક્ષણ ! શિક્ષણ અને પોતાની જાતમાં શ્રદ્ધાથી તેમનો અંતર્ગત બ્રહ્મ જાગ્રત થાય છે, જ્યારે આપણામાં રહેલો બ્રહ્મ ધીમે ધીમે સુષુપ્ત દેશોને પામતો જાય છે. ન્યૂયોર્કમાં

આયરલેન્ડથી ઉતરી આવતા તાજા વસાહતીઓને હું જોતો; તેઓ કચડાયેલા, બેસી ગયેલા ચહેરાવાળા, વતનમાં સર્વસંપત્તિ વિહોણા થઈ પડેલા, પૈસા વગરના, અને જડબુદ્ધિના, માત્ર એક લાકડી અને તેને છેડે ફાટેલાં કપડાંનું એક પોટલું લટકતું હોય તેટલી જ મિલકત સાથે, ભયભીત પગલે, આશંકાભરી આંખે આવતા. પણ છ માસમાં તેઓ જુદું જ દ્રશ્ય ઊભું કરતા, એ જ

માણસ ટટ્ટાર ચાલે, તેનો પહેરવેશ ફરી ગયો, આંખ અને ચાલમાં ભયનું લેશમાત્ર ચિહ્ન નહીં ! કારણ શું ? આપણું વેદાન્ત કહે છે કે પોતાના દેશમાં આયરીશને તિરસ્કારથી ઘેરાયેલો રાખવામાં આવતો; સમગ્ર કુદરત જાણે કે એક અવાજે તેને કહેતી હતી : ‘એય પેટ ! (પેટ આયરીશ માટેનું બીજું નામ છે) તારે માટે હવે કશી આશા નથી; તું ગુલામ જન્મ્યો છે ને ગુલામ રહેવાનો !’ જન્મથી જ તેને આવાં કહેવામાં આવ્યું

હોવાથી પેટ તેમ માનતો થયો, અને પોતે ઘણો અધમ છે એમ સ્વીકારીને પોતાની અસલ પ્રકૃતિને ભૂલી ગયો; માત્ર તેનામાં રહેલો બ્રહ્મ અલોપ થઈ ગયો. પણ જેવો તે અમેરિકાને કિનારે ઉતર્યો કે તેણે ચારે બાજુ અવાજ સાંભળ્યો: પેટ ! તું તો અમારા જેવો જ માણસ છો. માણસે જ આ બધું કર્યું છે. મારા અને તારા જેવા માણસો બધું જ કરી શકે. હિંમત રાખ !’ સદાય નીચું ધાલી રાખનાર પેટે માથું ઊંચક્યું અને તેણે જોયું કે વાત સાચી

**શિક્ષણ, શિક્ષણ અને શિક્ષણ જ !
યુરોપનાં ઘણાં શહેરોમાં મુસાફરી
કરતાં કરતાં હું ત્યાંના ગરીબ
માણસોનાં પણ સુખસાધન અને
શિક્ષણ નિહાળતો, અને ત્યારે
આપણા પોતાના ગરીબ માણસોનો
વિચાર મારા મનમાં આવતો અને હું
આંસુ સારતો. આવો તફાવત શા
કારણે થયો ? ઉત્તર મળ્યો :
શિક્ષણ ! શિક્ષણ અને પોતાની
જાતમાં શ્રદ્ધાથી તેમનો અંતર્ગત
બ્રહ્મ જાગ્રત થાય છે, જ્યારે
આપણામાં રહેલો બ્રહ્મ ધીમે ધીમે
સુષુપ્ત દેશોને પામતો જાય છે.**

છે; તુરત અંદર રહેલો બ્રહ્મ જાગી ઊઠયો. પ્રકૃતિ પોતે જ જાણે કે કહેવા લાગી: ઊઠ, જાગ્રત થા અને લક્ષ્ય પ્રાપ્ત ન થાય ત્યાં સુધી અટકતો નહીં.’

ઉત્તિષ્ઠત જાગ્રત પ્રાપ્ય વરાન્નિબોધત !

તે જ પ્રમાણે આપણાં બાળકોને જે કેળવણી આપવામાં આવી છે તે પણ નિષેધક છે. નિશાળે જતો છોકરો કંઈ શીખતો નથી જ; પણ તેનું જે છે તે બધું જ ભાંગી પડે છે. પરિણામ એ આવે છે કે તેની આત્મશ્રદ્ધા ચાલી જાય છે. વેદ અને વેદાન્તનો જે પ્રધાન સૂર છે તે શ્રદ્ધા- હિંમતભેર નચિકેતાને યમ સમક્ષ પહોંચાડીને પ્રશ્ન કરાવનાર શ્રદ્ધા- જેનાથી દુનિયા ચાલી રહી છે તે શ્રદ્ધાનો વિનાશ થાય છે.

અજ્ઞાશ્ચાશ્રદ્ધાનશ્ચ સંશયાત્મા વિનશ્યતિ।

‘શ્રદ્ધારહિત, અજ્ઞાની અને શંકાશીલ રહ્યા કરતો મનુષ્ય વિનાશ પામે છે.’

માટે આપણે વિનાશની આટલા બધા નજીક પહોંચ્યા છીએ. હવે એનો ઉપાય કેળવણીનો પ્રચાર એ જ છે. પ્રથમ આત્મજ્ઞાન. બેશક, તે શબ્દમાં જે ભાવ ગર્ભિત

છે, તે જટા, દંડ, કમંડળ અને પહાડોની ગુફા સૂચવવા હું નથી માગતો. ત્યારે હું શું કહેવા માંગુ છું? સાંસારિક જીવનમાંથી મુક્તિ અપાવનાર જ્ઞાન શું સામાન્ય ભૌતિક સમૃદ્ધિ પણ ન લાવી શકે? જરૂર તે લાવી શકે જ. મુક્તિ, અનાસક્તિ, ત્યાગ આ બધા શ્રેષ્ઠ આદર્શો છે; પણ સ્વલ્પમધ્યસ્ય ધર્મસ્ય ત્રાયતે મહતો ભયાત્।

‘આ ધર્મનું સ્વઆચરણ (જન્મ અને મૃત્યુના) મહાન ભયમાંથી ઉગારે છે.’

દ્વૈતવાદી, વિશિષ્ટાદ્વૈતવાદી, અદ્વૈતવાદી, શૈવ, વૈષ્ણવ, શાક્ત, બૌદ્ધ અને જૈન તેમજ બીજાઓ પણ: ભારતમાં જે જે સંપ્રદાયો ઉત્પન્ન થયા છે તે બધા, આ એક બાબતમાં એકમત છે કે આ જીવાત્મા (વ્યક્તિગત આત્મા) માં અનંત શક્તિ અંતર્હિત દશામાં છે. કિડીથી માંડીને પૂર્ણપુરુષ સુધી સર્વમાં એક જ આત્મા છે; ભેદ એની અભિવ્યક્તિમાં જ છે. ‘જેમ એક ખેડૂત અંતરાયો (પાણીના પ્રવાહ આડેના) તોડે છે તેમ’ જેવી તક મળે કે તરત જ યોગ્ય સ્થળે અને યોગ્ય સમયે તે શક્તિ પોતાને પ્રગટ કરે છે. ઉચ્ચમાં દેવથી માંડીને તુચ્છ તૃણમાં પણ તે

જ સત્તા રહેલી છે, પછી તે પ્રકટ હોય કે અપ્રકટ. ઘેર ઘેર જઈને આપણે તે સત્તા જગાડવી પડશે.

બીજું આની સાથે સાથે કેળવણી આપવી પડશે. આમ કહેવું તો ઘણું સહેલું છે, પણ તેનો અમલ શી રીતે કરવો? આપણા દેશમાં જેમણે સર્વત્યાગ કર્યો છે તેવા હજારો નિઃસ્વાર્થ સહાયક મનુષ્યો વસે છે. જે રીતે તેઓ ફરે છે, અને કોઈ પણ જાતના મહેનતાણા વિના ધાર્મિક ઉપદેશ આપે છે, તેમ તેમાંથી ઓછામાં ઓછા અર્ધાને શિક્ષકો તરીકે આપણે જેવા માંગીએ છીએ તેવા શિક્ષણશાસ્ત્રીઓ તરીકે તૈયાર કરી શકાય. આ માટે આપણે દરેક પ્રાંતની રાજધાનીમાં એક કેન્દ્ર જોઈશે; ત્યાંથી ધીરે ધીરે સમગ્ર ભારતમાં પથરાઈ જઈ શકાશે. મદ્રાસ અને કલકત્તામાં બે કેન્દ્રો તો હમણાં શરૂ કરી દેવામાં આવ્યાં છે; બીજાં વધારે તુરતમાં થવાની આશા છે. વળી ગરીબોને શિક્ષણ મોટે ભાગે મૌખિક આપવું જોઈએ; શાળાઓ શરૂ કરવા માટે હજુ સમય અનુકૂળ નથી. ધીરે ધીરે આ પ્રધાન કેન્દ્રોમાં ખેતી વાડી,

ઉદ્યોગ, વગેરે વિષયો શીખવવા; અને કલા-કારીગરીના વિકાસ માટે વર્કશોપોની વ્યવસ્થા કરવી. આ વર્કશોપોની બનાવટોને યુરોપ અને અમેરિકામાં વેચવા માટે અત્યારે છે તેવી સંસ્થાઓ સ્થાપવામાં આવશે. જેવાં પુરુષો માટે છે, તેવાં જ કેન્દ્રો સ્ત્રીઓ માટે સ્થાપવાની જરૂર રહેશે. પણ આ દેશમાં તે કેટલું મુશ્કેલ છે તે તમે

જાણો છો. વળી ‘જે સર્પ કરડે તેણે જ પોતાનું ઝેર પાછું ચૂસી લેવું જોઈએ.’—અને એ થવાનું છે એવી મારી પાકી ખાતરી છે. આ કામ માટે જોઈતા પૈસા પશ્ચિમથી લાવવા પડશે, અને તે કારણે યુરોપ અને અમેરિકામાં આપણા ધર્મનો ઉપદેશ આપવો પડશે. આધુનિક વિજ્ઞાને ખ્રિસ્તી ધર્મ જેવાના પાયા હચમચાવી નાખ્યા છે; તે ઉપરાંત મોજશોખનાં સાધનો ધર્મભાવનાને પોતાને જ

હણી નાખવાની તૈયારીમાં છે. યુરોપ અને અમેરિકા ભારત તરફ આશાભરી મીટ માંડી રહ્યા છે. પરોપકાર માટે આ જ સમય છે, વિરોધી કિલ્લાઓને સર કરવાની આ જ એક તક છે.

પશ્ચિમમાં સ્ત્રીઓનું ચલણ છે; સઘળી લાગવગ અને સત્તા એમની જ છે. જો તમારા જેવી હિંમતવાળી અને બુદ્ધિશાળી સ્ત્રીઓ વેદાન્તમાં નિષ્ણાત બનીને ઉપદેશ આપવા ઈંગ્લેન્ડ જાય, તો મને ખાતરી છે કે દર વર્ષે ભારતનો ધર્મ સ્વીકારી સેંકડો સ્ત્રીપુરુષો ધન્ય બને. આપણા દેશમાંથી બહાર જનાર એક જ સ્ત્રી

હતી; તે બહેનનું અંગ્રેજી ભાષાનું જ્ઞાન તથા પાશ્ચાત્ય વિજ્ઞાન અને કલાનું જ્ઞાન મર્યાદિત હતું; છતાંય સહુને તેમણે આશ્ચર્યમાં નાખી દીધાં. તમારા જેવું કોઈ જાય તો તો ઈંગ્લેન્ડ બળભળી ઊઠે; તો પછી અમેરિકાનું પૂછવું જ શું? જો ભારતીય પોષાકમાં ભારતીય નારી, ભારતના ઋષિઓના મુખેથી સરી પડેલા ધર્મનો ઉપદેશ

ન્યૂયોર્કમાં આચરલેન્ડથી ઉતરી આવતા તાજ વસાહતીઓને હું જોતો; તેઓ કચડાયેલા, બેસી ગયેલા ચહેરાવાળા, વતનમાં સર્વસંપત્તિ વિહોણા થઈ પડેલા, પૈસા વગરના, અને જડ બુદ્ધિના, માત્ર એક લાકડી અને તેને છેડે ફાટેલાં કપડાંનું એક પોટલું લટકતું હોય તેટલી જ મિલકત સાથે, ભયભીત પગલે, આશંકાભરી આંખે આવતા. પણ છ માસમાં તેઓ જુદું જ દ્રશ્ય ઊભું કરતા, એ જ માણસ ટહાર ચાલે, તેનો પહેરવેશ ફરી ગયો, આંખ અને ચાલમાં ભયનું લેશમાત્ર ચિહ્ન નહીં!

કરે-હું તો એક ભવિષ્યદર્શન કરી રહ્યો છું-તો એક એવો મહાન જુવાળ આવે, કે જે સમગ્ર પશ્ચિમ જગતને તરબોળ કરી મૂકે. મૈત્રેયી, ખના,લીલાવતી, સાવિત્રી અને ઉભયભારતીની ભૂમિમાં આવું સાહસ કરનારી શું કોઈ સ્ત્રી નહીં નીકળે? પ્રભુ જાણે. ઈંગ્લેન્ડ ઉપર આપણે વિજય પ્રાપ્ત કરીશું, ઈંગ્લેન્ડને આપણે મેળવીશું-આપણી આધ્યાત્મિકશક્તિથી.

નાન્ય: પન્થા વિઘટેડયનાય ।-‘મુક્તિ માટે અન્ય માર્ગ નથી.’

શું સભાઓ ભર્યે, અને સંસ્થાઓ સ્થાપ્યે કદી મુક્તિ મળવાની હતી ખરી? આપણી આધ્યાત્મિકશક્તિથી

આપણા વિજેતાઓને આપણે દેવો

બનાવી દેવા જોઈએ. હું તો

અસહાય, એકલો છું, હું શું

કરી શકું? તમારી પાસે

પૈસા ની,

બુદ્ધિની, શિક્ષણની

શક્તિ છે. આ તક તમે

જવા દેશો? અત્યારે

આપણો પ્રધાન મંત્ર :

‘ઈંગ્લેન્ડ, યુરોપ અને

અમેરિકા ઉપર વિજય’ એ

હોવો જોઈએ; દેશનું

કલ્યાણ તેમાં સમાયેલું છે.

જીવનનું ચિહ્ન છે વિકાસ; અને

આપણા આધ્યાત્મિક આદર્શોથી આપણે

જગતમાં પ્રસરવું જોઈએ. અફસોસ છે કે આ શરીર

નિર્બળ છે, તેમાંય વળી તે બંગાળનું શરીર છે! આટલા

પરિશ્રમથી પણ તેને જીવલેણ વ્યાધિ લાગુ પડ્યો છે.

છતાંય આશા છે.

ઉત્પત્સ્યતેડસ્તિ મમ કોડપિ સમાનધર્મા ।

કાલોડહ્યં નિરવધિર્વિપુલા ચ પૃથ્વી ॥

‘કાળ અનંત છે અને પૃથ્વી વિશાળ છે. આ કાર્ય પૂરું

કરવા માટે તેમાંથી કોઈ મારા સમાન વૃત્તિવાળો આત્મા

જન્મ્યો છે અગર જન્મ લેશે.’

શાકાહારી ખોરાક માટે મારે આ કહેવાનું છે. મારા

ગુરુ પ્રથમ શાકાહારી હતા. પણ દેવીને ધરાવેલું માંસ તેઓને આપવામાં આવતું તો તે પોતાના માથા ઉપર ધરી રાખતા. પ્રાણ હરવો તે જરૂર પાપ કર્મ છે; પણ જ્યાં સુધી રસાયણશાસ્ત્રના વિકાસથી શાકાહારી ખોરાક માનવ શરીર માટે અનુકૂળ બનાવાય નહીં, ત્યાં સુધી માંસભક્ષણ સિવાય અન્ય રસ્તો નથી. માણસે આજના જમાના જેવા સંજોગોમાં રાજસિક (પ્રવૃત્તિમય) જીવન જીવવું પડશે, અને ત્યાં સુધી માંસભક્ષણ સિવાય બીજો માર્ગ નથી. એ ખરું કે સમ્રાટ અશોકે પોતાની તલવારની ધમકીથી લાખો પ્રાણીઓના જીવ બચાવ્યા; પણ હજારો વર્ષની ગુલામી તેનાથી વિશેષ ભયંકર નથી?

એક બાજુએ થોડાંક બકરાંઓના પ્રાણ

લેવા, અને બીજી બાજુએ આપણી

વહુ-દીકરીઓની આબરૂ

જાળવવાની અને લૂંટી

ખાનારાઓના હાથમાંથી

આપણાં બાળકો માટેનું

અન્ન બચાવવાની

અશક્તિ: આમાંથી

વધારે પાપ શામાં છે?

તેને બદલે ઉપલા વર્ગના

માણસો કે જેઓ શ્રમ

કરીને પોતાની આજીવિકા

મેળવતા નથી, તે ભલે માંસ ન

ખાય. પણ રાતદિવસ મજૂરી કરીને

જેમને પોતાનો રોટલો રળવો પડતો હોય

તેવાઓના ઉપર ફરજિયાત શાકાહાર લાદવો, તે

આપણી રાષ્ટ્રીય સ્વતંત્રતા ગુમાવવાનું એક કારણ છે.

સારો અને પૌષ્ટિક ખોરાક શું કરી શકે તેનો દાખલો

જાપાન છે.

સર્વ શક્તિમાન વિશ્વેશ્વરી તમારા હૃદયમાં પ્રેરણા

કરો!

સરદારધામ ભવનના ગૌરવંતા ભામાશાસ્ત્રીઓ

ડૉ. ગોવિંદભાઈ એલ. ધોળકિયા
શ્રી રામકૃષ્ણ એક્સપોર્ટ, સુરત
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

શ્રી જયંતિભાઈ એમ. પટેલ
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

મેઘમણિ પરિવાર
અમદાવાદ

શ્રી નટુભાઈ એમ. પટેલ
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

સ્વ. શ્રી પોપટભાઈ એન. ડુંગરાણી
જયક્રમ પાર્ક પ્રા. લિ., સુરત

શ્રી લવજીભાઈ ડી. ડાલિયા
(બાદશાહ) અવધ-અંજનિ ગ્રૂપ, સુરત
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

શ્રી જશવંત એ. પટેલ
શ્યામલ ડેવલપર્સ-અમદાવાદ (સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી)
સિવિલ સર્વિસ સેન્ટરના નામકરણના દાતાશ્રી

સરદારધામના ગૌરવંતા દાતાશ્રીઓ

શ્રી પારુલભાઈ એલ. કાકડિયા
નિશાંત એન્ટરપ્રાઇઝ પ્રા. લી., વડોદરા
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

શ્રી રમેશભાઈ એ. પટેલ
રમેશ પટેલ બિલ્ડર્સ પ્રા. લી., વડોદરા
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી
ભૂમિદાતાશ્રી મધ્ય ગુજરાત

શ્રી વિપુલભાઈ વી. ગજેરા
નીલ પીગમેન્ટ પ્રા. લી., અંકલેશ્વર
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી
ભૂમિદાતાશ્રી મધ્ય ગુજરાત

શ્રી દુધ્યંતભાઈ આર. પટેલ
એસ્કલ સ્ટેડીટોક પ્રા. લિ. વડોદરા
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી
ભૂમિદાતાશ્રી મધ્ય ગુજરાત

શ્રી છગનભાઈ એમ. ધોળુ
પી. સી. પટેલ ઈન્ફ્રા પ્રા. લી., વડોદરા
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી
ભૂમિદાતાશ્રી મધ્ય ગુજરાત

શ્રી રણછોડભાઈ જોઈતારામ પટેલ
રણજીત બિલ્ડરોન લિમિટેડ પરિવાર
(સરદાર સાહેબની પ્રતિમાના દાતાશ્રી)
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

શ્રી લાલજીભાઈ ટી. પટેલ
ધર્મનંદન ડાયમંડ, સુરત
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

શ્રી કાંતિભાઈ વી. ઉકાણી
ભૂમિ ડેવલપર્સ, અમદાવાદ
સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રી

શ્રી માધવજીભાઈ ડી. માંગુડિયા
લેન્ડ માર્ક, સુરત

શ્રી દર્શનભાઈ એન. પટેલ
વિની કોસ્મેટીક્સ પ્રા. લી.
અમદાવાદ

ડૉ. ચિતરંજનભાઈ એ. પટેલ
યુ.એસ.એ.
ઈ-વાઈબ્રેરીના દાતા

શ્રી દક્ષેશભાઈ એ. બોધરા
ગિસામ એન્ટરપ્રાઇઝ
સુરત

સરદારધામના ગૌરવંતા સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

માન. શ્રી નીતિનભાઈ આર. પટેલ
નાયબ મુખ્યમંત્રીશ્રી - ગુજરાત રાજ્ય
અમદાવાદ

શ્રી મનજીભાઈ પી. ડુંગરાણી
ગોપાલ બિલ્ડર્સ
સુરત

શ્રી ગોવિંદભાઈ એલ. કાકડિયા
શીતલ મેન્યુફેક્ચરીંગ પ્રા. લી.
મુંબઈ

શ્રી પ્રવિણભાઈ ઓ. ભાલોડિયા
અર્જંતા ગ્રૂપ
મોરબી

શ્રી વનિતાબેન પી. ભાલોડિયા
ઓર્પેટ ગ્રૂપ
મોરબી

શ્રી નેવિલભાઈ પી. ભાલોડિયા
ઓર્પેટ ગ્રૂપ
મોરબી

સરદારધામના ગૌરવવંતા સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી જ્યંતિભાઈ વી. નારોલા
શ્રી રામ કિશ્ના એક્સપોર્ટ પ્રા.લી.
સુરત

શ્રી જ્યંતિભાઈ વી. બાબરિયા
અવધ-અંજનિ ગ્રૂપ,
સુરત

શ્રી ધનજીભાઈ એન. ડુંગરાણી
સુરત

શ્રી ડાહ્યાભાઈ જી. સુતરિયા
હીરાકો ઈન્ડિયા પ્રા.લી.
મુંબઈ

શ્રી અનિલભાઈ એન. દેવાણી
દેવાણી એન્ડ કંપની
અમદાવાદ

શ્રી જીવરાજભાઈ કે. સુતરિયા
મિરામ્બિકા એન્જિનિયર્સ
સુરત

શ્રી જગદીશભાઈ વી. ભુવા
પ્રોસેસ પ્લાસ્ટ પ્રા.લી.
અમદાવાદ

શ્રી ધનજીભાઈ એ. પટેલ
એમ.એલ.એ., વહવાણ
મેક્સન ફાર્મા પ્રા.લી., સુરત-નગર

શ્રી કનુભાઈ એમ. પટેલ
મોન્ટે કાર્લો લી.
અમદાવાદ

શ્રી ધનશ્યામભાઈ એમ. સોજિત્રા
સૂચન, પ્રોજેક્ટસ પ્રા.લી.
અમદાવાદ

શ્રી પોપટભાઈ એન. પટેલ
ફિલ્ડ માર્શલ
રાજકોટ

શ્રી મનહરભાઈ એમ. કાકડિયા
બ્લેઝિંગ ઈન્ડી ડેવલોપર્સ
સુરત

શ્રી વલ્લભભાઈ એસ. લખાણી
કિરણ જેમ્સ પ્રા.લી.
મુંબઈ

શ્રી દિપેશભાઈ પી. સુખરિયા
ભારતી અગરબતી
અમદાવાદ

શ્રી શશિનભાઈ વી. પટેલ
સદ્ભાવ એન્જી.લી.
અમદાવાદ

શ્રી જ્યંતિભાઈ ડી. પટેલ
વ્રજ ડેવલોપર્સ
ભાવનગર

શ્રી કાંતિભાઈ એલ. ગઢિયા
સહજાનંદ ડેવલોપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી વલ્લભભાઈ ડી. વઘાણિયા
વી ડી ગ્લોબલ કે.
મુંબઈ

શ્રી રાજેશભાઈ એમ. કાકડિયા
એચ.ઓ.એફ.
અમદાવાદ

શ્રી દિયાળભાઈ કે. વઘાણી
ક્યુ જેમ્સ
મુંબઈ

શ્રી કાંતિભાઈ એન. પટેલ-રામ
અમદાવાદ

શ્રી અજયભાઈ ડી. શ્રીધર
શ્રીધર કન્સ્ટ્રક્શન
અમદાવાદ

શ્રી સંજયભાઈ કે. સાવલિયા
સાવલિયા બિલ્ડર્સ
અમદાવાદ

શ્રી કે. આઈ. પટેલ
એરિસ ઓર્ગેનીક પ્રા.લી.
અમદાવાદ

શ્રી શરદભાઈ જી. પટેલ
વર્ણીરાજ બિલ્ડકોન
અમદાવાદ

શ્રી કિશોરભાઈ બી. વિરાણી
કાર્પ ઈમ્પેક્ષ
સુરત

શ્રી મોલેખભાઈ ડી. ઉડાણી
બાન લેબ્સ લી.
રાજકોટ

શ્રીમતી સ્મિતાબેન એચ. અમીન
પુણે

શ્રી સવજીભાઈ ડી. ધોળકિયા
હરિકિશ્ના એક્સપોર્ટ પ્રા.લી.
સુરત

શ્રી નીતિન ભાઈ આર. પટેલ
ગાય છાપ બેસન
અમદાવાદ

શ્રી અરવિંદભાઈ ડી. તેજાણી
તેજાણી એન્ટરપ્રાઈઝ
સુરત

શ્રીમતી કાશીબેન બી. સુતરિયા
સુરત

સ્વ.શ્રી નાગજીભાઈ જે. સુતરિયા
યુ.એસ.એ.

શ્રી મનજીભાઈ પી. પટેલ
તાસિ એક્સપોર્ટ
મુંબઈ

શ્રી આનંદભાઈ એ. પટેલ
એપોલો ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રીમતી રસીલાબેન બી. સુતરિયા
લક્ષ્મી કાર્ડ
બેલ્જયમ

સરદારધામના ગૌરવવંતા સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી સુરેશભાઈ ડી. પટેલ
સુધા ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી ભરતભાઈ એચ. રાઉટ
એચ.ઓ.એફ. ફર્નિચર
અમદાવાદ

શ્રી હરેશભાઈ ડી. મોરડિયા
મહાદેવ ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી સૌરભભાઈ વાય. પટેલ
ઊર્જામંત્રી ગુજરાત રાજ્ય
ગાંધીનગર

શ્રી રણછોડભાઈ કે. દેવોજી
રતકલા એક્સપોર્ટ પ્રા.લી.
નવસારી

શ્રી વસંતભાઈ એસ. પટેલ
સરદાર પટેલ વિદ્યાલય
સુરેન્દ્રનગર

શ્રી વી. વી. પટેલ (CA)
વી વી પટેલ એન્ડ કં.
અમદાવાદ

શ્રી જયસુભાઈ ઓ. પટેલ
ઓરેવા ગ્રૂપ
મોરબી

શ્રી હનુભાઈ આર. સાંગાણી
સત્યમ ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી ગોવિંદભાઈ જી. વરમોરા
સનસાઈન ટાઈલ્સ પ્રા.લી.
મોરબી

શ્રી જ્યંતિભાઈ એસ. પટેલ
પ્રમુખ-શ્રી ૪૮ ગામ સમાજ
અમદાવાદ

શ્રી ભુપેન્દ્રભાઈ આર. પટેલ
એમ.એલ.એ.
ઘાટલોડિયા, અમદાવાદ

શ્રી સંદિપભાઈ બી. પડસાળા
બી.નાનજી એન્ટરપ્રાઇઝ લી.
અમદાવાદ

ડો. દશરથભાઈ વી. પટેલ
ગુજરાત મલ્ટીગેસ થેન્ડ કમોડિટી પ્રા.લી.
મહેસાણા

શ્રી પ્રકાશભાઈ પી. વરમોરા
વરમોરા ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી અંબાલાલ એમ. પટેલ
અવની સીડ્સ લી.
અમદાવાદ

શ્રી આશિષભાઈ એ. પટેલ
અવની સીડ્સ
અમદાવાદ

શ્રી પ્રમુખભાઈ ડી. પટેલ
શ્રીરંગ કોર્પોરેશન
અમદાવાદ

શ્રી સુરેશભાઈ આર. પટેલ
શાયોના લેન્ડ કોર્પોરેશન
અમદાવાદ

શ્રી પ્રશાંતભાઈ વી. વાંછણી
મે.સ્વીસ પેક.પ્રા.લી.
વડોદરા

શ્રી ઘનશ્યામભાઈ સી. બોરડ
બોરડ કન્સ્ટ્રક્શન પ્રા.લી.
વડોદરા

શ્રી રવજીભાઈ જી. કથિરિયા
અમદાવાદ

શ્રી ધીરુભાઈ પી. ઉકાણી
શિવમ એન્ટરપ્રાઇઝ
સુરત

શ્રી મયંકભાઈ એસ. પટેલ
વડોદરા

શ્રી શેખરભાઈ જી. પટેલ
ગણેશ હાઉસીંગ લી.
અમદાવાદ

શ્રી ગણપતભાઈ આઈ. પટેલ
ગણપત યુનિવર્સિટી
યુ.એસ.એ.

શ્રીમતી મંજુલાબેન જી. પટેલ
ગણપત યુનિવર્સિટી
યુ.એસ.એ.

શ્રી દશરથભાઈ એમ. પટેલ
સમર્થ ગ્રાયમંડ
વિસનગર

શ્રી એન. કે. પટેલ
સન બિલ્ડર્સ
અમદાવાદ

શ્રી કિશોરભાઈ વી. વિરમગામા
આયર્ન ટ્રાયેન્ગલ
અમદાવાદ

શ્રીમતી સુધા જે. પટેલ
શ્યામલ ડેવલપર્સ
અમદાવાદ

કુ. હેપી જે. પટેલ
શ્યામલ ડેવલપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી રાજેશભાઈ બી. બાંભરોલિયા
શરણ ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી પ્રવિણભાઈ એચ. લખાણી
યોગી ઈન્ટરમિડિયેટ પ્રા.લી.
અમદાવાદ

શ્રી કમલભાઈ આર. મારવાડી
શિવમ સહાય નિધી દાતા-સરદારધામ
અમદાવાદ

શ્રી ગિરીશભાઈ ટી. પટેલ
જે. જી. એન્ટરપ્રાઇઝ
વડોદરા

સરદારધામના ગૌરવવંતા સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી કાળુભાઈ એમ. જાલાવાડિયા
રાજશ્રી ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી મનસુખભાઈ એન. દેવાણી
શાંતિ કન્સ્ટ્રક્શન
જામનગર

શ્રી રમેશભાઈ એમ. પટેલ
મેઘમણિ ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી અરવિંદભાઈ એ. દોમડિયા
કૃષ્ણાલ કન્સ્ટ્રક્શન પ્રા. લી.
રાજકોટ

શ્રી પી. એસ. પટેલ
પી. એસ. પી. પ્રોજેક્ટ લી.
અમદાવાદ

શ્રી કાનજીભાઈ કે. પટેલ
નિશીન ટ્રેડિંગ એન્ડ ઈન્વેસ્ટમેન્ટ પ્રા. લી.
મુંબઈ

શ્રી વલ્લભભાઈ પી. કાંસોદરિયા
સાગર બિલ્ડર્સ પ્રા. લી.
સુરત

શ્રી મનહરભાઈ જે. સાંચપરા
યુરો કુંડુસ
સુરત

શ્રી દિલીપભાઈ ડી. કોટિયા
પ્રમુખ શ્રી કોટિયા હોસ્પિટલ
અમદાવાદ

શ્રી કેશવભાઈ એચ. ગોટી
ગ્લો સ્ટાર
સુરત

શ્રી નાનુભાઈ કે. સાવલિયા
સુખવીલા ડેવલપર્સ
સુરત

શ્રી હંસરાજભાઈ એ. ગોંડલિયા
અલિન્દ્રા ગ્રુપ
સુરત

શ્રી રમેશભાઈ બી. મેશિયા
અમદાવાદ

ડૉ. કિરણભાઈ સી. પટેલ
યુ.એસ.એ.-ફ્લોરિડા

શ્રીમતી પલ્લવીબેન કે. પટેલ
યુ.એસ.એ.-ફ્લોરિડા

શ્રી જગદીશભાઈ ડી. સંઘાણી
બાબરીયા ઈસ્ટીટ્યુટ ઓફ ટેકનોલોજી
વડોદરા

શ્રી ભુપતભાઈ પી. રામોલિયા
ધનવીન પીગમેન્ટ્સ પ્રા. લી.
અંકલેશ્વર

ડૉ. વિકલભભાઈ ધડુક
યુ.એસ.એ.

શ્રીમતી રંજનબેન વી. ધડુક
યુ.એસ.એ.

શ્રી સંજયભાઈ આર. પટેલ
એસ્ટિપ ગ્રુપ-પૂર્વ ચેરમેન કેડાઈ
વડોદરા

શ્રી સુરેશભાઈ ડી. પટેલ
તેજસ પોલિપેક પ્રા. લી.
વડોદરા

શ્રી કિરીટભાઈ ડી. પટેલ
બરોડા યુટીલિટી એન્ડ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર એલ.એલ.વી.
વડોદરા

શ્રી સતિષભાઈ એમ. પટેલ
માજી ધારાસભ્ય
(કરજીણ) વડોદરા

શ્રી જીવરાજભાઈ એસ. ગાભાણી
સુરત

શ્રી માણેકભાઈ એસ. લાડિયા
બી. માણેક એક્ષપોર્ટ
સુરત

શ્રી રવજીભાઈ પી. વસાણી
વસાણી ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી દિનેશભાઈ બી. પેશાણી
બાપુનર વોર્ડ કોર્પોરેટર એન્ડ ઈવમ ડેવલપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી સુરેન્દ્રભાઈ એમ. પટેલ
પૂર્વ અધ્યક્ષ ઓડીઆ એન્ડ પૂર્વ સંસદ સભ્યશ્રી
અમદાવાદ

શ્રી ભરતભાઈ કે. બોધરા
ધ્રુવ કોટન પ્રોસેસિંગ પ્રા. લી.
જસદણ

શ્રી બિપીનભાઈ વી. ઉસદડિયા
સંજય કન્સ્ટ્રક્શન કંપની
રાજકોટ

શ્રી હરેશભાઈ ડી. પરવાડિયા
સુરત

શ્રી કરશનભાઈ જી. પટેલ
આર. કે. સિન્થેસીસ લી.
અમદાવાદ

શ્રી પરેશભાઈ એમ. ગજેરા
શિવમ ડેવલપર્સ એન્ડ કેડાઈ ગુજરાત પ્રેસિડન્ટ
રાજકોટ

શ્રી રમેશભાઈ વી. ટીવારા
અવધ ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર
રાજકોટ

શ્રી ગુણવંતભાઈ બી. સોજીત્રા
એવલોન ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી ભુપતભાઈ કે. ભાયાણી
એમ. એમ. યાર્નસ પ્રા. લી.
જસદણ

સરદારધામના ગૌરવવંતા સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી ભીખુભાઈ પી. વીરાણી
ભાલાજી વેફર્સ ગ્રૂપ
રાજકોટ

શ્રી વલ્લભભાઈ જી. કાકડિયા
એમ. એલ. એ.
કક્કરબાપાનગર અમદાવાદ

શ્રી કમલેશભાઈ કે. ગોંડલિયા
તક્ષશિલા ડેવલોપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી પ્રવિણભાઈ એસ. પટેલ
વડોદરા

શ્રી બી. કે. પટેલ
ડાયનેમિક કલરીંગ લીવસ
અમદાવાદ

શ્રી ભગીરથભાઈ એમ. પીઠવડી
સુરત

ડૉ. જગદીશભાઈ સખિયા
સખીયા સ્ટ્રીન ક્લીનિક
સુરત

શ્રી નિમિષભાઈ કે. પટેલ
એન. કે. પ્રોટીન્સ પ્રા. લી.
અમદાવાદ

શ્રી આલાપભાઈ એસ. પટેલ
પોપ્યુલર બિલ્ડર્સ પ્રા. લી.
અમદાવાદ

શ્રી કંચનભાઈ બી. પટેલ
કે. બી. જ્વેલર્સ
અમદાવાદ

શ્રી કમલેશભાઈ પટેલ
અભિક્ષા ટ્રસ્ટ
વડોદરા

શ્રી પરેશભાઈ એન. પટેલ
શ્રી પુષ્કર કન્સ્ટ્રક્શન કાં.,
અમદાવાદ

શ્રી રોહિતભાઈ જે. પટેલ
મેગ્નેટ ઈન્ડીક્શન પ્રા. લિ.
આણંદ

શ્રી અતિથભાઈ એમ. પટેલ
મારૂતિ બિલ્ડર્સ
અમદાવાદ

શ્રી મનસુખભાઈ એમ. કપોપરા
રૂઢ્ર ડેવલોપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી હિંમતભાઈ આર. કોલડિયા
પુષ્ક ગાર્મેન્ટ પાર્ક
અમદાવાદ

શ્રી નારણભાઈ જી. પટેલ
મુંબઈ

શ્રી મંગળભાઈ જી. પટેલ
મુંબઈ

શ્રી મનુભાઈ એન. જ્યાણી
મુંબઈ

શ્રી શૈલેષભાઈ પી. લુખી
જે કે સ્ટાર
મુંબઈ

શ્રી ભુપેશભાઈ બી. શિરોયા
ધરતીધાન ગ્રોનાર્ટ્સ પ્રા. લી.
મુંબઈ

શ્રી ઘનશ્યામભાઈ પી. હિરપરા
અમદાવાદ

શ્રી વિનુભાઈ પી. પડશાળા
હિરામણી બિલ્ડર્સ કોન
અમદાવાદ

શ્રી કંદર્પભાઈ કે. અમીન
આર્ચિટ ઓર્ગનાસીસ લી.
અમદાવાદ

શ્રીમતી પલ્લવીબેન એ. શ્રીધર
અમદાવાદ

શ્રી નારાયણભાઈ વી. પટેલ
પૂર્વ ચેરમેન સરદાર સરોવર/ગુણ
વડોદરા

શ્રી આશિષભાઈ કે. પટેલ
આસ્થા બિલ્ડર્સ
અમદાવાદ

શ્રી વીરજીભાઈ ટી. સુખડિયા
ઓમ ઓર્ગનાઈઝેશન
અમદાવાદ

શ્રી અરવિંદભાઈ પી. અણદાણી
અંકિતા કન્સ્ટ્રક્શન
અમદાવાદ

શ્રી અજીતભાઈ ટી. પટેલ
અપોલો ગ્રૂપ
મહેસાણા

શ્રી કિરણભાઈ એમ. પટેલ
મેઘમણી પરિવાર
અમદાવાદ

શ્રી જીતુભાઈ એમ. પટેલ
કે. પટેલ કંમો ફાર્મા પ્રા. લી.
મુંબઈ

શ્રી ચતુરભાઈ આર. ચોડવડિયા
પુષ્ક ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી નિરવભાઈ ડી. ખૂંટ
પુષ્ક ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી મહેન્દ્રભાઈ એમ. પટેલ
અભુજા ઈન્ટરમીડિયેટ્સ
છાત્રાલ

શ્રી બાબુભાઈ જે. પટેલ
એમ. એલ. એ., ટ્રસ્ટી
અમદાવાદ

સરદારધામના ગૌરવવંતા સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી દિલીપભાઈ પી. પટેલ
રાજા ઈન્સ્ટીટ્યુટ
કડી

શ્રી જીતુભાઈ એસ. વાઘાણી
એમ.એલ.એ.
ભાવનગર

શ્રી ત્રિકમભાઈ જે. પટેલ
પ્રેસીડન્ટ - ઈન્ફા
અમદાવાદ

શ્રી ધનશ્યામભાઈ એમ. શંકર
શિવમ એક્સપોર્ટ
મુંબઈ

શ્રી વિવેકભાઈ પી. પટેલ
આયર્ન ડેવલપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી નવીનચંદ્ર એસ. ધોળુ
દુર્ગા કન્સ્ટ્રક્શન કંપની
વડોદરા

શ્રી શાંતિલાલ એસ. ધોળુ
દુર્ગા કન્સ્ટ્રક્શન કંપની
વડોદરા

શ્રી પ્રભુલાલભાઈ એમ. ધોળુ
પી.સી. પટેલ ઈન્ફા પ્રા. લી.
વડોદરા

શ્રી તારકભાઈ એલ. પટેલ
લક્ષ્મી ગ્રુપ
વડોદરા

શ્રી સંજયભાઈ પટેલ
આત્મીય ગ્રુપ
વડોદરા

શ્રી ભિતેષભાઈ આર. પટેલ
સંસદસભ્ય, આણંદ

શ્રી રાજેશભાઈ એ. પટેલ
વડોદરા

શ્રી બાબુલાલ એ. સાવલિયા
યુ.એસ.એ.

શ્રી ચિંતનકુમાર કે. ગોટી
ગ્લો સ્ટાર, સુરત

શ્રી હિતેશભાઈ એમ. શેટા
અમુત જેમ્સ, મુંબઈ

શ્રી નંદલાલભાઈ એલ. માંડવિયા
રાજકોટ

શ્રી જીવણભાઈ જી. ગોવાણી
માર્સ કોર્જ પ્રા.લિ.
રાજકોટ

શ્રી બાબુભાઈ એલ. નારોલા
નારોલા જેમ્સ, સુરત

શ્રી લક્ષ્મીભાઈ કે. પટેલ
મેઘમણી ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી અનુભાઈ કે. ધોળુ
મહાલક્ષ્મી ઈન્ફા પ્રા. લી.
અમદાવાદ

શ્રી ભુપેશભાઈ પટેલ
મધરલેન્ડ ઈન્સ્ટીટ્યુટ
અમદાવાદ

શ્રી શ્રીકાંતભાઈ સિતાપરા
રુતુરાજ કેન્સાન્સીસ
વડોદરા

શ્રી શંકરભાઈ પટેલ
વાઈટ-ઓ-કેમ
અંકલેશ્વર

શ્રીમતિ વર્ષાબેન એસ. પટેલ
વાઈટ-ઓ-કેમ
અંકલેશ્વર

શ્રી મધુભાઈ એમ. ડેબરિયા
કર્ણાવતી ડેવલપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી જગદીશભાઈ બી. પટેલ
પ્રેસીડન્ટ, રાજપથ કલબ
અમદાવાદ

શ્રી ધીરુભાઈ જે. ડાબરિયા
યુ.એસ.એ.

શ્રી ભરતભાઈ એમ. ભગત
યુ.એસ.એ.

શ્રી પ્રકાશભાઈ એમ. ભગત
યુ.એસ.એ.

શ્રી હિતેન્દ્રભાઈ એમ. ભગત
યુ.એસ.એ.

શ્રી ગોપાલભાઈ રી. પટેલ
મલેન્ડ બ્રાસરીટ પ્રા. લી.- જામનગર એન્ડ
પ્રમુખશ્રી શાલાવાડ અંબરી કન્યા છાત્રાલય
જામનગર

શ્રી રમેશભાઈ પટ્ટીદાર (ભહેરીનવાળા)
સન હોટેલ એન્ડ રિસોર્ટ
રાજસ્થાન

શ્રી બાબુભાઈ એન. પટેલ
સરસ્વતી રાઈસ મિલ
અમદાવાદ

શ્રી દિલીપભાઈ બી. પટેલ
કાવ્યરત્ન ગ્રુપ
ગાંધીનગર

શ્રી વિરેન્દ્રભાઈ એ. પટેલ
વી. પોપ્યુલર ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી જગદીશભાઈ ટી.સુતરિયા
યુ.એસ.એ.

સરદારધામના ગૌરવવંતા સ્થાપક ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી મુકેશભાઈ પટેલ,
સિધ્ધિ ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી મહતવાવ વી. પટેલ
પટેલ બ્રધર્સ
યુ.એસ.એ.

શ્રીમતી વસંતબેન જી. સુતરિયા
અમદાવાદ

ગગજીભાઈ સુતરિયા
પ્રમુખ સેવક-સરદારધામ
અમદાવાદ

શ્રી ગોપેશભાઈ જી. સુતરિયા
સુતરીયા ડેવલપર્સ
અમદાવાદ

સરદારધામના ગૌરવવંતા ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી અમિતભાઈ એન. પટેલ
અમદાવાદ

શ્રી મથુરભાઈ બી. સોજીત્રા
મણિ એક્સપોર્ટ
સુરત

શ્રી છગનભાઈ એચ. આરદેશણા
જગતાત મીનેરલ પ્રા.લી.
વડોદરા

શ્રી અરવિંદભાઈ એસ. પટેલ
યુ.એસ.એ.

શ્રી હિંમતભાઈ કે. રૂડાણી
કિષ્ના ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી દિનેશભાઈ ટી. પટેલ
રોયલ લેમિનેટ્સ
અમદાવાદ

શ્રી ચંદુભાઈ એમ. કોઠિયા
શ્રી ગણેશ રેમેડાઈઝ પ્રા.લી.
અંકલેશ્વર

શ્રી શૈલેષભાઈ પી. ડાવરિયા
ડાવરિયા બ્રધર્સ પ્રા.લી.
સુરત

શ્રી ઘનશ્યામભાઈ પી. માંગુકિયા
પ્રિન્સ ડાયમંડ
સુરત

શ્રી બિપીનભાઈ બી. વેકરિયા
ICC-Gov. Infrastructure dep.
અમદાવાદ

શ્રી નિકમભાઈ જી. જાલાવાડિયા
માર્ગદર્શક - સરદારધામ
અમદાવાદ

શ્રી ભુપેન્દ્રભાઈ આર. પટેલ
કિષ્ના એન્ટરપ્રાઈઝ
અમદાવાદ

શ્રી મહાસુખભાઈ એસ. પટેલ
અમરદીપ કેમીકલ્સ
અમદાવાદ

શ્રી કમલેશભાઈ વાલજીભાઈ પટેલ
મુંબઈ

શ્રી રમેશભાઈ એમ. માંગુકિયા
માંગુકિયા બ્રધર્સ
સુરત

શ્રી રાજેશભાઈ આર. પીઠરિયા
પોલ કોન્ટ
વડોદરા

શ્રી કિરીટભાઈ ડી. પટેલ
મણિધર ડેવલોપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી કમલેશભાઈ સી. પટેલ
વેસ્ટ કોસ્ટ ફાર્મા વર્કસ લી.
અમદાવાદ

શ્રી પારસભાઈ એમ. પટેલ
પ્રવેગ કોમ્યુનિકેશન્સ લી.
અમદાવાદ

શ્રી ભાઈલાલભાઈ જી. જાગાણી
દીપ કલર્સ પ્રા.લી.
વડોદરા

શ્રી કાંતિભાઈ વી. ભુવા
ડિમ્પલ પોલીમર્સ
વલ્લભવિદ્યાનગર

શ્રી શાંતિલાલ એસ. ધાનાણી
ડી.ડી. રિયાલીટી
વડોદરા

શ્રી ડિનેશભાઈ પી. પટેલ
મુખી કોર્પોરેશન
અમદાવાદ

શ્રી સુરેશભાઈ એમ. ભીગરાડિયા
રામદેવ કેમીકલ્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ
અંકલેશ્વર

સરદારધામના ગૌરવવંતા ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી હસમુખભાઈ વી. કોઠિયા
વાસુ બિલ્ડર્સ
અંકલેશ્વર

શ્રી ગિરીશભાઈ એલ. ચોવટિયા
અમી લાઈફ સાયન્સ
વડોદરા

શ્રી અરવિંદભાઈ કે. પટેલ
મેપ રીફોર્મલ્સ ઈન્ડિયા લી.
કડી

શ્રી મહેન્દ્રભાઈ એલ. પટેલ
ઓરબીસ એલીવેટર
અમદાવાદ

શ્રી પરસોત્તમભાઈ વી. કમાણી
ડોક્ટર પંપ
રાજકોટ

શ્રી વિહલભાઈ એલ. ધુડુક
કડવાણી ફોર્જ લિમીટેડ
રાજકોટ

શ્રી અરવિંદભાઈ કે. પટેલ
અનમોલ ઈન્સ્ટિટ્યુટ એલએલપી (અમર-નાથ ગ્રૂપ)
અમદાવાદ

શ્રી માવજીભાઈ પી. લુણાગરિયા
શારદા ઈન્ફા
અમદાવાદ

શ્રી નાગજીભાઈ એન. શિંગાળા
શ્રીજી કોર્પોરેશન
અમદાવાદ

શ્રી જયંતિભાઈ એમ. ઝાકરાણિયા
બેકબોન ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી ભગદેવભાઈ એમ. પટેલ
અવિરત ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી અમિતભાઈ એલ. પટેલ
મારુતિ બિલ્ડકોન
અમદાવાદ

શ્રી અલ્કેશભાઈ એલ. પટેલ
મારુતિ બિલ્ડકોન
અમદાવાદ

શ્રી કિરીટભાઈ આર. પટેલ
કોરલ ફાર્મા કેમ
અમદાવાદ

શ્રી રવજીભાઈ પી. મોણપરા
સંગીની ગ્રૂપ
સુરત

શ્રી વેલજીભાઈ એમ. શેટા
સંગીની ગ્રૂપ
સુરત

શ્રી સુરેશભાઈ એ. પટેલ
પ્રમુખશ્રી કેડાર્થ (શુભ ઈન્ફા)
સુરત

શ્રી પ્રતાપભાઈ બી. પટેલ
હરસિધ્ધિ કન્સ્ટ્રક્શન કંપની
મુંબઈ

શ્રી કિરીટભાઈ જે. ભુવા
કિષ્કા એન્જીનીયરીંગ એન્ડ કન્સ્ટ્રક્શન કંપની
અંકલેશ્વર

શ્રી રમણભાઈ એમ. નાકરાણી
મે. કિરણ કેમિકલ્સ
અંકલેશ્વર

શ્રી જયેશભાઈ પી. પટેલ
અગ્રણી બિલ્ડર
અંકલેશ્વર

શ્રી હરેશભાઈ ડી. નવાપરા
યશ રસાયણ એન્ડ કેમિકલ્સ
પાનોલી, અંકલેશ્વર

શ્રી ભરતભાઈ ટી. પટેલ
શ્રી મંગલમ પરિવાર
અંકલેશ્વર

શ્રી ઘનશ્યામભાઈ જે. પટેલ
ચેરમેન નર્મદા ખાડ ઉલોગ સહકારી મંડળી
રાજપીપળા

શ્રી રમેશભાઈ ડી. ગાબાણી
ચેરમેન એપેક્ષ હેલ્થકેર લી.
અંકલેશ્વર

શ્રી પ્રબોધભાઈ બી. પટેલ
કાંગારૂ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ
અંકલેશ્વર

શ્રી મહેશભાઈ જે. પટેલ
પ્રજ્ઞા ગ્રૂપ
અંકલેશ્વર

શ્રી વિનુભાઈ એમ. ડોબરિયા
મહર્ષિ લેબોરેટરી પ્રા. લી.
પાનોલી, અંકલેશ્વર

શ્રી પ્રવિણભાઈ બી. રાબડિયા
શ્રીનોવેટ ઓર્ગેનીક પ્રા. લી.
પાદરા, વડોદરા

શ્રી રમણભાઈ સી. પટેલ
શિમેર કેમિકલ્સ પ્રા. લી.
પાદરા, વડોદરા

શ્રી પ્રવિણભાઈ આર. પટેલ
ચેરમેનશ્રી નિયોટેક ટેકનીકલ કેમ્પસ
વડોદરા

શ્રી સંજયભાઈ સી. પટેલ
પંચમ ગ્રૂપ
વડોદરા

શ્રી નરેશકુમાર એમ. પટેલ
બંસીધર મેટલ્સ
વડોદરા

શ્રી કલ્પેશભાઈ એમ. પટેલ
(જીમ સહકારી)
મુનિશિપલ કોર્પોરેશન વડોદરા - આશ્રય ગ્રૂપ
વડોદરા

શ્રી મનિષભાઈ આઈ. પટેલ
પ્રિત બિલ્ડર (હોટેલ કમ્પ્લેટ ઈન)
વડોદરા

શ્રી ચતુરભાઈ જી. દુધાત
વડોદરા

સરદારધામના ગૌરવવંતા ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી રીપલભાઈ એન. પટેલ
પેરાગોન ઓર્ગેનિક્સ
વડોદરા

શ્રી ગોપાલભાઈ કે. પટેલ
શ્યામલ ડેવલોપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી મહેન્દ્રભાઈ જે. વડોદરિયા
શ્રી ઈન્સ્ટ્રીઝ એસ્ટેટ એન યુનિ કોર્પોરેશન
અમદાવાદ

શ્રી પ્રસન્નભાઈ એન. પોલરા
અમદાવાદ

શ્રી નાથાભાઈ એમ. કાલરિયા
સન ફોજિંગ પ્રા. લી.
રાજકોટ

શ્રી જગદીશભાઈ આર. કોટડિયા
ફાલ્કન ગ્રૂપ
રાજકોટ

શ્રી ભવાનભાઈ પી. રંગાણી
આયર્ન ટ્રાયંગલ
રાજકોટ

શ્રી ભીખાભાઈ આર. મોહાપરા
સિધ્ધિ વિનાયક ડેવલોપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી દિલીપકુમાર એમ. માકડિયા
ફોનીક્સ કોઝન કુડ્ડસ (આઈ) પ્રા. લી.
આણંદ

શ્રી હિંમતભાઈ બી. શેલડિયા
જવન ફેબ્રિક્સ પ્રા. લી.
અંકલેશ્વર

શ્રી છગનભાઈ વિ. સાંબલા
ડીરેક્ટર પટેલ કેનવુડ પ્રા. લિ.
અંકલેશ્વર

શ્રી ભીખુભાઈ જે. ગવેશરિયા
મારૂતિ સ્ટોન ક્ષાર કંપની
અંકલેશ્વર

શ્રી જયંતિભાઈ પી. પટેલ
ગણેશ ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી હર્ષ વી. પટેલ
વી વી પટેલ એન્ડ કં.
અમદાવાદ

શ્રી દિનેશભાઈ બી. શ્યાણી
અવધેશ રિઅલ એસ્ટેટ ડેવલોપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી કાંતિલાલ બી. પટેલ
એનર્જી પ્રોસેસ ઈકવીપમેન્ટ્સ
વડોદરા

શ્રી અંબરભાઈ જે. પટેલ
શિલ્પ ગ્રોવિયર્સ
અમદાવાદ

શ્રી મકતભાઈ બી. પટેલ
રાજકમલ ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી ઘનશ્યામભાઈ એ. પટેલ
વડોદરા

શ્રી એમ. એમ. પટેલ
વિહિતા કેમ પ્રા. લી.
અંકલેશ્વર

શ્રી જીતુભાઈ એન. ડોડા
ડોડા એક્સપોર્ટ
સુરત

શ્રી જહાભાઈ આર. દુધાત
સિંગ વુડ રેસીડન્સી
વડોદરા

શ્રી ભાનુભાઈ આર. પટેલ
શ્રી નવદુર્ગા એન્ટરપ્રાઈઝ
વડોદરા

શ્રી જગદીશભાઈ બી. પટેલ
યુનિવર્સલ મેરીકેપ લી.
વડોદરા

શ્રી કમલેશભાઈ પી. સાવલિયા
શાલિગ્રામ ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી ભાવિન આર. પટેલ
ફ્લાઈંગ રુટ્સ
અમદાવાદ

શ્રી એફ. સી. પટેલ
હેલ્થ સ્પુટ, એલ. એલ. સી.
અમદાવાદ

શ્રી રાજેશભાઈ બી. પાદરિયા
અમદાવાદ

શ્રી ચંદુભાઈ આર. વઘાસિયા
ગિરીરાજ એન્ટરપ્રાઈઝ
જેતપુર

શ્રી ઘનશ્યામભાઈ કે. દેસાઈ
અમદાવાદ

શ્રી સુનિલભાઈ ડી. પટેલ
ભંડેરી ગ્રૂપ
અમદાવાદ

શ્રી દિલીપભાઈ જી. પટેલ
આર્યવત ડેવલોપર્સ
અમદાવાદ

શ્રી કુલાભાઈ બી. કોટડિયા
શ્રીનંદ સીટી
અમદાવાદ

શ્રી જશભાઈ પી. પટેલ (રાજા)
વડોદરા

શ્રી વિષ્ણુભાઈ પી. પટેલ
મારૂતિ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ
અમદાવાદ

શ્રી રાજવકુમાર કાંતિલાલ પટેલ
અમરનાથ ગ્રૂપ
અમદાવાદ

સરદારધામના ગૌરવવંતા ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી મનોજભાઈ ડી. ડોબરિયા
ગોપાલચરણ ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી જ્યોતિભાઈ જે. કોરાટ
રાવે બિલ્ડકોન
અમદાવાદ

શ્રી મંગળદાસ જે. પટેલ
સોમેશ્વર ગ્રુપ
મહેસાણા

શ્રી જાનકેશભાઈ એમ. પટેલ
કીએટીવ સ્ટુડિયો
અમદાવાદ

શ્રી અરવિંદભાઈ ડી. અકબરી
હર્ષ કન્સ્ટ્રક્શન
અમદાવાદ

શ્રી કાંતિભાઈ એમ. ભાવાણી
મુંબઈ

શ્રી કિરીટભાઈ એમ. ભાવાણી
મુંબઈ

શ્રી જ્યોતિભાઈ એમ. પોકર
મુંબઈ

શ્રી બાબુભાઈ વી. ગાજીપરા
બાલાજી ગ્રુપ
મુંબઈ

શ્રી હિંમતભાઈ એમ. ડોબરિયા
અમદાવાદ

શ્રી વિપુલભાઈ કે. ગજેરા
ગજેરા ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી રામભાઈ એમ. શેલડિયા
પેજ-વન રેસ્ટોરન્ટ
અમદાવાદ

ડૉ. આર. જી. પટેલ
સન ફલાવર હોસ્પિટલ
અમદાવાદ

શ્રી અનિલભાઈ એ. પટેલ
ઈ-ડીપેન્ટ કન્સલ્ટન્ટ
અમદાવાદ

શ્રી પુરુષોત્તમભાઈ બી. પટેલ
કેમોસ એન્જીનીયરીંગ પ્રા. લી.
અમદાવાદ

શ્રી ભરતકુમાર આર. પટેલ
કેમીલી વેલફેર કન્સલ્ટન્ટ
વડોદરા

શ્રીમતી આશાબેન વી. પટેલ
વી. વી. પટેલ એન્ડ કં.
અમદાવાદ

શ્રી કેતનભાઈ એન. પટેલ
ગણેશ ઈલેક્ટ્રિકલ્સ
અમદાવાદ

શ્રી ચંદુભાઈ આઈ. પટેલ
વિમલ ગ્રુપ
મહેસાણા

શ્રી નારણભાઈ એન. પટેલ
ગુડ લક (અર્બન બેંક)
મહેસાણા

શ્રી ડી. એમ. પટેલ
પરફેક્ટ કન્સ્ટ્રક્શન કં.
મહેસાણા

શ્રી યોગીનભાઈ ડી. પટેલ
સ્પેક્ટ્રમ કેમિકલ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ
વિસનગર

ડૉ. વિનોદભાઈ યુ. પટેલ
પાલનપુર

ડૉ. ડી. જી. પટેલ
સન ફલાવર લેબોરેટરી
અમદાવાદ

શ્રી પોપટભાઈ આર. ભાવાણી
યુ. એસ. એ.

શ્રી ભરતભાઈ કે. ગઢિયા
ટાઈમ્સ સ્કવેર
અમદાવાદ

શ્રી કમલેશભાઈ બી. પટેલ
એશિયન ગ્રેનાઈટ ઈન્ડિયા લી.
અમદાવાદ

શ્રી અશોકભાઈ બી. ભાવાણી
શ્રીનાથજી રસાયણ પ્રા. લી.
અમદાવાદ

શ્રી પ્રવિણભાઈ એન. ભવાણી
સિટી એસ્ટેટ મેનેજમેન્ટ
અમદાવાદ

શ્રી ભીખાભાઈ એચ. પટેલ
શપ્થ ઈન્ડા. પ્રા. લિ.
અમદાવાદ

શ્રી નિશીદાસભાઈ ડી. પટેલ
શિવ શંકર તખાડુ પ્રા. લી.
અમદાવાદ

શ્રી દિનેશભાઈ એ. પટેલ
ઉઝા-એ.પી.એમ.સી.
મહેસાણા

શ્રી ભરતભાઈ બી. વઘાસિયા
નોવા ઈન્ટરનેશનલ
અમદાવાદ

શ્રી વિનુભાઈ બી. ગેવરિયા
અમદાવાદ

શ્રી પંકજભાઈ એમ. ઉકાણી
એમટેક્સ ડાય-કેમ
અમદાવાદ

શ્રી મહેન્દ્રભાઈ વી. ગજેરા
કિન્ના ગ્રુપ સર્કલ
રાજકોટ

સરદારધામના ગૌરવવંતા ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રીમતી રસિલાબેન એસ. ધાનાણી વડોદરા

શ્રી જગજીવનભાઈ આર. સખિયા ડેકોરા ચૂપ રાજકોટ

શ્રી વલ્લભભાઈ એમ. સતાણી શ્રીરામ એરોસ્પેસ એન્ડ ડિફેન્સ એલ.એલ.બી. રાજકોટ

શ્રી ભરતભાઈ એમ. ટુમ્મર કાસટેક ફાઉન્ડેશન પ્રા. લી. જૂનાગઢ

શ્રી રાજેશભાઈ એમ. ટુમ્મર કાસટેક ફાઉન્ડેશન પ્રા. લી. જૂનાગઢ

શ્રીમતી સંગીતાબેન વી. પટેલ વડોદરા

શ્રી ભરતભાઈ એ. નારોલા દુબઈ

શ્રી ગીરીશભાઈ ડી. વાંછણી સ્વંમ્ભે કેમિકલ્સ વડોદરા

શ્રી નટુભાઈ એસ. પટેલ જાલા ઈન્ડિયા સ્પેસ વડોદરા

શ્રી મહેન્દ્રભાઈ પટેલ (રાજા) મહેન્દ્ર પટેલ બિલ્ડર પ્રા. લિ. વડોદરા

શ્રી ભાવેશભાઈ આર. પટેલ વડોદરા

શ્રી રોહિતભાઈ બી. પટેલ વડોદરા

શ્રી ભીખુભાઈ એમ. પટેલ સનસાઈન ગ્લોબલ હોસ્પિટલ વડોદરા

શ્રી વીર રાજુભાઈ પટેલ લીલેરીયા ચૂપ વડોદરા

શ્રી હરીભાઈ બી. ઉકાણી વાસુ હેલ્થકેર વડોદરા

શ્રી પ્રવિણભાઈ એન. શેરસીયા યુનિક ડેઝાઇન ઈન્ડીયા પ્રા. લિ. આણંદ

શ્રી વિનોદભાઈ એ. ધોળીયા જય અંબે ટ્રેડિંગ કં. વડોદરા

શ્રી રંદ્રકાંતભાઈ જી. પટેલ ભાયલી

શ્રી અરવિંદભાઈ એમ. પટેલ ભાયલી

શ્રી વિરલભાઈ એચ. પટેલ પાદરા

શ્રી મોતીલાલ એચ. પટેલ વાપી (બુણાવડા)

શ્રી હિરાભાઈ કે. સુતરિયા યુ. એસ. એ.

શ્રી ભાવેશભાઈ ડી. સુતરિયા આત્મીય બિલ્ડરસ વલ્લભવિદ્યાનગર

શ્રી ધવલભાઈ એન. પટેલ અમદાવાદ

શ્રી રાજુભાઈ સુતરિયા યુ.એસ.એ.

શ્રી દેવેનભાઈ પટેલ વિજયા લક્ષ્મી ડેવલપર્સ સુરત

શ્રી ઘનશ્યામભાઈ એસ. ભાલાળા શ્રી હરિકૃષ્ણ ડાયમંડ અમદાવાદ

શ્રી હર્ષદભાઈ જે. પટેલ ઈન્ડો એલ્યુમિનીયમ પ્રા. લિ. અમદાવાદ

શ્રી મનસુખભાઈ ડી. જાલાવાડિયા યુનિટી કોર્પોરેશન રાજકોટ

શ્રી શૈલેષભાઈ એચ. પરસાણા શીવ કન્સ્ટ્રક્શન કં. રાજકોટ

શ્રી વિજયભાઈ બી. દેસાઈ રાજકોટ

શ્રી કુમનભાઈ બી. વરસાણી શ્રીજી કૃપા પ્રોજેક્ટસ રાજકોટ

શ્રી વિજયભાઈ બવાડિયા રાજકોટ

શ્રી શીવલાલભાઈ એ. આરોજ શેરમેન-એન્જલ પંથ પ્રા. લિ. રાજકોટ

શ્રી હસમુખભાઈ એમ. ઉભરીયા મોરબી

ડૉ. અંકુર બી. પાંચાણી રાજકોટ

સરદારધામના ગૌરવવંતા ટ્રસ્ટીશ્રીઓ

શ્રી બી. કે. પટેલ, (CA),
બી. કે. પટેલ એન્ડ કં.
અમદાવાદ

શ્રી કરમશીભાઈ ડી. પીઠડિયા
સિંધ્યાર્થ ઈન્જરકેમ પ્રા.લી
અંકલેશ્વર

શ્રીમતી હંસાબેન કે. પીઠડિયા
સિંધ્યાર્થ ઈન્જરકેમ પ્રા.લી
અંકલેશ્વર

શ્રી ચતુરભાઈ એસ. સતાસિયા
સ્વસ્તિક ઈન્જરીયલ પાર્ક
વડોદરા

શ્રી લક્ષ્મણભાઈ જે. સોનાણી
કે. એલ. ડાયમંડ
સુરત

શ્રી બાબુભાઈ જી. અસલાલિયા
રાજકોટ

શ્રી નવનીતભાઈ એલ. પટેલ
પ્રસંગ તથા પ્રીત પાટી પ્હોટો
વડોદરા

શ્રી દિપકભાઈ એમ. પટેલ
ઓર્ગેન ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી જયેશભાઈ કે. પટેલ
ઓર્ગેન ગ્રુપ
અમદાવાદ

શ્રી જયેશભાઈ પટેલ
કિબ્ના ઉવલપર્સ
સુરત

શ્રી સંજયભાઈ પટેલ
સ્ટેટસ સિરામીક પ્રા. લિ.
સાબરકાંઠા

શ્રી તુલસીભાઈ કે. સુતરિયા
યુ. એસ. એ.

શ્રી નરેશકુમાર એમ. પટેલ
બંસીધર મેટલ્સ
વડોદરા

શ્રી હર્ષદભાઈ એમ. બલર
ગોપી પેપર પ્રા. લી.
અમદાવાદ

શ્રી સુરેશભાઈ એમ. પટેલ
આલ્ફા એન્જીનીયરિંગ & ટેકનોલોજી સોલ્યુશન્સ
અમદાવાદ

શ્રી સુરુદકુમાર એમ. પટેલ
કનેડા

સમસ્ત પાટીદારની એકતાનું ધામ

સરદારધામ
વિશ્વ પાટીદાર સમાજ
સમાજ નિર્માણથી રાષ્ટ્ર નિર્માણ

આપના વિચારો રજૂ કરવાની સુવર્ણ તક

નમસ્કાર અમારા આત્મીય પાટીદાર બંધુ-ભગિનીઓ,

સરદારધામ વિચારયાત્રામાં વધુ ને વધુ લોકો તન-મન-ધનથી જોડાય તેમજ લોકોને તેમના વિચારો રજૂ કરવાની તક મળે તેવા શુભ આશયથી 'સરદારધામ એક વિચાર ઇ-મેગેઝિન' માં નીચેના વિષયો પર અસરકારક, ઉપયોગી, મુદ્દાસર લેખ મંગાવવાનું મેગેઝિન કમિટી તરફથી નક્કી કરેલ છે. આવેલ લેખમાંથી કમિટી દ્વારા પસંદ કરાયેલ લેખ જે તે વ્યક્તિના નામ અને ફોટા સાથે મેગેઝિનમાં પ્રકાશિત કરવામાં આવશે. લેખ મોકલવાની છેલ્લી તારીખ દરેક મહિનાની ૨૦ તારીખ રહેશે. ત્યારબાદ આવેલ લેખ જો પસંદ થશે તો આગામી અંકમાં પ્રકાશિત થશે.

આપનો લેખ magazine.sardardham@gmail.com પર **Word ફોર્મેટમાં** આપના નામ, નંબર, વિષય અને ફોટા સાથે મેઇલ કરવો.

લેખ માટેના વિષય નીચે મુજબ રહેશે.

- ૧) સ્ત્રીસશક્તિકરણ
- ૨) બિઝનેસ
- ૩) મોટીવેશનલ
- ૪) શિક્ષણ
- ૫) સરકારની આગામી યોજનાઓ
- ૬) ફેશન
- ૭) સક્સેસ સ્ટોરીઝ
- ૮) ભાવિ પડકારો
- ૯) તંદુરસ્તી
- ૧૦) પ્રવાસ
- ૧૧) પ્રશ્નોત્તરી - કાનુન / મહેસુલ / સમાજ / ખેતી / જનરલ
- ૧૨) પ્રાકૃતિક ખેતી (ઓર્ગેનિક ખેતી)
- ૧૩) સ્પોર્ટ્સ

મેગેઝિનમાં લેખ માટે કે અન્ય કોઈ માહિતી માટે
૯૮૭૯૯૯૪૯૬૭/ ૭૫૭૫૦૦૧૫૯૬ પર સંપર્ક કરવો.

સરદારધામ, વૈષ્ણોદેવી સર્કલ, એસ.પી.રીંગ રોડ, અમદાવાદ-૩૮૨૪૨૧

f /Sardardham1 • i /sardardham • www.sardardham.org • info.sardardham@gmail.com

+91 7575001548 • @sardardham • Sardardham_Info • Sardardham